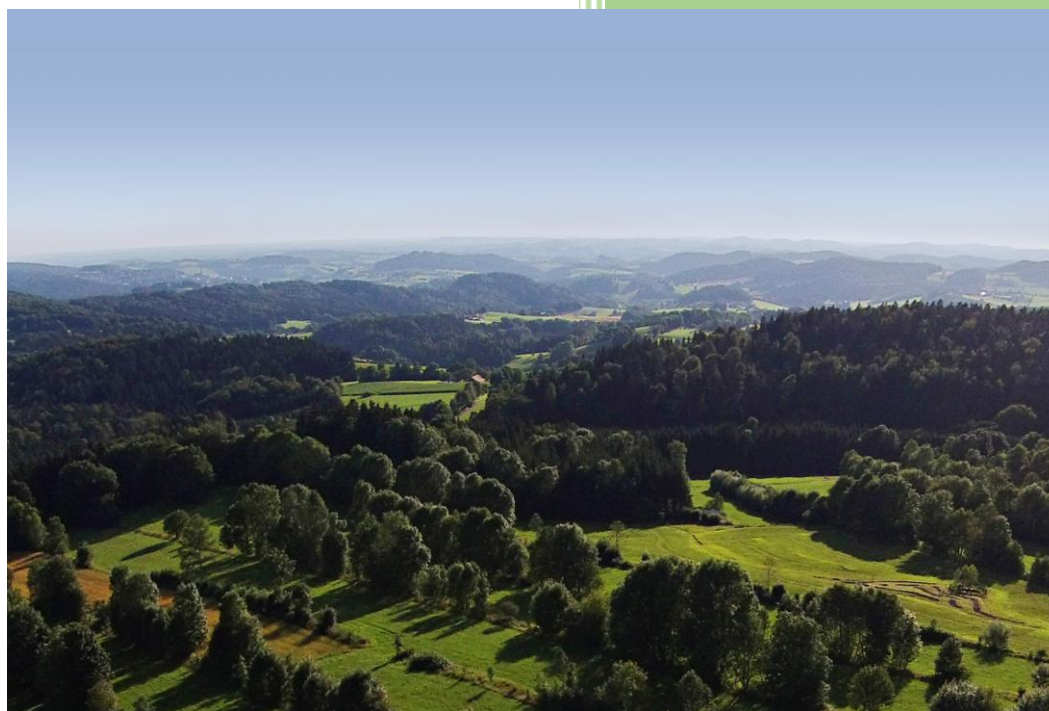

Rozvojová strategie Bayerischer Wald – Šumava 2020+

EUREGIO Bayerischer Wald-Böhmerwald-Unterer Inn
EUROREGION Šumava – jihozápadní Čechy

Stav: 09.06.2021

Rothkopf-Projektmanagement

Büro für Destinations- und Regionalentwicklung, Spiegelau

Projekt EU 253 „Region budoucnosti Bavorský les – Šumava 2020+“

**Europäische Union
Evropská unie**
Europäischer Fonds für
regionale Entwicklung
Evropský fond pro
regionální rozvoj

Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern –
Tschechische Republik
Česká republika –
Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

Obsah

1. Úvodní slovo	6
2. Popis programového území	6
a. Zmapování topografie a místních politických a organizačních úrovní	7
b. Socioekonomická analýza	10
c. Popis územního rozvoje v rámci EU a globálně	34
d. Popis výzev pro přeshraniční spolupráci	38
3. Popis konceptu strategie	39
a. Cíl koncepce	39
b. Zaměření koncepce	40
c. Postup zpracování (výťah ze specifikace zadání s vysvětleními)	40
4. Analýza	41
a. Vysvětlení zdrojů a jejich výběr	41
b. Popis postupu zpracování (srovnání strategií, dokumentů a interviews k odvození prioritních oblastí, cílů a projektů)	42
c. Odvození prioritních oblastí a konkrétních témat (jaké se objevily klíčové poznatky, jaká témata z toho vyplývají)	45
5. Popis prioritních oblastí	47
a. Cestovní ruch a kultura	48
Výchozí situace	48
SWOT	49
Nadřazený cíl (vize)	49
Směry implementace a klíčové projekty	50
Další, konkrétně uvedené projektové náměty	59
Dlouhodobé cíle v prioritní oblasti cestovní ruch a kultura	59
b. Vzdělávání	60
Výchozí situace	60
SWOT	60
Nadřazený cíl (vize)	61
Směry implementace a klíčové projekty	61
Další uvedené projektové náměty	64
Dlouhodobé cíle v prioritní oblasti vzdělávání	65
c. Spolupráce vysokých škol a výzkum	65
Výchozí situace	65
SWOT	65
Nadřazený cíl (vize)	66
Směry implementace a klíčové projekty	66

Další uvedené projektové náměty	70
Dlouhodobé cíle v prioritní oblasti spolupráce vysokých škol a výzkum	70
d. Ochrana přírody, klimatu a životního prostředí	70
Výchozí situace	70
SWOT	71
Nadřazený cíl (vize)	71
Směry implementace a klíčové projekty	72
Další uvedené projektové náměty	76
Dlouhodobé cíle v prioritní oblasti ochrana přírody, klimatu a životního prostředí	76
e. Zdravotnictví a zdravotní péče	76
Výchozí situace	77
SWOT	77
Nadřazený cíl (vize)	77
Směry implementace a klíčové projekty	78
Další uvedené projektové náměty	81
Dlouhodobé cíle v prioritní oblasti zdravotnictví	81
f. Setkávání a inovace v příhraničí	81
Výchozí situace	81
SWOT	82
Nadřazený cíl (vize)	82
Statement „Silné stránky malých projektů“	82
Diferenciace cílů projektů a dimenzí v oblasti setkávání a inovací v příhraničí	83
Dlouhodobé cíle v prioritní oblasti setkávání a inovace v příhraničí	84
6. Doporučení a dlouhodobé cíle pro další rozvoj Euroregionální spolupráce	84
Cíle	84
7. Role Euroregionu při realizaci Rozvojové strategie 2020+	85
8. Shrnutí podstatných výsledků koncepce v přehledné a názorné formě	88
a. Kteří aktéři by se měli v budoucnu více zapojovat do přeshraniční spolupráce	90
b. O jaké struktury komunikace a managementu by se mělo v přeshraniční spolupráci usilovat.	90
9. Seznam literatury a zdrojů	91

Seznam obrázků

Obrázek 1: Předmětné území Rozvojové strategie Bayerischer Wald – Šumava 2020+	8
Obrázek 2: Ochrana přírody v bavorsko-českém příhraničí; Zdroj: Grontmij et al. 2015	21
Obrázek 3: Frekvence setkávání s partnery z druhé strany hranice; Zdroj: dotazníkové šetření v projektu GA ČR č. 17-03881S (srov. Fráně et al. 2020).	29
Obrázek 4: Frekvence kulturních, sportovních a dalších akcí; Zdroj: dotazníkové šetření v projektu GA ČR č. 17-03881S (srov. Fráně et al. 2020).....	29
Obrázek 5: Institucionální struktury spolupráce v bavorsko-českém příhraničí; Zdroj: FAU Friedrich-Alexander Universität Erlangen-Nürnberg, Institut für Geographie, D. Bertram, T. Chilla (návrh 2021)	35
Obrázek 6: Schematické znázornění postupu zpracování; Zdroj: vlastní zpracování.....	41
Obrázek 7: Prioritní oblasti Rozvojové strategie, Zdroj: vlastní zpracování	47
Obrázek 8: Grafika Rozvojové strategie; Zdroj: vlastní zpracování	89

1. Úvodní slovo

Budoucnost začíná dnes

Vážené dámy a pánové,
milí členové, přátelé a podporovatelé Euroregionu!

možná znáte okřídlený výraz Alana Curtise Kaya, mezinárodně uznávaného amerického informatika „The best way to predict the future is to invent it“ – „Nejlepší způsob, jak předpovědět budoucnost, je vymyslet ji.“ Mohli bychom také říci, abychom nepřenechávali budoucnost sobě samotné, ale zkusili ji utvářet už dnes.

Podle tohoto motta jsme začali jednat přibližně před třemi lety a prostřednictvím projektu „Region budoucnosti Bayerischer Wald-Šumava 2020+“ jsme se pokusili položit základy k tomu, abychom vedli náš společný region cíleně a úspěšně do budoucnosti a stanovili si k tomu cílená doporučení.

Vy nyní máte před sebou výsledek – Rozvojovou strategii Bayerischer Wald-Šumava 2020+. Ta představuje shrnutí procesu analytické práce, dotazování a rozhovorů k problematice rozvoje příhraničí v nadcházejících letech.

Tento proces nebyl vždy jednoduchý, protože názory a pohledy se přece jen občas významně odlišovaly a byly někdy i kontroverzně diskutovány. Ale tak to v přeshraniční spolupráci je – rozmanitost a diskuse a neustálé hledání nejlepších řešení ji zvláštním způsobem charakterizují.

Ve strategii naleznete 6 prioritních oblastí, které se z přeshraničního hlediska zdají být pro region obzvláště důležité, a kterými by se měla síť Euroregionu jako řídicí platforma v první řadě zabývat. Také již existují první příklady projektů, které byly uvedeny a rozpracovány v průběhu tvorby strategie a byly zahrnuty do výsledné podoby strategie.

Nicméně, a to považujeme za důležité - strategii nelze v žádném případě považovat za statický koncový výsledek, naopak: Je to začátek procesu, jak utvářet rozvoj našeho příhraničního území ještě dynamičtěji a efektivněji, a tím otevírat další společné perspektivy pro lidi v regionu. Nejedná se tedy o nic ve smyslu take-it-or-leave-it, ale o dynamický dokument, který by měl být a musí být neustále vylepšován, evaluován, upravován a dále rozvíjen.

Výzvy, které budou muset v budoucnu zvládnout právě příhraniční regiony, jsou obrovské. Rádi bychom Vás proto pozvali, abyste se i nadále aktivně zapojovali, srdečně Vám děkujeme za nadšenou spolupráci v posledních třech letech a velmi se těšíme na společnou budoucnost!

2. Popis programového území

V rámci této kapitoly je představeno předmětné území a Euroregion jako region a organizace, je nastíněn socioekonomický profil regionu, je popsán územní rozvoj regionu v evropském kontextu a jsou diskutovány nejdůležitější výzvy pro přeshraniční spolupráci.

Po odsouhlasení se zadavatelem a regionálními aktéry nebyla pro vypracování rozvojové strategie prováděna žádná podrobná analýza statistických dat. Poznatky diskutované v této kapitole jsou primárně založeny na stávajících aktuálních zdrojích a analýzách, např. nejnověji na Socioekonomické analýze pro program INTERREG VI-A Bavorsko-Česká republika 2021-2027 (Zumbusch et al. 2020), Rozvojové studii pro česko-bavorské příhraničí (Grontmij et al. 2015) nebo analýzách k založení Evropského regionu Dunaj-Vltava aj.

Tento přístup byl zvolen proto, že již existuje mnoho aktuálních zdrojů, které se analyticky zabývají sledovaným územím. Cílem této rozvojové strategie je stavět na stávajících znalostech, zapojit odborné znalosti důležitých přeshraničních multiplikátorů, a tím dát odvozeným prioritním oblastem dobrý základ.

Proces tvorby rozvojové strategie je zásadně a důsledně zaměřen na praxi s důrazem na doporučení a konkrétní příklady projektů. Poznámka: Euroregion je trilaterální (bavorsko-česko-rakouský), ale analýzy i celá Rozvojová strategie Bayerischer Wald - Šumava 2020+ se vztahují výhradně na bavorsko-českou část.

a. Zmapování topografie a místních politických a organizačních úrovní

Sledovaná oblast Rozvojové strategie Bayerischer Wald – Šumava 2020+ zahrnuje na bavorské straně části příhraničních vládních obvodů (Regierungsbezirke) Dolní Bavorsko a Horní Falc; v zásadě zemské okresy Cham, Pasov, Regen, Deggendorf, Rottal-Inn, Straubing-Bogen, Freyung-Grafenau a městské okresy Pasov a Straubing. Na české straně sledovaná oblast zahrnuje kraje hraničící s Bavorskem, tzn. Plzeňský kraj a Jihočeský kraj.

Exkurz: Oblast působnosti Euroregionu na české straně není totožná se sledovaným územím Rozvojové strategie Bayerischer Wald – Šumava 2020+. Vztahuje se pouze na příhraniční okresy Domažlice, Klatovy, Prachatice, Český Krumlov a Strakonice. Euroregion zasahuje také do spolkové země Horní Rakousko, kde do oblasti tohoto Euroregionu patří politické okresy Perg, Freistadt, Rohrbach a Urfahr-Umgebung.

Rozvojová strategie se primárně zaměřuje pouze na bavorsko-českou část Euroregionu. Obrázek 1 ukazuje sledovanou oblast s programovým územím Cíle EÚS Svobodný stát Bavorsko - Česká republika, s oblastí Euroregionu a s oblastí tzv. podpory malých projektů.

Obrázek 1: Předmětné území Rozvojové strategie Bayerischer Wald – Šumava 2020+

Jednotlivé regionální úrovně týkající se správy a administrace, které pokrývají oblast Euroregionu, jsou dále přehledně uvedeny v tabulce 1. Jelikož je Euroregion zájmové uskupení měst, obcí, okresů a sdružení/spolků, jsou členy Euroregionu jednotlivé obce (na bavorské straně také zemské okresy) výše uvedených regionálních správních jednotek, které však nepokrývají zcela jejich celé území¹. K vymezení euroregionu tedy může docházet buď ve smyslu příslušných správních jednotek na určité úrovni, nebo vyjmenováním všech členských obcí. V této rozvojové strategii jsou používány obě možnosti, vždy s odkazem na to, zda údaje odpovídají sledované oblasti nebo samotnému Euroregionu.

Tabulka 1: Správní jednotky euroregionu

Stát	Území/země	Území/Vládní	Kraj/ Zemský	Okresy
------	------------	--------------	--------------	--------

¹ Dokoupil, J. et al. (2014): Euroregion Böhmerwald / Bayerischer Wald-Unterer Inn / Mühlviertel. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Plzeň.

		obvod		okres/Část
Úroveň v klasifikaci NUTS	NUTS 1	NUTS 2	NUTS 3	NUTS 4
Česká republika	Česká republika	Jihozápad	Plzeňský kraj	Domažlice
				Klatovy
			Jihočeský kraj	Prachatice
				Český Krumlov
				Strakonice
Spolková republika Německo	Bavorsko	Horní Falc	Cham	
		Dolní Bavorsko	Deggendorf	
			Freyung-Grafenau	
			Passau	
			Regen	
			Rottal-Inn	
			Straubing-Bogen	

Zdroj: Dokoupil et al. 2014, vlastní úprava

V roce 2020 měla česká část Euroregionu 91 členů, z toho 86 obcí a 5 dalších institucí, a v členských obcích Euroregionu žilo celkem přibližně 160 000 obyvatel. Bavorská část v současné době zahrnuje 114 obcí a regionálních sdružení s přibližně 900 000 obyvateli. V roce 2017 žilo v celé oblasti Euroregionu přibližně 1,33 milionu obyvatel (včetně rakouské části s 275 000 obyvateli). (ČSÚ 2019, CBFD 2017)

Celý Euroregion je venkovská oblast s jedním ústředním přírodním prvkem, rozsáhlou lesní krajinou Bavorského lesa, resp. Šumavy a Českého lesa. Středohoří Bavorský les – Šumava je díky své vysoké ekologické hodnotě a přírodní rozmanitosti označované jako „Zelený pás Evropy“. Chráněná území, jako jsou především národní parky Bayerischer Wald a Šumava, pomáhají chránit citlivé ekosystémy této původní přírodní oblasti.

Trilaterální bavorsko-česko-rakouský Euroregion „Bavorský les – Šumava – Mühlviertel“ byl založen v září 1993 v Českém Krumlově se třemi sekcemi (bavorskou, českou, rakouskou). Hlavním cílem Euroregionu je podporovat přeshraniční spolupráci na komunální úrovni a v oblasti občanské společnosti a přispívat k řešení problémů, které vyplývají ze střetávání různých sociálních a správních struktur. Kromě mnoha obcí jsou členy Euroregionu také různé organizace a sdružení/spolky.

I když se jedná o venkovské území, existuje široké spektrum aktérů a institucí, které aktivně přispívají k rozvoji této příhraniční oblasti a často již působí přeshraničně, jako jsou například regionální správy, mikroregiony / regiony ILE (regiony integrovaného venkovského rozvoje) / MAS, hospodářské a obchodní komory, malé a střední podniky (MSP), univerzity a školy, sdružení, kulturní instituce nebo přírodní a národní parky.

Přeshraniční spolupráce se stala v mnoha oblastech již samozřejmostí. Tímto způsobem vznikla a stále vzniká řada různých projektů a iniciativ, takže se příhraniční region postupně stává vzájemně propojeným prostorem. Ne vždy se toto děje zcela hladce a bez problémů, ale vývoj této příhraniční oblasti je na správné cestě.

Sledované území se vyznačuje rozmanitými potenciály, ale také výzvami. V následující podkapitole je toto území nejprve v rámci socioekonomické analýzy stručně popsáno pomocí statistických údajů a poznatků z různých již existujících zdrojů, a dále zde jsou představeny jednotlivé vybrané tematické oblasti. Další analytické aspekty jsou pak podrobněji řešeny u popisu příslušných prioritních oblastí.

b. Socioekonomická analýza

Následující socioekonomická analýza představuje strukturální rysy a odvětvový vývoj ve studované oblasti v posledních letech. Jsou řešeny především ty tematické oblasti, které odpovídají stanoveným politickým cílům Evropské unie pro příští programovací období strukturálních fondů a také návrhu programu INTERREG VI-A Bavorsko-Česká republika 2021-2027, jemuž by měla být tato rozvojová strategie podřízena. Kromě toho zde mohou být řešena i další témata, která jsou důležitá pro předmětné území nebo byla navržená regionálními aktéry. Prezentované analytické poznatky se vztahují buď ke sledované oblasti definované výše, nebo primárně k bavorské a české části území Euroregionu.

Demografický vývoj

V úzce vymezené sledované oblasti Euroregionu, která zahrnuje na bavorské straně okresy Cham, Deggendorf, Freyung-Grafenau, Pasov, Regen, Rottal-Inn, Straubing-Bogen a města Pasov a Straubing a na české straně celé okresy Český Krumlov, Prachatice, Strakonice, Domažlice, Klatovy, tzn. regiony alespoň částečně pokryté Euroregionem, žije přibližně 1,25 milionu obyvatel na ploše přibližně 15 600 km² (počet obyvatel přímo v členských obcích Euroregionu je o něco nižší, neboť ne všechny obce v uvedených českých okresech jsou členy Euroregionu). Přeshraničně je však populace rozdělena velmi nerovnoměrně, zatímco na bavorské straně žije přibližně 920 000 lidí, na české straně zkoumaného území (ve výše uvedených pěti okresech) je to jen asi 330 000 lidí. Tabulka 2 ukazuje vybraná klíčová data o demografické struktuře různých územních jednotek.

Celá sledovaná oblast je velmi řídce osídlena, zejména ve srovnání s průměrnými hodnotami v Bavorsku nebo v České republice. **Hustota obyvatelstva** ve sledované oblasti se pohybuje kolem 80 obyvatel/km², zatímco v České republice je tato hodnota průměrně 136 a v Bavorsku dokonce 186 obyvatel/km². Přestože i všechny vládní obvody nebo kraje (Dolní Bavorsko, Horní Falc, Jihočeský kraj a Plzeňský kraj) mají nižší hustotu obyvatelstva než země, tak právě v příhraničních oblastech jsou tyto tendence ještě vážnější. Velké rozdíly jsou patrné – podobně jako při srovnání národních hodnot – mezi bavorskou a českou stranou. Mezi okresy s nejnižší hustotou obyvatelstva na české straně patří Prachatice (37 obyvatel/km²), Český Krumlov (38 obyvatel/km²) a Klatovy (44 obyvatel/km²), na bavorské straně okresy Regen (79 obyvatel/km²), Freyung-Grafenau (80 obyvatel/km²) nebo Cham (84 obyvatel/km²). Nejnižší hustota obyvatelstva je tedy v oblastech přímo podél bavorsko-české hranice, a to kvůli topograficky sídelně nepříznivým horským hřebenům a rozsáhlým zalesněným oblastem podobným divočině, ale také v důsledku historického vývoje.

Významné koncentrace osídlení jsou ve sledované oblasti stěží viditelné. To platí také pro případné přeshraniční koncentrace osídlení a funkční vzájemně propojené oblasti, které se v tomto území vzhledem k přirozeným prostorovým podmínkám a historickému vývoji téměř

nevyskytují². V celé sledované oblasti nejsou žádné metropolitní oblasti, většina oblastí je periferních až velmi periferních.

Tabulka 2: Demografické údaje ke sledovanému území (k 31. 12. 2019)

Území	Počet obyvatel celkem	Rozloha (km ²)	Hustota obyvatelstva	Počet obcí	Vývoj počtu obyvatel 2019/2010 v %	Index stáří (65+ / 0-14)
Bavorsko	13 124 737	70 542	186	2 056	4,7 %	1,50
Česká republika	10 693 939	78 870	136	6 258	1,5 %	1,25
Dolní Bavorsko	1 244 169	10 326	120	258	4,6 %	1,55
Horní Falc	1 112 102	9 690	115	226	2,9 %	1,54
Jihočeský kraj	644 083	10 058	64	624	0,8 %	1,29
Plzeňský kraj	589 899	7 649	77	501	3,1 %	1,31
Sledované území BY+CZ	1 250 893	15 588	80	625	1,3 %	1,56
Sledované území - část BY*	919 120	8 497	108	222	2,0 %	1,68
Sledované území - část CZ**	331 773	7 091	47	403	-0,5 %	1,31

*Sledované území – část BY: okresy Cham, Deggendorf, Freyung-Grafenau, Pasov, Regen, Rottal-Inn, Straubing-Bogen, města Pasov a Straubing, ** Sledované území – část CZ: okresy Český Krumlov, Prachatice, Strakonice, Domažlice, Klatovy.

Zdroj: Bavorský zemský úřad pro statistiku, Český statistický úřad

Největšími městy ve sledované oblasti, resp. v Euroregionu jsou na bavorské straně Pasov s 53 000 obyvateli, Straubing (48 000 obyv.) a Deggendorf (34 000 obyv.). Na české straně jsou to města Strakonice (22 000 obyvatel), Klatovy (22 000 obyv.), Český Krumlov (13 000 obyv.), Domažlice, Sušice, Prachatice (každé přibližně 11 000 obyvatel). Ostatní města v Euroregionu jsou již výrazněji menší. Je tedy zřejmé, že nejen větší města na vyšší úrovni, jako je Regensburg, Landshut, Plzeň nebo České Budějovice, ale také mnoho regionálních center, se nacházejí spíše mimo sledovanou oblast a mimo Euroregion. Pro sledovanou oblast s převážně venkovským charakterem jsou (s výjimkou Pasova a Straubingu) typická hlavně menší centra a velké množství malých obcí.

Ze srovnání **struktury osídlení** na obou stranách hranice rovněž vyplývá, že sídelní struktura v České republice je velmi roztržštěná. Zatímco v bavorské části sledovaného území se nachází přibližně 220 obcí, v české části je to 400 obcí. Průměrná velikost obce v bavorské části je v průměru 4 140 obyvatel, na české straně jen 820 obyvatel. Řada českých obcí má dokonce méně než 500 obyvatel. Také tyto rozdíly mají značné dopady na rozvojové podmínky, potřeby a potenciály obcí na obou stranách hranice.

Pokud jde o **vývoj obyvatelstva**, populace ve sledované oblasti se mezi lety 2010–2019 zvýšila o +1,3 %. Celé území je však z hlediska populačního vývoje vysoce diferencované. Zatímco bavorská část vykazuje mírný nárůst o +2 %, populace v české části území se pomalu snižuje (mírný pokles počtu obyvatel o -0,5 % mezi lety 2010–2019). Tato hodnota je v ostrém kontrastu s celorepublikovým průměrem (+1,5 %) a také s hodnotami celých krajů (Jihočeský kraj +0,8 %, Plzeňský kraj +3,1 %). I v bavorské části území je tempo růstu hluboko pod národní hodnotou (+4,7 %) a též hodnotami u vládních obvodů (viz tabulka 2). Tento méně pozitivní vývoj ve srovnání s nadřazenými regionálními jednotkami také ukazuje

² Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027 (Zadavatel: Verwaltungsbehörde Interreg-A Programm Bayern-Tschechien, Bayerisches Staatsministerium für Wirtschaft, Landesentwicklung und Energie), München.

periferní charakter sledované oblasti. Přesto se populační vývoj i v rámci sledované oblasti dále regionálně liší. Pokles populace byl v období 2010–2019 patrný zejména v okresech poblíž hranice na obou stranách hranice (Regen -2 %, Freyung-Grafenau -1,2 %, Cham -0,3 %, Klatovy -2,5 %, Prachatice - 1 %, Český Krumlov -0,2 %). Naopak nejvyšší míry růstu zaznamenaly městské okresy Straubing (+7,5 %) a Pasov (+4,4 %), stejně jako okresy Straubing-Bogen (+3,6 %) a Rottal-Inn (+3 %). Populační růst v bavorsko-českém příhraničí byl v posledních letech silně ovlivněn migrací, přičemž tento trend je výraznější na bavorské straně než v české části sledovaného území³.

Také **věková struktura** obyvatel je v obou částech sledované oblasti odlišná. Na bavorské straně je populace obecně „starší“: index stárí (podíl osob ve věku 65 let a starších k populaci do 15 let) dosahuje u bavorské části území hodnoty 1,68 ve srovnání s hodnotou 1,31 na české straně. Podobně rozdílné podíly lze mezi Českou republikou a Bavorskem najít i na jiných úrovních (země, vládní obvody/kraje) – viz tabulka 2. Pokud jde o vnitrostátní srovnání okresů, na české straně má „nejmladší“ populační strukturu okres Český Krumlov, naopak věková struktura v okrese Klatovy je s hodnotou 1,48 výrazně nad národním průměrem. V bavorské části sledovaného území je to pouze okres Straubing-Bogen, který má svou hodnotou 1,41 mírně „mladší“ věkovou strukturu než celé Bavorsko. Všechny ostatní okresy vykazují vyšší hodnoty, přičemž nejvyšší hodnoty byly zaznamenány u města Pasov (1,97) a také u okresů Freyung-Grafenau (1,82) a Regen (1,79). S výjimkou města Pasov představují právě okresy s nadprůměrným podílem starších obyvatel na obou stranách hranice současně též regiony s největším poklesem počtu obyvatel.

Celkově lze sledovanou oblast charakterizovat jako venkovský periferní prostor s nízkou hustotou obyvatelstva a bez větších koncentrací osídlení. Většina regionálních center se nachází mimo sledovanou oblast, ale hraje pro region důležitou roli. Zkoumané území je však také vnitřně ještě dále velmi diferencované, a to jak vnitrostátně, tak i přeshraničně. Populační vývoj území není zcela pozitivní, tempo růstu stále zaostává za národními a regionálními hodnotami, některé části sledovaného území dokonce vykazují populační pokles. Z hlediska věkové struktury je obyvatelstvo v bavorské části území celkově o něco starší než na zemské úrovni a na české straně je rovněž mírně starší než na národní úrovni.

Dle dostupných populačních prognóz by měl tento vývoj pokračovat nebo se ještě zintenzivnit i v následujících letech. Lze očekávat pokles počtu obyvatel na obou stranách hranice, zejména v oblastech poblíž hranice. Tento populační vývoj bude v celé sledované oblasti úzce souviset s demografickými změnami⁴. Také u těchto predikcí však existují zřetelné rozdíly mezi jednotlivými částmi celé sledované oblasti, tyto rozdíly jsou nejvíce patrné mezi městskými oblastmi a venkovskými územími poblíž hranice.

Cestovní ruch a kultura

Díky své geografické poloze, přírodním podmínkám a úzkým historickým vazbám mezi oběma zeměmi má sledované území velké množství **památek**, a to jak v oblasti přírodního prostředí, tak v oblasti kulturního dědictví. Ve sledované oblasti se nachází atraktivní a rozmanité přírodní a kulturní krajiny, rozsáhlé lesní a vodní plochy a rašeliniště, z nichž některé mají stále velmi zachovalý původní charakter, nebo řada historických měst a stavebních památek. Po celém regionu lze také nalézt několik památek světového kulturního

³ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

⁴ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

dědictví UNESCO (např. Staré město v Regensburgu, historická vesnice Holašovice nebo historické centrum Českého Krumlova).

Výsledkem je, že ve sledované oblasti existuje celá řada rozmanitých **turistických a kulturních nabídek**. Na obou stranách hranice se nachází národní parky a další rozsáhlé přírodní oblasti a chráněná území, vhodná infrastruktura pro pěší turistiku a zimní cestovní ruch; přímo v regionu nebo kolem sledovaného území se nachází mnoho lázní a léčivých pramenů. Region nabízí hustou síť turistických stezek a cyklostezek a pestrnou nabídku turistických zařízení a kulturních akcí. Pro cestovní ruch v tomto přeshraničním regionu je zajisté důležité také téma piva a gastronomie. Vzhledem k úzkým historickým vazbám a společné historii jednotlivých částí regionu lze dále rozvíjet i další témata, například téma zaniklých obcí, historické obchodní cesty, poutě nebo další společné tradiční zvyky.

Díky těmto turistickým a kulturním možnostem, které se nacházejí buď přímo ve sledované oblasti, nebo v přiměřené vzdálenosti v okolí regionu, nabízí tento přeshraniční prostor širokou škálu nabídek pro různé segmenty cestovního ruchu.

Vysokou turistickou atraktivitu sledovaného území lze měřit **počtem příjezdů nebo přenocování hostů**. V tomto ohledu vykazuje celá sledovaná oblast v posledních letech pozitivní vývoj. V roce 2019 navštívilo regiony Dolní Bavorsko, Horní Falc, Jihočeský kraj a Plzeňský kraj celkem více než 8 milionů hostů; celkový počet přenocování zde za toto období činil přibližně 24,5 milionu. Přibližně třetina turistických hostů připadá na českou stranu, dvě třetiny na bavorskou část území. I když jsou počty v bavorských regionech vyšší, zaznamenala česká strana v posledních letech velmi dynamický vývoj počtu návštěvníků: nárůst příchozích hostů mezi lety 2014 a 2019 činí více než 50 %, a je tedy mnohonásobně vyšší než nárůst u bavorských regionů, které však také zaznamenaly významné plus s 15% růstem počtu příjezdů hostů (viz tabulka 3).

Nárůst počtu příjezdů a přenocování hostů je v české části území nad celostátním průměrem, na bavorské straně naopak mírně pod průměrnou hodnotou celého Bavorska. Tato tendence obecně ukazuje celkový pozitivní rozvoj cestovního ruchu v bavorsko-českém příhraničním prostoru.

V rámci sledované oblasti však existují i některé další rozdíly. Pokud jde o původ hostů, je česká část území více „závislá“ na zahraničních hostech (přibližně 35 % všech hostů pochází ze zahraničí), zatímco podíl zahraničních hostů v bavorské části území je pouze kolem 10-15 %. Nízký podíl zahraničních hostů vykazují například turistická centra v Bavorském lese⁵. Počty příjezdů a přenocování hostů se také regionálně velmi liší. Na bavorské straně jsou na prvních místech okres Pasov se svými léčivými lázněmi a okresy v Bavorském lese (Cham, Freyung-Grafenau a Regen). V české části příhraničního území jsou to např. jihočeské památky světového kulturního dědictví UNESCO (Český Krumlov a Holašovice) nebo Šumava a Národní park Šumava⁶. Právě v těchto oblastech je také intenzita cestovního ruchu (počet přenocování na obyvatele) obecně nejvyšší, což s sebou může přinášet také negativní dopady („overtourism“), např. jako v případě města Český Krumlov.

⁵ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

⁶ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

Tabulka 3: Turistický rozvoj ve sledovaném území (rok 2020)

Území	Příjezdy hostů			Přenocování hostů		
	Celkem	Z toho ze zahraničí	Změna 2020/2019 (v %)	Celkem	Z toho ze zahraničí	Změna 2020/2019 (v %)
Bavorsko	19 832 155	2 885 886	-50,4	59 962 427	7 051 228	-40,6
Česká republika	10 777 698	2 783 637	-51,0	31 167 275	7 375 793	-45,3
Dolní Bavorsko	1 923 394	146 332	-42,9	7 762 279	449 426	-37,2
Horní Falc	1 193 549	119 118	-44,7	3 388 298	355 815	-37,3
Jihočeský kraj	1 102 851	143 220	-38,4	3 343 569	318 951	-25,3
Plzeňský kraj	534 587	119 866	-38,7	1 488 311	284 173	-30,2

Zdroj: Bavorský zemský úřad pro statistiku, Český statistický úřad

Celkově pozitivní rozvoj cestovního ruchu ve sledované oblasti byl však v loňském roce vážně narušen pandemií koronaviru. Jak ukazují výše uvedená data, ve všech částech sledovaného území dramaticky poklesl jak počet příjezdů hostů, tak i přenocování. V obou zemích je pokles mezi lety 2019 a 2020 přibližně 50 % u příjezdů hostů a více než 40 % u přenocování. Také v jednotlivých částech sledovaného území na obou stranách hranice se pokles pohybuje ve dvouciferném procentním rozmezí. To bude mít značné dlouhodobé dopady na celou prioritní oblast cestovního ruchu a kultury a bude to znamenat řadu překážek a výzev, ale v rámci přeshraniční spolupráce se zde nabízejí i nové možnosti v oblasti společného tematického marketingu.

Zejména pro některé dílčí oblasti celého území s vysokou intenzitou cestovního ruchu, jako jsou např. Bavorský les nebo Šumava, má odvětví cestovního ruchu také velký hospodářský význam. Zvyšuje přidanou hodnotu v regionech, neboť vytváří mnoho pracovních míst a vysokou poptávku v sektoru služeb. Kromě přímých ekonomických přínosů přispívají turistické a kulturní nabídky ke zvýšení atraktivity jednotlivých regionů⁷. Vedle toho turistické a kulturní nabídky navíc podporují přeshraniční kontakty a setkávání lidí. Tímto způsobem může cestovní ruch a kultura zprostředkovaně přispívat k dalšímu sbližování a propojování příhraničních regionů.

Dosavadní přeshraniční spolupráce ve sledovaném území v oblasti cestovního ruchu a kultury již umožnila mnoho zkušeností a vytvořila řadu projektů, kooperací a iniciativ. V posledních letech bylo mnoho projektů prostorově rozšířeno a přeneseno na druhou stranu hranice (např. česká větev turistické stezky Zlatá stezka) nebo zcela nově vyvinuto a nastartováno. Další spolupráce v oblasti cestovního ruchu a kultury by měla vycházet ze stávajících výsledků a vypořádat se s aktuálními výzvami, jako jsou např. dopady pandemie koronaviru, zajištění kvalifikovaných pracovníků nebo digitalizace.

Prioritní oblast cestovního ruchu a kultury má díky četným a rozmanitým památkám a bohatému a atraktivnímu přírodnímu a kulturnímu dědictví v bavorsko-českém příhraničním regionu značný potenciál pro přeshraniční spolupráci, a to i v rámci sledovaného území, jak potvrzuje také mnoho dosavadních analýz.^{8 9 10} Stejně tak má tato prioritní oblast také silný

⁷ Grontmij et al. (2015): Entwicklungsgutachten für den bayerisch-tschechischen Grenzraum (Zadavatel: Bayerisches Staatsministerium der Finanzen, für Landesentwicklung und Heimat gemeinsam mit dem Ministerium für Regionale Entwicklung der Tschechischen Republik), München, Prag.

⁸ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

potenciál pro vzájemné propojování a síťování a může přispět k intenzivnějším přeshraničním kontaktům a setkávání, ke vzájemným výměnám a ke společnému turistickému marketingu a zlepšení pozice regionu.

Vzdělávání

Příhraniční regiony jsou specifické prostory, kde se setkávají různé nebo alespoň ne zcela paralelní systémy. Tematická oblast vzdělávání, která jde také směrem k oblasti kvalifikace a trhu práce, je jedním z příkladů, u kterého se tyto nekompatibility ukazují velmi zřetelně. I když by trh práce měl fungovat již převážně přeshraničně, jeho celková integrace jdoucí od základů není komplexní, protože vzdělávací systémy jsou národně orientované. Různé kooperace v oblasti vzdělávání v bavorsko-českém příhraničním prostoru se často potýkají také s jazykovou bariérou. Tyto dva faktory lze identifikovat jako hlavní výzvy v této oblasti.

Tematická oblast vzdělávání se věnuje především odbornému vzdělávání, jazykovému vzdělávání a také oblasti vysokých škol.

Pokud jde o **úroveň vzdělanosti**, data z Eurostatu ukazují, že sledovaná oblast má odlišný vzdělávací profil ve srovnání s celkovými údaji za Bavorsko a Českou republiku¹¹. Podíl osob s vysokoškolským vzděláním ve věku od 25 do 64 let se v celé sledované oblasti pohybuje pod bavorským (31,5 % v roce 2018), resp. českým (24,3 %) průměrem, hodnoty u jednotlivých dílčích regionů v roce 2018 činily 24,9 % pro Horní Falc, 21,5 % pro Dolní Bavorsko a 20,1 % pro český region „Jihozápad“ (Jihočeský a Plzeňský kraj). Zatímco česká část území zaznamenala mezi lety 2012 a 2018 tempo růstu kolem 3 %, vývoj v bavorské části území ve stejném období stagnoval.

Naproti tomu podíl lidí ve věku od 25 do 64 let s dosaženým vyšším sekundárním, tzn. středoškolským vzděláním (maturita apod.) dosahuje v jednotlivých částech území hodnot 62,5 % v Horní Falc, 67 % v Dolním Bavorsku a 73,8 % v oblasti „Jihozápad“. Tím sledovaná oblast vykazuje nadprůměrné hodnoty ve srovnání s bavorským (57,1 %) a českým (69,6 %) průměrem. Zatímco česká část sledovaného území zaznamenala mezi lety 2012 a 2018 mírný pokles tohoto podílu, na bavorské straně byl patrný určitý nárůst. Celkově lze o úrovni vzdělanosti ve sledovaném území říci, že podíl obyvatel se středoškolským vzděláním je nadprůměrně vysoký, zatímco podíl absolventů vysokých škol je stále ještě podprůměrný.¹²

Ve zkoumaném území Euroregionu se nachází několik **center vysokých škol**: univerzita v Pasově a vysoké školy TH Deggendorf a TUM Campus Straubing. Důležitá univerzitní místa lze dále nalézt také v okolí sledované oblasti. Jedná se o větší univerzity a vysoké školy v Regensburgu, Landshutu, Erlangenu-Norimberku nebo Bayreuthu na bavorské straně a v Českých Budějovicích a Plzni na české straně, resp. také v Linci. Díky tomu je spektrum vysokých škol ve sledované oblasti dobře rozvinuté a obklopené významnými univerzitními centry.

⁹ Grontmij et al. (2015): Entwicklungsgutachten für den bayerisch-tschechischen Grenzraum

¹⁰ Borsch, R. et al. (2013): ETZ-Programm Bayern-Tschechien 2014-2020. Sozioökonomische Untersuchung. (Zadavatel: Verwaltungsbehörde Interreg-A Programm Bayern-Tschechien, Bayerisches Staatsministerium für Wirtschaft und Medien, Energie und Technologie), München.

¹¹ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

¹² Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

Umístění univerzit v bavorské části území je částečně více decentralizované, nachází se tam několik menších vysokoškolských zařízení, často se jedná také o vysoké školy aplikovaných věd s technickým zaměřením nebo o pobočky / kampusy větších univerzit. Na české straně se naopak nalézají dvě centrální univerzitní lokality České Budějovice a Plzeň a kromě toho jen několik málo poboček. Široká a různorodá univerzitní „krajina“ je přitom pro region velmi důležitá, aby se zabránilo odlivu mladých lidí kvůli vzdělávání, a aby v regionu ve větší míře zůstávali absolventi se středoškolským vzděláním.

Vývoj počtu studentů ve sledované oblasti je však diskutabilní. V bavorské části území se počet studentů na univerzitách a vysokých školách v posledních letech mírně zvyšuje a tento nárůst je ještě rychlejší u technických vysokých škol (Fachhochschulen).¹³ Naproti tomu česká strana vykazuje výrazný pokles počtu studentů. V zásadě počty mezi lety 2013 a 2018 prudce poklesly na všech univerzitních pracovištích. U největších univerzit v regionu, Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a Západočeské univerzity v Plzni, byl zaznamenán pokles přibližně o 28 % (České Budějovice), resp. 22 % (Plzeň).¹⁴ To odpovídá celostátnímu vývoji, pokles počtu studentů souvisí primárně s demografickým vývojem v posledních letech.¹⁵ Podíl zahraničních studentů je na obou stranách také odlišný, bavorské univerzity a vysoké školy jsou zpravidla mnohem více mezinárodně zaměřené než české instituce.

Důležitou roli hraje také **odborné vzdělávání** a kvalifikace, které významně přispívá k **zajištění kvalifikovaných pracovníků** pro trh práce. Úzká spolupráce v oblasti vzdělávání by mohla vést k vytvoření společného přeshraničního trhu práce. Ten by měl být charakterizován posilováním přeshraniční dynamiky (vyšší oboustranná mobilita pracovních sil) a odbouráváním překážek jak v systému odborného vzdělávání, tak z hlediska jazykové kompetence. Dobře vzdělaní a kvalifikovaní pracovníci, kteří mohou pracovat přes hranice, jsou základním předpokladem silnější hospodářské vzájemné provázanosti jednotlivých částí území.

Systémy odborného profesního vzdělávání se na obou stranách hranice doposud liší. Zatímco na bavorské straně toto vzdělávání často probíhá v duálním systému paralelně na odborné škole a v podnicích, v České republice je odborné vzdělávání organizováno tak, že probíhá výhradně na odborných školách. Výsledkem je poté odlišný význam praxe u odborného vzdělávání a rozdílné propojení mezi školou a podniky.

V bavorské části území probíhá toto propojení mezi odborným profesním vzděláváním a hospodářstvím nejen prostřednictvím duálního vzdělávacího systému, ale také prostřednictvím dobrých sítí technických vysokých škol / vysokých škol aplikovaných věd s MSP.¹⁶ Zejména na české straně proto představuje úzké propojení odborného vzdělávání a hospodářství nadále velkou výzvu. V současné době se o tomto tématu v České republice diskutuje a zkouší se to v podobě několika (i přeshraničních) projektů spolupráce v oblasti odborného vzdělávání.

Jazyk představuje jednu z největších výzev pro přeshraniční spolupráci nejen v oblasti vzdělávání, ale také ve všech ostatních prioritních oblastech, a stejně tak i pro vzájemné setkávání a srůstání či sblížování příhraničních regionů. Právě jazyková bariéra je často vnímána jako největší překážka přeshraniční spolupráce v bavorsko-českém příhraničí. V

¹³ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

¹⁴ Český statistický úřad (2019): Euroregiony. <https://www.czso.cz/csu/xs/euroregiony>. (Ověřeno k 07.04.2021)

¹⁵ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

¹⁶ Grontmij et al. (2015): Entwicklungsgutachten für den bayerisch-tschechischen Grenzraum

posledních letech však lze pozorovat dokonce pokles **jazykové kompetence**, tzn. německo-českých jazykových dovedností. Na bavorské straně jsou znalosti českého jazyka tradičně spíše na nízké úrovni. Na české straně znalost němčiny již několik let klesá, německý jazyk pomalu ztrácí na české straně význam a je neustále nahrazován angličtinou.

Tento trend klesající znalosti němčiny a menšího zájmu Čechů o tento jazyk potvrzují i výsledky Eurobarometru z roku 2012. Na otázku, které cizí jazyky ovládají respondenti natolik dobře, aby v nich byli schopni konverzovat, uvedlo v roce 2012 němčinu pouze 15 % Čechů. Přitom ještě v roce 2005 činil tento podíl stále 28 %. Pokles schopnosti porozumět německému jazyku (a tedy i kultuře) a také pokles zájmu o německý jazyk jsou proto v celé české veřejnosti velmi patrné.¹⁷ Angličtina sice může částečně převzít roli komunikačního jazyka v odborných kruzích také při přeshraniční spolupráci, ale význam vzájemné znalosti příslušného sousedního jazyka zůstává nadále nesporný, zejména v každodenní komunikaci mezi občany při setkáních, slavnostech, školních výměnách atd. To platí pro všechny věkové skupiny: od nejmladších dětí¹⁸ až po seniory. Jen tehdy, když se lidé mohou přirozeně dorozumět, může přeshraniční spolupráce a komunikace úspěšně přispívat ke sbližování a srůstání příhraničních regionů a k odstraňování možných předsudků.

V oblasti podpory jazyků a obecné spolupráce škol již existuje mnoho přístupů a iniciativ. V posledních několika letech bylo realizováno mnoho projektů a bylo navázáno mnoho partnerství. Jako jeden z důležitých současných příkladů lze uvést například Jazykové kompetenční centrum, které je realizováno samotným Euroregionem, a jehož cílem je podpora jazykových dovedností u dětí a mladých lidí od mateřských škol až po odborné školy.

Na tematickou oblast vzdělávání je třeba pohlížet také s ohledem na demografické změny. Jak částečně naznačuje již výše uvedený aktuální vývoj obyvatelstva, **demografické změny** budou ústřední výzvou a úkolem do budoucna, a to ve všech dílčích částech sledované oblasti. Právě prioritní oblast vzdělávání hraje klíčovou roli ve snahách bojovat proti nedostatku kvalifikovaných pracovních sil a migraci mladých lidí z regionu z důvodu vzdělávání. Kromě vysokoškolského vzdělávání a odborného profesního vzdělávání má velký význam také další vzdělávání a **celoživotní učení**. Vysoce kvalitní vzdělávací instituce a odpovídající přeshraniční nabídky v oblasti odborného a dalšího vzdělávání mohou napomoci zajistit kvalifikované pracovní síly a vytvořit dobře fungující přeshraniční trh práce.¹⁹

Stejně tak důležité je pro zaměření vzdělávacích nabídek také téma **digitalizace**, což bylo ještě umocněno aktuálním vývojem a pandemií koronaviru, která proměnila celý vzdělávací systém a utváření vzdělávacích procesů.²⁰

¹⁷ Eurobarometer 2012: https://ec.europa.eu/echo/resources-campaigns/publications/eurobarometer2012_en. (Ověřeno k 23.05.2021)

¹⁸ Müller, K., B. et al. (2021): Aktivní hranice v Evropě. Identita a kolektivní paměť v přeshraničním prostoru. Nakladatelství Filosofia, Praha

¹⁹ Grontmij et al. (2015): Entwicklungsgutachten für den bayerisch-tschechischen Grenzraum

²⁰ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

Věda a výzkum

Význam prioritní oblasti vědy a výzkumu pro hospodářský rozvoj, konkurenceschopnost a regionální rozvoj je podle současných trendů značný. Důležitý je jak základní výzkum, tak především aplikované zaměření výzkumných aktivit. Proto hraje významnou roli transfer znalostí a technologií směrem do hospodářství a do podniků.

I když jsou metropole tradičně motorem výzkumných aktivit a inovací, existují významné výzkumné kapacity také ve venkovských regionech, a ty by měly být dále posilovány. To platí i pro bavorsko-české příhraničí, kde je vyvíjeno úsilí o podporu a další rozvoj aktivit v rámci výzkumu, vývoje a inovací (VaVal). To potvrzují také strategické koncepce v oblasti VaVal na obou stranách hranice. Bavorská celková koncepce politiky v oblasti výzkumu, technologií a inovací hovoří například o vyvážené inovační politice, která by měla být orientována tak, aby ke kvalitnímu VaVal mohlo docházet ve všech částech země, tzn. také mimo metropolitní regiony.²¹ Na české straně byly v jednotlivých krajích vypracované dokonce vlastní výzkumné a inovační strategie („Regionální RIS3 strategie“). Oba kraje zkoumaného území, Jihočeský kraj a Plzeňský kraj, mají svou regionální RIS3 strategii. Proto má v případě příhraničních regionů velký význam také přeshraniční perspektiva u aktivit v oblasti VaVal, protože existuje značný potenciál pro další spolupráci.

Ve sledované oblasti existují určité **výzkumné struktury** s vícero aktéry v této oblasti. Důležitou roli hrají místní univerzity a vysoké školy. Přímo ve zkoumaném území jsou to na bavorské straně Univerzita Pasov a dále vysoké školy v Deggendorfu a Straubingu, v okolí příhraničního regionu se nacházejí další důležitá centra vysokých škol, jako je Regensburg, Plzeň nebo České Budějovice. V průběhu posledních dvou desetiletí se rozvíjelo mnoho přeshraničních partnerství a vysokoškolských kooperací a bylo realizováno velké množství společných projektů jak ve výuce, tak i ve vědě a výzkumu (také v rámci programu INTERREG).

V roce 2016 byla založena také Bavorsko-česká vysokoškolská agentura (BTHA) jako jeden z výsledků Rozvojové studie pro bavorsko-české příhraničí. BTHA funguje jako centrální kontaktní místo pro bilaterální bavorsko-českou spolupráci v oblasti vysokých škol. Díky tomu se spolupráce a výměny v oblasti vysokých škol dále prohloubily a zintenzivnily, neboť BTHA podporuje další akademické výměny, pomáhá při navazování kontaktů nebo poskytuje finanční podporu na konkrétní vědecké projekty atd. Prostřednictvím BTHA se podařilo aktivity v oblasti vysokých škol mezi Bavorskem a Českou republikou zastřešit a institucionalizovat.

Univerzity a vysoké školy ve sledované oblasti a v jejím okolí nabízejí širokou škálu oborů. Tyto nabídky zahrnují různá zaměření v technických, přírodovědných, humanitních, ekonomických, právnických a dalších oblastech. Na bavorské straně existují kromě toho také některé technické vysoké školy (Fachhochschulen) nebo vysoké školy aplikovaných věd s technickým zaměřením, stejně jako další pobočky vysokých škol nebo lokality s univerzitními kampusy. V české části zkoumané oblasti se zase nacházejí některé pobočky Akademie věd ČR jako další výzkumné instituce. Jak již bylo zmíněno v předchozí části kapitoly, vedle toho jsou významná centra vysokých škol v metropolích a větších městech v okolí kolem sledovaného území (Erlangen, Norimberk, Bayreuth, Mnichov, Praha, Linec), se kterými mohou aktéři ze sledované oblasti spolupracovat na aktivitách VaVal.²²

²¹ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

²² Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

Kromě univerzit a vysokých škol, které jsou motorem vědeckých a výzkumných aktivit, hrají důležitou roli i další výzkumné instituce nebo instituce zaměřené na transfer znalostí a technologií. Zejména na bavorské straně se nachází několik podnikatelských inkubátorů / start-up center nebo technologických center, které podporují zakládání a rozvoj podnikání. Ve sledované oblasti lze současně nalézt další aktéry, kteří organizují propojení výzkumných aktivit s podniky a zapojují se do přeshraniční spolupráce, např. regionální hospodářské komory nebo průmyslové a obchodní komory, na české straně lze zmínit například také Jihočeský vědeckotechnický park (JVTP). Dále se inovačním aktivitám věnuje i mnoho zde sídlících podniků. Ačkoli se to týká především velkých firem, mohou se zapojovat i MSP, které jsou pro příhraniční oblast typické. Existuje velký potenciál pro další rozvoj kooperací v této oblasti a pro posílení podpory inovací u inovačně orientovaných MSP.²³

Jednotlivé dílčí části zkoumaného území na bavorské a české straně však vykazují zřetelné rozdíly, pokud jde o jejich podporu inovací nebo zaměření na inovace. Například výdaje na výzkum a vývoj jsou na bavorské straně vyšší než na české straně (výdaje na VaV v roce 2017 činily 3,1 % HDP pro celé Bavorsko, v případě České republiky byla tato hodnota 1,9 % HDP). Na základě dat z Eurostatu a Českého statistického úřadu, které zpracovala Zumbusch et al. 2020, lze také zjistit, že výdaje na výzkum a vývoj se pohybují od 2,5 % HDP v Horní Falci, přes 1,7 % v Plzeňském kraji až po 1,3 % HDP v Dolním Bavorsku a Jihočeském kraji. Tyto rozdíly ve výdajích na VaV se jeví ještě výrazněji ve finančním vyjádření: v Horní Falci činily výdaje na VaV 1.033 EUR/obyvatele (2017), v Dolním Bavorsku to bylo 518 EUR/obyv., v Plzeňském kraji 293 EUR/obyv. a v Jihočeském kraji 210 EUR/obyv.

Jak již bylo vysvětleno, jednotlivé dílčí části území se také částečně liší z hlediska jejich výzkumných struktur. Zatímco na české straně se hlavní kapacity VaVal nacházejí ve velkých městech a hlavních univerzitních lokalitách, tak výzkumná struktura na bavorské straně má více decentralizovaný charakter. Díky velkému množství mimouniverzitních výzkumných zařízení, jako jsou kampusy, technologická centra a start-upová centra či podnikatelské inkubátory, ale také díky pobočkám tzv. Fraunhoferovy společnosti (Fraunhofer Gesellschaft) nebo institutům tzv. Leibnitzovy asociace (Leibnitz-Gemeinschaft), je výzkumná struktura na bavorské straně také hustší než v české části území.²⁴

I přes rozdíly a spíše národní orientaci aktivit VaVal existuje potenciál k prohlubování přeshraniční spolupráce v této oblasti a rozvoji společných iniciativ. Obzvláště užitečné by mohly být iniciativy zaměřené na **podnikatelské VaVal** a **transfer znalostí a technologií** směrem do MSP nebo také **zakládání nových podniků**. Určitý podnět pro tyto aktivity nabízí „Přeshraniční podnikatelský inkubátor“ ve Freyungu a Pfarrkirchenu (nositeli jsou okresy Freyung-Grafenau a Rottal-Inn). Tematicky se nabízejí především taková stěžejní témata, která odpovídají strategickému zaměření aktivit VaVal v jednotlivých částech území, jakož i charakteru regionu a regionálního hospodářství, tzn. například různá témata v oblasti techniky nebo přírodních věd. Kromě toho hraje důležitou roli též **digitalizace** jako průřezové téma.

Ochrana přírody, životního prostředí a klimatu

Fyzicko-geografické podmínky celého regionu rozhodujícím způsobem utvářejí charakter Euroregionu jako **přírodního prostoru**. Ústředním přírodním prvkem celého Euroregionu je

²³ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

²⁴ Grontmij et al. (2015): Entwicklungsgutachten für den bayerisch-tschechischen Grenzraum

pohoří Bayerischer Wald (Bavorský les) / Šumava, které se rozkládá po obou stranách hranice. Více na severozápadě navazuje Všerubská vrchovina (Cham-Further Senke) a část pohoří Český les / Oberpfälzer Wald (Hornofalcký les) se svými předhůřími. V předhůří Bavorského lesa / Šumavy se na obou stranách táhnou vrchoviny a pahorkatiny. Na bavorské straně terén klesá až k údolí Dunaje.²⁵

Kromě hor jsou pro příhraniční oblasti Euroregionu typické také rozsáhlé lesní plochy a četné vodní plochy. V horských oblastech Šumavy, Bavorského lesa, Českého lesa a Hornofalckého lesa pramení mnoho důležitých řek. Probíhá tudy také rozvodí mezi úmořím Severního a Černého moře.²⁶ Nejdůležitějšími řekami pro region jsou Dunaj / Donau na bavorské straně a Vltava na české straně. Dále se zde nachází také řada jezer a vodních nádrží, zejména na české straně Euroregionu, například vodní nádrž Lipno. Díky těmto přírodním nebo přírodě blízkým prvkům má Euroregion rozsáhlé zachované a vysoce atraktivní přírodní a kulturní krajiny, které pro region představují důležitý ekologický lokalizační faktor. V níže položených oblastech Euroregionu se zalesněné oblasti a přírodní a extenzivní kulturní krajiny stále více mění na intenzivně obhospodařované kulturní krajiny.

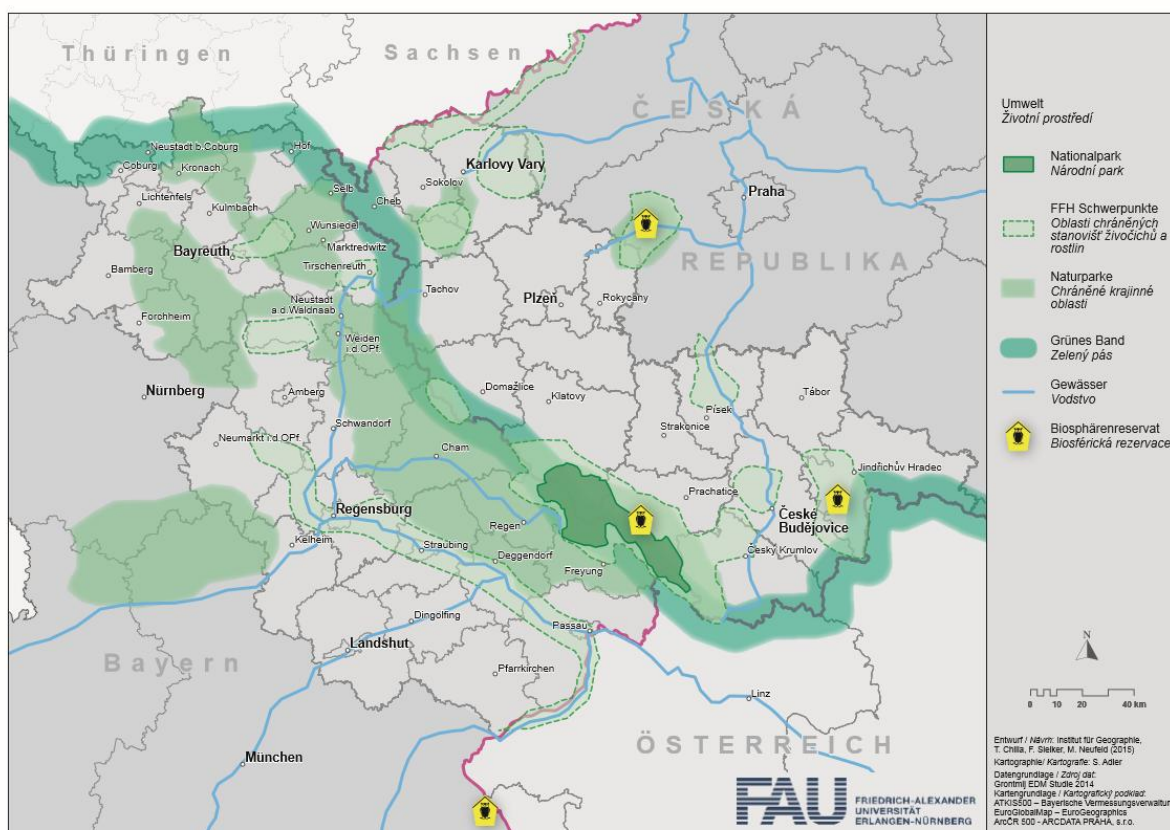
Navíc zde lze najít, zejména v pohořích regionu, také až překvapivě hustou biodiverzitu s vysokým podílem vzácných druhů. V neposlední řadě se na tom podílela v minulém století také nepropustná hraniční oblast podél železné opony. Díky tomu se zde často zachovala ještě původní přírodní společenstva.²⁷ Zejména v zalesněných oblastech pohoří (obrázek 2) se vyskytuje mnoho vzácných a chráněných druhů jedinečné fauny a flóry. Na horských plošinách vznikla řada rašelinišť a vrchovišť, která představují další typický prvek přírody v Bavorském lese / na Šumavě. Přírodní oblast Euroregionu díky tomu disponuje značnou biologickou rozmanitostí, kterou rozhodně stojí za to chránit.

Vzhledem k velkému bohatství biologické rozmanitosti hraje ochrana přírody v regionu důležitou roli. Za tímto účelem zde bylo založeno několik chráněných území (viz obrázek 2). Na bavorské straně jsou nejdůležitější Národní park Bavorský les (Nationalpark Bayerischer Wald), Přírodní park Bavorský les (Naturpark Bayerischer Wald) a v severní části Přírodní park Horní Bavorský les (Naturpark Oberer Bayerischer Wald). V české části území se nachází několik velkoplošných chráněných území a řada maloplošných chráněných území (přírodní rezervace, přírodní památky). Nejvýznamnější jsou Národní park Šumava a Chráněná krajinná oblast Šumava. V oblasti Českého lesa se nachází Chráněná krajinná oblast Český les a v jižní části území Chráněná krajinná oblast Blanský les. Šumava je také biosférickou rezervací UNESCO. V území Euroregionu se kromě toho nalézají i řada velkoplošných a maloplošných oblastí Natura 2000.

²⁵ Dokoupil, J. et al. (2014): Euroregion Böhmerwald / Bayerischer Wald-Unterer Inn / Mühlviertel. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Plzeň.

²⁶ Dokoupil, J. et al. (2014): Euroregion Böhmerwald / Bayerischer Wald-Unterer Inn / Mühlviertel. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Plzeň.

²⁷ Dokoupil, J. et al. (2014): Euroregion Böhmerwald / Bayerischer Wald-Unterer Inn / Mühlviertel. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Plzeň.

Obrázek 2: Ochrana přírody v bavarsko-českém příhraničí; Zdroj: Grontmij et al. 2015

Pokud jde o přeshraniční spolupráci v oblasti ochrany přírody a životního prostředí, jsou právě oba dva národní parky, NP Bavorský les a NP Šumava, významnými aktéry. Oba národní parky leží přímo na hranici a tvoří tak jedno společné rozlehlé chráněné území. Díky své rozloze, která je u Národního parku Bayerischer Wald 24.250 hektarů a u Národního parku Šumava dokonce 68.064 hektarů, jsou oba sousedící národní parky považovány za největší souvislou zalesněnou chráněnou plochu ve střední Evropě. Oba národní parky již řadu let úzce spolupracují v oblasti výzkumu, environmentální výchovy a dalších oblastech.

V rámci území Euroregionu se v posledních letech objevila celá řada národních, ale i přeshraničních iniciativ a aktivit v oblasti ochrany přírody a životního prostředí. Přímo v národních parcích jsou to např. vybudované geoparky, přírodní naučné stezky a zážitkové stezky, informační a návštěvnická centra národních parků, venkovní expozice atd. Národní parky přitom hrají důležitou roli také zejména v oblasti environmentálního vzdělávání a výzkumu zaměřeného na ochranu přírody, klimatu a životního prostředí. Četné společné projekty Národních parků Šumava a Bayerischer Wald, které jsou často zaměřeny na přeshraniční zkoumání lesních ekosystémů, monitorování biologické rozmanitosti a vodního režimu, nebo společné projekty v oblasti mykologie a flóry, přispívají mimo jiné také k nově získávaným poznatkům v lesním hospodářství.²⁸

Kromě národních parků v regionu aktivně působí řada dalších aktérů a iniciativ v oblasti ochrany přírody a životního prostředí. Zajímavou a důležitou iniciativu představuje mezinárodní projekt Zelený pás Evropy (European Green Belt), který se zabývá

²⁸ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

problematikou ochrany přírody a životního prostředí v zónách bývalé železné opony. Tento projekt, jehož součástí je i bavorsko-český příhraniční region (viz obrázek 2), má za cíl zachovat přírodní charakter hraničního pásu železné opony napříč celou Evropou, který byl v důsledku studené války z velké části ponechán v přirozeném stavu. Ekologický význam Zeleného pásu spočívá v ochraně a zachování ohrožených druhů a v bezbariérovém propojení habitatů. Na tento projekt navazuje např. regionálně zaměřený projekt Zelený pás Horní Falc – Česká republika (viz. Studie proveditelnosti Zelený pás / Machbarkeitsstudie Grünes Band). Právě takovéto přístupy ukazují obrovské budoucí perspektivy této prioritní oblasti pro přeshraniční spolupráci.

Značný potenciál do budoucna existuje pro území Euroregionu také u souvisejících témat **ochrany klimatu a adaptace na změnu klimatu**.²⁹ Vzhledem ke geografickým podmínkám může Euroregion hrát vedoucí úlohu při zvyšování podílu energie z obnovitelných zdrojů v rámci programového území programu přeshraniční spolupráce Bavorsko – Česká republika, již nyní jsou např. fotovoltaika a vodní energie důležitými zdroji energie. Podobně může mít pozitivní dopad na ochranu klimatu též snižování spotřeby energie nebo zvyšování energetické účinnosti, a to jak v hospodářském sektoru, tak u domácností.

Také lesní bohatství, které je pro bavorsko-české příhraniční oblasti tak typické, je ve stále větší míře ovlivňováno změnami klimatu (zvyšování teploty, sucho). Adaptační opatření, jako je **přeměna lesa** na smíšené lesy s bohatým druhovým složením, tzn. i s druhy stromů, které jsou odolné vůči teplu a suchu, mohou představovat jednu z možností, jak přistupovat k řešení změn klimatu v lesním hospodářství.³⁰ Cílená přeměna lesů na smíšené lesy nabízí též možný příspěvek k zachování kulturní krajiny v níže položených částech Euroregionu, které jsou rovněž důležitými oblastmi ochrany biodiversity.

Celé území Euroregionu je velmi úzce spjato s přírodou a je nutné ho vnímat jako přírodní prostor. Příroda a téměř přirozený charakter území ovlivňují také celkový rozvoj regionu. Oblast Euroregionu má různorodá přírodní specifika a omezení z důvodu ochranných opatření (např. předpisy národních parků). Premisu ochrany přírody je však třeba brát v úvahu vždy zejména tehdy, pokud jsou chráněná území ovlivněna konstrukčními opatřeními. Existence chráněných území do jisté míry omezuje hospodářský rozvoj³¹, například v případě omezování či zákazu komerčních ploch, ale na druhé straně může díky promyšlenému marketingu také vést k regionální přidané hodnotě a příležitostem pro rozvoj obcí v regionu. Zde je třeba neustále nalézat kompromis ve smyslu udržitelnosti mezi ochranou přírodní rozmanitosti a hospodářským rozvojem, a to při zapojení všech aktérů.

Existuje například úzká spojitost s prioritní oblastí cestovní ruch, neboť jsou to právě přírodní rysy oblasti, díky nimž je region jako turistická destinace tak atraktivní. Podmínky umožňují dlouhou letní a zimní sezónu (ve vysokých polohách) a stále více i celoroční cestovní ruch. Mnohé oblasti Euroregionu jsou turisticky využívány velmi intenzivně. Turistické přetěžování ve spojení s postupujícími změnami klimatu bude mít v konečném důsledku negativní dopady jak na vlastní území, tak na samotné odvětví cestovního ruchu. V tomto ohledu jsou zde do budoucna nezbytné udržitelné koncepce cestovního ruchu za účelem přijatelných

²⁹ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

³⁰ Tamtéž

³¹ Dokoupil, J. et al. (2014): Euroregion Böhmerwald / Bayerischer Wald-Unterer Inn / Mühlviertel.

Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Plzeň

strukturálních změn ve směru celoročního cestovního ruchu a vývoje multiopcionálních nabídek nezávislých na klimatu.³²

V podobné míře mají pro udržitelný rozvoj tohoto území rozhodující význam adaptační opatření na změny klimatu jak ve volné přírodě, tak u hospodářských a sídelních ploch. Kromě toho představují další důležité oblasti pro budoucí rozvoj tohoto území i témata jako nakládání s odpady nebo opětovné použití odpadů a recyklovaných materiálů. Zde existuje stále ještě velký prostor a potřeba řešení či opatření, a to jak na národní úrovni, tak i přes hranice.

Právě v těchto prioritních oblastech má tudíž smysl dále prohlubovat přeshraniční spolupráci, která může přispět k udržitelnému rozvoji tohoto území. Celkově by se Euroregion mohl díky implementaci společně definovaných opatření v oblasti ochrany přírody, životního prostředí a klimatu profilovat jako **region udržitelnosti**.

Zdravotnictví, sociální a záchranné služby

Prioritní oblast zdravotní péče, která zahrnuje lékařskou péči, sociální služby a záchranné služby, je jednou z oblastí, které mají velký význam pro obyvatelstvo regionu a pro každodenní život obyvatel. To se v příštích letech v souvislosti s postupujícími demografickými změnami a stárnutím populace pravděpodobně ještě zintenzivní.

Bavorsko-české příhraničí je relativně dobře pokryté nemocnicemi. V roce 2017 bylo v bavorské části území celkem 33 nemocnic v Dolním Bavorsku a 25 nemocnic v Horní Falci (z toho 22 nemocnic v dolnobavorských okresech Euroregionu a 4 v okrese Cham). Na české straně bylo v roce 2017 celkem 9 nemocnic v Jihočeském kraji a 10 nemocnic v Plzeňském kraji, z toho bylo 8 zařízení v okresech Euroregionu.³³ Vybavení regionů nemocnicemi je proto v bavorské části území hustší a více decentralizované než na české straně, kde se nemocnice většinou nacházejí pouze v okresních městech. Pokud se ale posuzují nemocniční lůžka, rozdíly nejsou tak velké. Zatímco v Dolním Bavorsku bylo v roce 2017 celkem 558 lůžek na 100.000 obyvatel a v Horní Falci 609 lůžek na 100.000 obyvatel, „hustota lůžek“ na české straně (534 lůžek na 100.000 obyvatel v Jihočeském kraji, resp. 579 v Plzeňském kraji) byla jen o něco nižší. I zde se však situace regionálně liší, přičemž nejnižší hodnoty byly zaznamenány v okresech Pasov (350 lůžek na 100.000 obyvatel), Straubing-Bogen (386 lůžek na 100.000 obyv.), Domažlice (317 lůžek na 100.000 obyv.) a Český Krumlov (404 lůžek na 100.000 obyv.).³⁴ Ve srovnání s národními průměrnými hodnotami (Bavorsko 587 lůžek na 100.000 obyv., Česká republika 570 lůžek na 100.000 obyv.) je bavorsko-české příhraniční území relativně dobře vybavené nemocničními lůžky. Vývoj v posledních letech byl rovněž poměrně stabilní, k výraznému poklesu ve vybavenosti nemocničními lůžky došlo mezi roky 2012 a 2017 v okresech Cham (-12 %), Straubing-Bogen (-11,2 %) a Český Krumlov (-12,4 %).³⁵

Situace u lékařské péče se jeví jako problematičtější:

Ačkoli je „hustota lékařů“ (počet lékařů na počet obyvatel) v obou částech území v zásadě srovnatelná s celostátními průměrnými hodnotami (v Bavorsku bylo v roce 2017 přibližně 81

³² Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

³³ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

³⁴ Tamtéž

³⁵ Tamtéž

praktických lékařů na 100.000 obyvatel, z toho 72 praktických lékařů pro dospělé a 8,8 pediatrů, pro Českou republiku jsou celkové hodnoty 41,8 praktických lékařů pro dospělé a 18,7 dětských lékařů, celkem tedy 60,5 praktických lékařů na 100.000 obyvatel), jsou patrné zřetelné regionální rozdíly.³⁶ Z dat vyplývá, že značné rozdíly v hustotě lékařů existují na obou stranách hranice. Míra pokrytí lékařskou péčí je na české straně celkově výrazně nižší než v Bavorsku. Také jednotlivé dílčí části území vykazují velké regionální rozdíly, situace je na obou stranách hranice problematická zejména v některých venkovských oblastech, kde je hustota lékařů hluboko pod průměrnými hodnotami,³⁷ a kde může dojít k nedostatečné lékařské péči. Co se týče vývoje v posledních letech, situace se jeví více negativně hlavně na bavorské straně. Zatímco dostupnost péče v české části území zůstala do značné míry stabilní, na bavorské straně došlo v posledních letech k výraznému poklesu míry dostupnosti lékařské péče, v neposlední řadě též kvůli problému zajištění nástupnictví u lékařů.³⁸ Nejvýraznější pokles v dostupnosti péče praktických lékařů byl mezi lety 2012 a 2017 v okresech Pasov (- 37,9 %), Straubing-Bogen (-28,8 %), Cham (-16,6 %) a Freyung-Grafenau (-13,3 %).³⁹

Prioritní oblast zdravotní péče, sociální služby a záchranné služby patří k oblastem, u nichž existují největší překážky na národní úrovni. Spolupráci přes hranice často komplikují právní předpisy, ale také jazyková bariéra. To se týká různých oblastí zdravotní péče, např. úhrad nákladů za lékařská ošetření, pobyty v nemocnici nebo specializované služby v sousední zemi ze strany zdravotních pojišťoven.

Rovněž oblast záchranných služeb, tzn. rychlá přeshraniční pomoc, přeprava osob, které utrpěly nehodu v sousední zemi, do vlastní země, přeprava pacientů do blízké nemocnice na druhé straně hranice nebo zásahy záchranných služeb v sousední zemi, je problematická z důvodu právních předpisů. Na druhou stranu tyto otázky hrají vlivem otevřených hranic, rostoucí přeshraniční mobility lidí a integrovaných trhů práce stále důležitější roli. Proto mají přeshraniční přístupy a spolupráce v rámci těchto témat velký význam. To se ostatně nakonec ukázalo i během pandemie koronaviru.

Právě v sektoru záchranných služeb se v posledních letech podařilo posílit a zintenzivnit přeshraniční spolupráci prostřednictvím několika iniciativ. Například bavorské ministerstvo vnitra uzavřelo v roce 2016 s českými regiony podél hranice dohodu o spolupráci na přeshraniční spolupráci v oblasti záchranných služeb.⁴⁰ Jedním z příkladů této spolupráce je Kompetenční a koordinační centrum přeshraničních záchranných služeb ve Furth im Wald, které bylo založeno Bavorským Červeným křížem. Díky svým aktivitám, jako jsou přeshraniční školení a akce, vytváří toto centrum rámcové podmínky pro zajištění kvalifikovaných záchranných služeb v případě nouze pro obyvatelstvo.⁴¹ V současné době jsou již téměř všechna záchranná řídicí centra ve sledované oblasti zapojena do práce tohoto Kompetenčního a koordinačního centra.

V policejní oblasti je důležitou iniciativou Společné centrum česko-německé policejní a celní spolupráce Petrovice-Schwandorf, které existuje od roku 2007. Tyto formy spolupráce by se měly dále rozvíjet. Důležité jsou přitom nejen přímé zásahy v příslušné sousední zemi, ale také společná cvičení, školení a další akce, které umožňují vzájemnou výměnu informací a zkušeností.

³⁶ Tamtéž

³⁷ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

³⁸ Tamtéž

³⁹ Tamtéž

⁴⁰ Tamtéž

⁴¹ Tamtéž

To, že téma zdraví nabývá i přeshraničně stále více na významu, potvrzuje i skutečnost, že se tematická oblast zdraví stala jedním z prioritních témat v rámci Evropského regionu Dunaj-Vltava, který pokrývá také oblast Euroregionu. Přeshraniční spolupráce v Evropském regionu Dunaj-Vltava je zaměřena jednak na přenos znalostí v zúčastněných partnerských regionech a na straně druhé na navázání a budování dlouhodobé přeshraniční spolupráce ve zdravotnictví.

K ústředním bodům této spolupráce patří optimalizace přístupu obyvatel k přeshraniční zdravotní péči nebo zlepšování zdravotní prevence a zdravotní péče zejména pro lidi ve venkovských oblastech Evropského regionu Dunaj-Vltava, a to pomocí využití nových technologií a řešení, např. zintenzivněním nadregionální / přeshraniční odborné výměny týkající se „Digital Health“ (inteligentní softwarová a cloudová řešení pro zdravotnická zařízení, Smart Textilie pro domácí péči a monitorování zdraví, sebemonitorování v případě chronických onemocnění pomocí aplikací atd.) To ukazuje, že i prioritní oblast zdravotní péče, sociální služby a záchranné služby velmi úzce souvisí s prioritními oblastmi inovace a digitalizace.

Situaci v prioritní oblasti zdravotní péče, sociální služby a záchranné služby v Euroregionu lze shrnout tak, že zdravotní péči na příslušných stranách hranice je možné v zásadě označit za dobrou. U stacionární péče je situace (stále ještě) do značné míry stabilní, avšak v ambulantní péči se projevuje zhoršená „hustota“ při zajišťování péče, a to zejména ve venkovských oblastech bavorsko-českého příhraničí. V oblasti záchranných služeb se podařilo přeshraniční spolupráci v posledních letech dále rozvíjet. Nicméně stále je ještě patrné nedostatečné strategické řízení a koordinace přeshraniční spolupráce a zásahů v případě nouze. Existují sice některé iniciativy, ale tato problematika by měla být více řešena také z koncepčního a právního hlediska.

Další důležité prioritní oblasti:

Hospodářství a spolupráce podniků

Hospodářský sektor hraje v rozvoji bavorsko-českého příhraničí a ve vzájemných vztazích velmi významnou roli. Mezi oběma zeměmi existují velmi úzké obchodní vztahy – Bavorsko mj. patří k nejdůležitějším obchodním partnerům České republiky. Podmínky hospodářského rozvoje v bavorsko-české příhraniční oblasti mají některé společné rysy, ale zároveň existují také velké rozdíly mezi bavorskou a českou částí území.

Značné ekonomické rozdíly nadále existují např. ve výkonnosti hospodářství (HDP), paritě kupní síly, úrovni mezd nebo produktivitě práce.⁴² Zároveň jsou i celkově hodnoty ekonomických ukazatelů v bavorsko-českém příhraničí pod úrovní příslušných národních, resp. zemských průměrných hodnot. Na druhou stranu se hospodářská produkce a zaměstnanost na obou stranách hranice v posledních letech vyvíjely zhruba stejně dynamicky jako je průměr na zemské, popř. národní úrovni.⁴³ Pandemie Covid-19 však bude mít značné dopady na ekonomickou výkonnost a celý hospodářský sektor, jakož i na trh práce a zaměstnanost, přičemž některá odvětví budou více ohrožena než jiná.

Mezi spojující charakteristiky patří například struktura hospodářství, která je srovnatelná v obou dílčích částech bavorsko-českého příhraničí, s větším podílem sekundárního sektoru,

⁴² Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

⁴³ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

zejména zpracovatelského průmyslu.⁴⁴ V regionálním hospodářství mají na obou stranách hranice silné postavení malé a střední podniky (MSP). V obou částech území jsou aktivní rovněž různé klastrové iniciativy a sítě, které spojují podniky (především také MSP) s dalšími aktéry v hospodářském sektoru a s výzkumnými institucemi. Tyto iniciativy jsou však nadále zaměřené více národně, přeshraniční aktivity se odehrávají spíše jen zřídka.⁴⁵

Prohlubování vzájemných vztahů a přeshraniční spolupráce v ekonomické oblasti je pro udržitelný přeshraniční rozvoj zcela nezbytné. To platí o to více, že existuje řada společných výzev, jako je například řešení dopadů pandemie Covid-19, nedostatek kvalifikovaných pracovních sil nebo strukturální změny a rostoucí digitalizace.

Přestože Euroregion považuje oblast hospodářství za ústřední a velmi důležitou prioritní oblast, bylo v průběhu zpracování této strategie rozhodnuto, že témata hospodářství, MSP a spolupráce podniků nebudou zařazena k prioritním oblastem této strategie. Důvodem pro toto rozhodnutí je skutečnost, že se těmito tématy intenzivně přeshraničně zabývají již jiné sítě a platformy.

Hospodářským tématům se intenzivně věnuje například Evropský region Dunaj-Vltava, kde patří téma „Průmysl 4.0 – Kvalifikace“ k hlavním těžištím spolupráce v bavorsko-česko-rakouském příhraničním regionu. Přímou sídlo jednatele Euroregionu ve Freyungu (obdobně také v Horním Falcku a Horních Frankách) se pak nachází „management sítí“ v oblasti hospodářství, který je součástí síťové a poradenské struktury vytvořené na základě výstupů Rozvojové studie pro bavorsko-české příhraničí. Tato síťová koordinační centra zprostředkovávají přeshraniční kontakty a partnery mj. v oblastech hospodářství a vědy, podporují aktéry při plánování spolupráce a projektů nebo organizují přeshraniční akce, např. Bavorsko-český den podnikatelů atd. Díky tomu přispívají k přeshraničnímu vytváření sítí aktérů v oblastech hospodářství a vědy.

Kromě toho probíhá velmi dobrá dlouholetá přeshraniční spolupráce průmyslových a obchodních komor s českými hospodářskými komorami nebo spolupráce mezi agenturami práce a úřady práce (EURES).

Euroregion nechce vytvářet k těmto stávajícím a velmi dobře fungujícím iniciativám další duplicitní struktury, na čemž panuje již řadu let shoda. Přestože témata týkající se hospodářství nejsou přímo zahrnuta do strategie, Euroregion bude podporovat stávající iniciativy a všechny aktivity směřující ke spolupráci v oblasti hospodářství a ke společnému ekonomickému rozvoji, a to zejména v oblasti vytváření sítí. Kromě toho je prioritní oblast hospodářství částečně zohledněna u jiných prioritních oblastí této strategie, některá témata související s hospodářstvím jsou řešena v rámci prioritních oblastí vzdělávání (odborné profesní vzdělávání, jazykové vzdělávání) a věda a výzkum (inovace, zakládání podniků, sítě).

Mobilita a doprava

Mobilita a doprava jsou rovněž velmi důležitým tématem v bavorsko-českém příhraničí: dopravní infrastruktura, dopravní napojení a dobrá dostupnost veřejnou dopravou jsou důležitými podmínkami rozvoje a představují také fundamentální základ pro další přeshraniční sbližování a srůstání příhraničních regionů.

⁴⁴ Grontmij et al. (2015): Entwicklungsgutachten für den bayerisch-tschechischen Grenzraum

⁴⁵ Grontmij et al. (2015): Entwicklungsgutachten für den bayerisch-tschechischen Grenzraum

Zkoumaná oblast je napojena na nadregionální silniční síť různými dálnicemi. Existují také přeshraniční silniční spojení mezi Bavorskem a Českou republikou, přičemž ale silniční síť přímo v oblasti Bavorského lesa / Šumavy je relativně řídká a je zde jen několik málo silničních hraničních přechodů, což na jedné straně vytváří s ohledem na přeshraniční dopravu bariérovou situaci, na druhou stranu to však lze vnímat i pozitivně, pokud jde o kvalitu území jako přírodního prostoru.^{46 47}

V případě železniční dopravy stále chybí přímá přeshraniční spojení v bavorsko-českém příhraničí. Cestovní rychlosti stávajících přeshraničních železničních spojení jsou velmi nízké kvůli topografickým a špatným infrastrukturním podmínkám. Aby se zvýšila výkonnost těchto mezinárodních železničních spojení, je zapotřebí především výrazné posílení a kompletní modernizace těchto tratí, kromě rekonstrukcí též průběžná elektrifikace a alespoň částečné dvoukolejné rozšíření tratí.^{48 49}

Na základě dosavadního vývoje lze v příštích letech očekávat zvýšení mobility obyvatelstva a hospodářství. V případě bavorsko-českého příhraničního území hraje důležitou roli také pozice regionu jako tranzitního prostoru. V důsledku toho je nutné počítat s nadále rostoucími objemy nákladní a osobní dopravy.⁵⁰ Proto je pro tuto příhraniční oblast velmi důležité další rozšiřování a modernizace přeshraničních silničních a železničních spojení. Ačkoli se připravuje nebo probíhá několik projektů, zůstává toto velkou výzvou do budoucna.

Důležitou roli při snahách o další sblížování a srůstání příhraničního regionu hraje také veřejná osobní doprava. Veřejná doprava zaujímá konstantně nízký podíl na celkové dopravě v bavorsko-českém příhraničí, zatímco motorizovaná individuální automobilová doprava je zdaleka nejdůležitějším hlavním dopravním prostředkem. Všechny regiony v programovém území se zároveň snaží aktivně podporovat využívání veřejné dopravy. V minulých letech se podařilo realizovat některá zlepšení nabídky.⁵¹ V bavorsko-českém příhraničí existuje nabídka několika přeshraničních jízdenek ve veřejné dopravě, jako například jízdenka Bayern-Böhmen Ticket od Deutsche Bahn a Českých drah. Stávající nabídky ve veřejné osobní dopravě však stále vyžadují výrazné zlepšení. Přeshraniční autobusové linky až na několik málo výjimek neexistují, zejména ve sledované oblasti, i když by mohly významně přispět k odstranění mezer u přeshraničních spojení – právě hlavně tam, kde to železniční tratě nejsou schopny zajistit. Bylo by také možné využívat zde značný turistický potenciál. V současné době však i zde přetrvávají stejně jako v celkové nabídce místní dopravy značné mezery v napojení příhraničních oblastí na veřejnou dopravu.^{52 53}

Podobně jako v případě tématu hospodářství považuje Euroregion i prioritní oblast mobilita a doprava za velmi důležitou. Jelikož se však touto problematikou rovněž již intenzivně zabývají další instituce a dopravní projekty většinou vyžadují koordinaci a schválení na národní úrovni, tak by samotný Euroregion nechtěl do tohoto tématu příliš zasahovat – zejména v oblasti infrastruktury a infrastrukturního napojování regionu. Téma dopravy a

⁴⁶ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

⁴⁷ Borsch, R. et al. (2013): ETZ-Programm Bayern-Tschechien 2014-2020. Sozioökonomische Untersuchung

⁴⁸ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

⁴⁹ Grontmij et al. (2015): Entwicklungsgutachten für den bayerisch-tschechischen Grenzraum

⁵⁰ Grontmij et al. (2015): Entwicklungsgutachten für den bayerisch-tschechischen Grenzraum

⁵¹ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

⁵² Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

⁵³ Grontmij et al. (2015): Entwicklungsgutachten für den bayerisch-tschechischen Grenzraum

mobility je také jedním z prioritních témat Evropského regionu Dunaj-Vltava, který usiluje o přeshraničně koordinovaný rozvoj a rozšiřování dopravní infrastruktury a nabídek mobility, což by mělo dále zvyšovat lokalizační potenciál bavorsko-česko-rakouského příhraničí. Kromě toho již existuje přeshraniční projektový management pro veřejnou dopravu v příhraničním území Dolní Bavorsko – Jihočeský kraj – Plzeňský kraj, který se nachází v kanceláři jednatele Euroregionu ve Freyungu. V průběhu zpracování této strategie bylo proto rozhodnuto, že téma mobility a dopravy nebude ve strategii řešeno přímo jako prioritní oblast, protože Euroregion by se i zde chtěl vyhnout vytváření duplicitních struktur. Stávající iniciativy a všechny aktivity ve směru přeshraničně koordinovaného rozvoje a rozšiřování dopravní infrastruktury a nabídek mobility však mají plnou podporu Euroregionu, neboť i Euroregion je ve shodě s Evropským regionem Dunaj-Vltava přesvědčen o tom, že moderní dopravní infrastruktura a atraktivní nabídky mobility, které navzájem spojují jednotlivé dílčí části území po obou stranách hranice, jsou základem úspěšného přeshraničního rozvoje a dobré kvality života obyvatel. Samotný Euroregion je také v těchto stávajících platformách přímo zastoupen.

Průřezové prioritní oblasti:

Setkávání & malé projekty

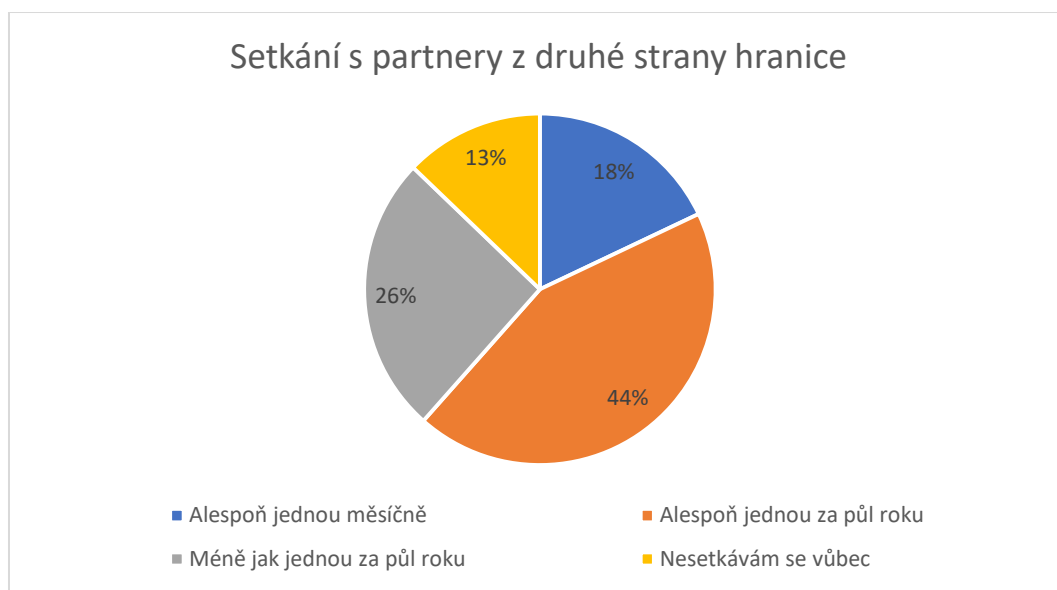
Setkávání a různé společné akce jsou explicitně základním tématem, které je jádrem přeshraniční spolupráce, protože spojuje lidi z obou stran hranice a umožňuje tak prožívat sounáležitost a integrovat se od základů. Setkání zvyšují povědomí, a to jak na občanské úrovni (např. společná setkání, kulturní nebo sportovní akce, slavnosti atd.), tak i na odborné úrovni v rámci jednotlivých prioritních oblastí. Z tohoto důvodu se jedná o zastřešující téma, které se týká všech výše uvedených prioritních oblastí.

Tato forma přeshraniční spolupráce probíhá v bavorsko-českém příhraničí již mnoho let; první návštěvy se uskutečňovaly v zásadě již od otevření hranic v roce 1989. Od té doby se vzájemná setkání a společné akce velmi zintenzivnily. V dnešní době už tedy nejde pouze o klasické přibližování obou stran, ale jedná se o aktivní a živou spolupráci, kterou je třeba nadále kultivovat, posilovat a rozšiřovat.

Jak důležité jsou společná setkání a akce, to potvrzují například i výsledky dotazníkového šetření mezi starosty všech obcí Euroregionu, které bylo provedeno v roce 2017 v rámci jednoho výzkumného projektu.⁵⁴ Jedna z otázek byla: „*Jak často se v průměru setkáváte s politickými partnery z druhé strany hranice k řešení společných problémů?*“ Z 39 odpovědí starostů jich 62 % uvedlo, že se přeshraničně setkávají a vzájemně diskutují alespoň jednou za půl roku nebo dokonce častěji (viz obrázek 3). Naproti tomu pouze 13 % starostů uvedlo, že se nesetkávají vůbec s žádnými partnery na druhé straně hranice. Velký význam společných setkání potvrzují i další aktéři přeshraniční spolupráce. Řada respondentů považuje vzájemná setkání za základ široké přeshraniční spolupráce, takřka za podstatu pro odbourávání všelijakých překážek, vnímají setkávání jako předpoklad vzájemného učení, rozvoje interkulturních kompetencí a posilování přeshraniční důvěry.⁵⁵

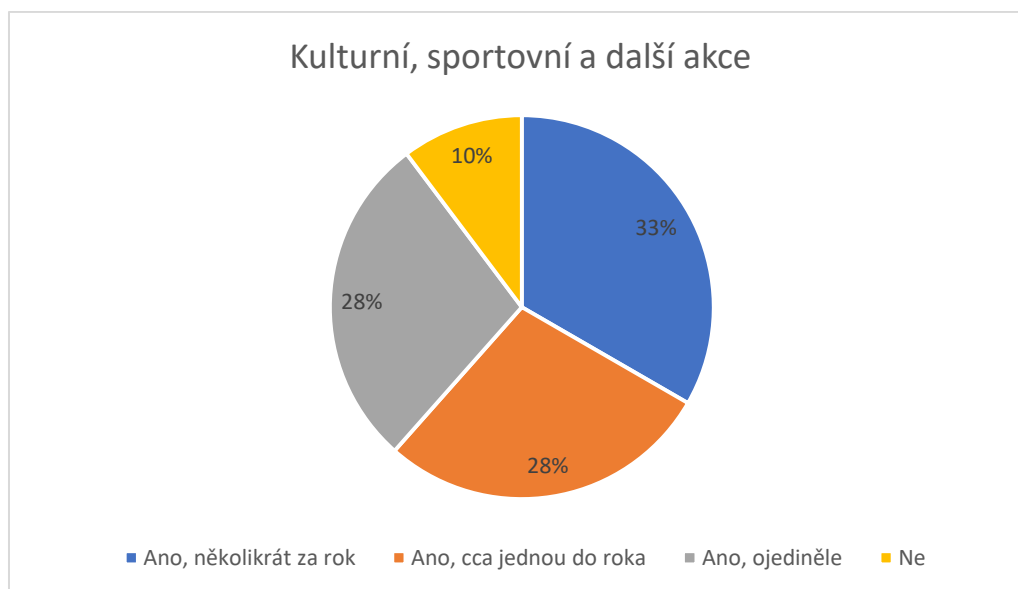
⁵⁴ Fráně, L. et al. (2020): Přeshraniční spolupráce v trilaterálních euroregionech Nisa a Šumava z perspektivy starostů a starostek. *Geografie*. 125 (2): 243–269.

⁵⁵ Müller, K., B. et al. (2021): Aktivní hranice v Evropě. Identita a kolektivní paměť v přeshraničním prostoru. Nakladatelství Filosofia, Praha.

Obrázek 3: Frekvence setkávání s partnery z druhé strany hranice; Zdroj: dotazníkové šetření v projektu GA ČR č. 17-03881S (srov. Fráně et al. 2020).

V tomto dotazníku byli představitelé obcí tázáni i na to, zda „se ve vaší obci konají akce či programy (kulturní, společenské, sportovní aj.) za účasti osob z druhé strany hranice?“ Velká většina starostů uvedla, že se takové akce v jejich obcích konají. U 61 % je to zhruba jednou do roka, u 33 % dokonce několikrát za rok. Pouze 10 % starostů uvedlo, že se v jejich obci nekonají žádné přeshraniční akce (viz obrázek 4).

Obrázek 4: Frekvence kulturních, sportovních a dalších akcí; Zdroj: dotazníkové šetření v projektu GA ČR č. 17-03881S (srov. Fráně et al. 2020).

Toto ukazuje, že se přeshraniční kontakty, setkání a akce v bavorsko-českém příhraničním prostoru již etablovaly jako důležitá součást veřejného života. Existuje mnoho druhů přeshraničních aktivit, velký počet přeshraničních iniciativ a mnoho zajímavých kooperačních záměrů a akcí. Kromě kulturních a sportovních akcí jsou velmi časté např. také vzdělávací

aktivity, náboženské akce, jako jsou bohoslužby nebo poutě. Neustále se objevují nové nápady pro přeshraniční aktivity (nelze také zapomínat pro řešení regionálních problémů), což zejména ukazuje inovační potenciál regionu. Tyto aktivity by se měly dále rozšiřovat a rozvíjet, a to jak prostorově, tak tematicky. Také struktura aktivit by se měla pokud možno dále rozšiřovat, aby se pozornost nezaměřovala pouze na setkávání.

Mezi nejdůležitější aktéry přeshraničních iniciativ patří města a obce, školy, spolky, sdružení, svazy a další neziskové organizace. Region disponuje vysokou úrovní občanské angažovanosti a mimořádně širokými strukturami ve spolkových aktivitách a dobrovolnické práci. To se však týká především bavorské strany příhraničí. Lze předpokládat, že to souvisí se silnou tradicí spolkového života na bavorské straně. Naproti tomu na české straně byl spolkový život před rokem 1989 systematicky potlačován, takže je stále ještě o něco slabší než na straně bavorské.⁵⁶

Euroregiony byly vždy motorem přeshraničních setkávání a spolupráce. Koordinují a podporují přeshraniční spolupráci a rozvoj. To se děje mimo jiné zprostředkováváním kontaktů mezi občany, úřady a dalšími institucemi, jakož i prostřednictvím finanční podpory a aktivní realizace přeshraničních projektů a opatření.⁵⁷

Hlavním nástrojem Euroregionu pro rozvoj přeshraničních aktivit v regionu je finanční podpora malých projektů v rámci Dispozičního fondu programu INTERREG. Euroregion je spoluodpovědný za implementaci finanční podpory malých projektů v rámci programu INTERREG A Bavorsko-Česká republika (Dispoziční fond) a v rámci programu INTERREG A Bavorsko-Rakousko. Dispoziční fond (financování projektů people-to-people) je zaměřen na podporu projektů napříč všemi prioritními osami programu Bavorsko-Česká republika s cílem prohlubovat přeshraniční vazby a kontakty. Dispoziční fond podporuje různé typy projektů. Tyto malé projekty umožňují velký počet setkání v oblasti škol, mládeže, sportu nebo kultury, podporují partnerství obcí a spolků, ale také studie a projekty v oblasti cestovního ruchu, ochrany životního prostředí nebo regionálního rozvoje atd. Celkově byly v současném programovacím období 2014 – 2020 a v předchozím programovacím období 2000 – 2013 podpořeny stovky projektů.^{58 59}

Podpora malých projektů se během posledních programovacích období osvědčila jako vhodná platforma pro přeshraniční setkávání a další přeshraniční aktivity. Tyto granty přispěly k navázání mnoha kontaktů, k vytvoření řady partnerství a ke vzájemnému sblížení lidí na obou stranách hranice. Díky tomu významně přispěly též k udržitelnému rozvoji příhraničních oblastí a široké přeshraniční integraci.

Tato finanční podpora malých projektů by měla rozhodně zůstat zachována i v budoucnu. Získala jasné postavení v přeshraniční spolupráci a je aktéry široce přijímána. Tyto aktivity posilují také dobré sousedství mezi oběma národy. Po několika programovacích obdobích a stovkách úspěšně realizovaných projektů by však financování malých projektů mohlo být částečně upraveno a optimalizováno tak, aby odpovídalo aktuálním potřebám, a aby poskytlo aktivním institucím nový impuls pro další přeshraniční aktivity.

Původní myšlenka a cíl financování malých projektů vedoucí k posilování místních, lokálních, mikroregionálních setkávání, zejména k podpoře občanské angažovanosti pro přeshraniční

⁵⁶ Müller, K., B. et al. (2021): Aktivní hranice v Evropě. Identita a kolektivní paměť v přeshraničním prostoru. Nakladatelství Filosofia, Praha.

⁵⁷ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

⁵⁸ Dokoupil, J. et al. (2014): Euroregion Böhmerwald / Bayerischer Wald-Unterer Inn / Mühlviertel.

⁵⁹ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

spolupráci, by měla nadále zůstat prioritou. Program financování malých projektů by však mohl být ambicióznější, neboť díky své dlouhé historii a vysoké míře akceptace má potenciál hrát v příštích letech důležitou roli. Struktura podpory malých projektů a šíře aktivit by se měla pokud možno rozšířit, aby se pozornost nezaměřovala pouze na setkávání, ale také na další prvky, které jsou důležité pro přeshraniční spolupráci. Financování malých projektů by se mohlo zaměřovat například také na vytváření a rozšiřování trvalých forem spolupráce k posilování institucionální spolupráce nebo na aktivity vedoucí k odbourávání administrativních a právních překážek.

Ukázalo se, že smysluplná a žádoucí by byla také podpora malých infrastrukturních opatření. Tyto malé investice se mohou dobře doplňovat s aktivitami, jako jsou setkání nebo akce. Hlavním cílem však vždy bude posilování síťových aktivit.

Digitalizace

V době neustálého technologického pokroku je digitalizace a digitální transformace i ve venkovském bavorsko-českém příhraničí velmi důležitým tématem, které nabývá stále více na významu. Digitalizace hraje nyní i v budoucnu významnou roli ve strukturálních změnách ve společnosti a hospodářství. Tlak na strukturální změny roste také v bavorsko-českém příhraničí – nejen díky zavádění nových technologií a rostoucí rychlosti technologických změn, ale také v důsledku dalších megatrendů, jako je nedostatek zdrojů, energetický přechod a požadavky na účinnost zdrojů a energetickou účinnost, změna klimatu nebo demografické změny včetně souvisejícího nedostatku kvalifikovaných pracovníků. To v současné době zhoršuje současný vývoj, ve kterém se společnost musí vyrovnávat s dopady pandemie Covid-19. Digitalizace jako průřezové téma je ústředním faktorem těchto procesů.

Termín digitalizace zahrnuje témata, jako je digitální konektivita a digitální infrastruktura, ale zde je třeba zmínit také digitální transformaci a digitální řešení.

Dobré digitální připojení či **digitální konektivita** je stále více považováno za důležitý předpoklad pro další rozvoj regionů. Digitální řešení mají navíc širokou škálu potenciálů pro zajišťování služeb veřejného zájmu v řídké osídlených oblastech a příhraničních regionech a pro posílení jejich potenciálu hospodářského rozvoje. Přístup k vysoce výkonné digitální infrastruktuře a dobrá infrastruktura pro širokopásmové připojení jsou proto důležitým lokalizačním faktorem pro regiony a obce v bavorsko-českém příhraničí.⁶⁰

Díky řadě národních nebo regionálních strategií a programů se v minulých letech podařilo výrazně zvýšit digitální připojení také ve venkovských oblastech bavorsko-českého příhraničí. Na bavorské straně byl rozvoj širokopásmového připojení v posledních letech silně podporován, takže více než 94 % bavorských domácností má v současné době přístup k vysokorychlostnímu internetu. Situace se přitom výrazně zlepšila právě ve venkovských územích. V české části příhraničí mělo v roce 2018 přístup k vysokorychlostnímu internetu téměř 80 % všech domácností.⁶¹ Digitální konektivitu v bavorsko-české příhraniční oblasti lze proto v zásadě hodnotit kladně.

Navzdory dosavadnímu zlepšení stále ještě existují jak určité mezery v prostorovém zajištění konektivity, tak potřeba optimalizace z hlediska výkonu. Výzvou nadále zůstává především další zlepšování a zvyšování výkonnosti. Vývoj poptávky ukazuje potřebu vyšších pásmových šířek (100 Mbit/s a více) a rozvoj výkonnějších sítí z optických vláken

⁶⁰ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

⁶¹ Tamtéž

(FTTH/FTTD), aby bylo možné využívat výhod a příležitostí digitální transformace hospodářství a společnosti.⁶² To přispěje k tomu, že rozšiřování a rozvoj digitální infrastruktury zůstane v bavorsko-českém příhraničním regionu důležitým tématem.

Téma digitální konektivity však zůstane i nadále především národním úkolem, protože za rozšiřování a další zlepšování a zvyšování výkonu jsou primárně odpovědné země Bavorsko a Česká republika, které k tomu využívají své vlastní strategie a programy. Pro společné přeshraniční iniciativy zde existuje jen malý prostor.

Z hlediska této strategie je dobrá digitální infrastruktura vnímána primárně jako předpoklad digitální transformace. Protože i u digitální konektivity se společné výzvy bavorsko-českého příhraničního regionu týkají spíše digitální transformace než zajištění infrastruktury.

Tyto (infrastrukturní) předpoklady jsou však základem a podstatou pro další rozvoj venkovských oblastí a obcí v příhraničních regionech. Dobrá širokopásmová infrastruktura může například přispět k usídlení, resp. k udržení podniků v regionu nebo též ke snížení migrace především mladých lidí pryč z příhraničních oblastí.

Na digitalizaci ve smyslu **digitální transformace** je třeba pohlížet jako na průřezové téma, které je sice velmi úzce spojeno s oblastí hospodářství, ale které hraje důležitou roli také ve vztahu ke společnosti jako celku – to znamená, že digitalizace ovlivňuje všechny prioritní oblasti. Digitální transformace představuje velkou výzvu, spolu se zajišťováním kvalifikovaných pracovníků, strukturálními změnami nebo řešením dopadů pandemie Covid-19 atd. Proto může být téma digitalizace a digitální transformace relevantní v mnoha oblastech přeshraniční spolupráce, i přeshraničně se zde nabízí velký potenciál pro společné iniciativy, přístupy a záměry.

U prioritních oblastí hospodářství a také výzkum, vývoj a inovace je výhodou relativně podobná ekonomická struktura na obou stranách hranice. Trend směrem ke strukturálním změnám se vztahuje na celý příhraniční prostor a charakterizuje ho mimo jiné zvyšování digitalizace (včetně umělé inteligence, robotiky atd.). Obdobně patří téma digitalizace na obou stranách hranice ke strategickým prioritám v oblasti výzkumu, vývoje a inovací. Na bavorské straně by podle aktuální strategie Hightech Agenda Bayern měl být kladen důraz například na priority jako umělá inteligence a SuperTech, ale také ofenzíva malých a středních podniků, digitalizace a start-upy / zakládání podniků atd.⁶³ Na české straně zdůrazňují tzv. RIS3 strategie (na národní i regionální úrovni) v oblasti VaVa témata jako digitalizace, inteligentní řešení nebo Průmysl 4.0 atd.⁶⁴ To může být dobrým předpokladem pro přeshraniční spolupráci.

V návaznosti na tyto RIS3 strategie jsou plánovány tak zvané inovační platformy určené ke spolupráci různých aktérů z regionu a na podporu definovaných priorit jednotlivých regionů. Tyto inovační platformy mohou nabízet zajímavá kontaktní místa pro přeshraniční spolupráci.⁶⁵ Na bavorské straně by mělo mnoho iniciativ v rámci strategie Hightech Agenda Bayern vzniknout nebo se rozvíjet a rozšiřovat přímo v bavorsko-českém příhraničí,

⁶² Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

⁶³ Bayerische Staatsregierung (2019): Hightech Agenda Bayern. <https://www.bayern.de/hightech-agenda-bayern-2/#IV>. (Ověřeno k 15.05.2021).

⁶⁴ Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky (2021): Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky 2021 – 2027 (Národní RIS3 strategie). https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/ris3-strategie/dokumenty/2021/1/A_RIS3-Strategie.pdf. (Ověřeno k 15.05.2021).

⁶⁵ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

například Centrum pro digitalizační technologie v Deggendorfu nebo Centrum pro začínající podnikatele v Bayreuthu.⁶⁶ Kromě toho již existuje zejména na bavorské straně řada dalších zařízení v oblasti VaVal, například také velké množství decentralizovaných nebo též digitálních podnikatelských inkubátorů / start-up center a technologických center, které se snaží podporovat dynamiku podnikatelského prostředí. Všechny tyto různé podnikatelské inkubátory, start-up centra, technologická centra, vědecké parky a další zařízení nabízejí v této souvislosti významný potenciál pro přeshraniční výměny a společné přeshraniční iniciativy. Tím, že se více zaměří na digitální přístupy a možnosti, mohou také přispět ke strukturálním změnám.⁶⁷

Téma digitalizace hraje důležitou roli rovněž v prioritní oblasti vzdělávání (a trh práce). V (odborném) vzdělávání, ale také v oblasti dalšího vzdělávání, nabývá dále na významu další rozvoj doplňkových kompetencí, tzv. měkkých dovedností (Soft-Skills). Současné trendy, včetně okolností v důsledku pandemie Covid-19, která ovlivnila vzdělávací systém a koncipování vzdělávacích procesů, také navíc vyžadují osvojení digitálních kompetencí. Digitalizace v současné době proměňuje celý vzdělávací systém, a to jak z hlediska nutných a požadovaných profilů kompetencí (obsahu), tak i z hlediska používaných forem učení (např. distanční výuka, nabídky e-learningu, digitální podpora učení a výuky atd.).⁶⁸ Právě digitální transformace vzdělávacího systému a zaměření vzdělávacích nabídek může nabízet rozmanité příležitosti, a to i pro přeshraniční spolupráci.

Současné trendy v rozvoji cestovního ruchu ukazují, že digitalizace je velkou výzvou také pro prioritní oblast cestovního ruchu a kultury. Díky digitalizaci se mění například chování hostů při vyhledávání a rezervacích stejně jako s tím související marketingové a prodejní strategie na straně poskytovatelů služeb.⁶⁹ Digitalizace rovněž umožňuje inovace u produktů cestovního ruchu, nové modely usměrňování návštěvníků atd.

Jak ukazuje mnoho příkladů již fungujících záměrů a iniciativ v regionech, digitalizaci a různá konkrétní Smart řešení je možné využít také přímo ve městech a menších obcích ve smyslu Smart Village, a být tak velmi blízko občanům. To se týká různých oblastí správy a fungování měst a obcí i každodenního života obyvatel. Digitalizaci lze proto použít například přímo při správě obcí (např. nabídky e-governmentu, digitální služby občanům, digitální správa infrastruktury atd.). Digitální řešení také podporují participaci občanů (např. digitální zapojení, sousedská výpomoc a management dobrovolníků, regionální crowdfunding a participativní rozpočet atd.), místní zásobování a regionální marketing (např. digitální marketingové platformy pro regionální výrobce a poskytovatele služeb, propojování místních obchodníků s obcí nebo regionem do společných sítí atd.) nebo kulturu a volný čas (prezentace na regionálních / nadregionálních platformách, digitální pomůcky pro orientaci a průvodci etc.). Digitalizace nabízí různé možnosti také v mobilitě (Carsharing, optimalizace jízdních tras, burzy spolujízdy atd.), v lékařské péči (Digital Health, mobilizace a komunikace starších lidí pomocí počítače, telemedicína atd.) nebo ve světě práce (např. Co-Working-Spaces).⁷⁰

Možnosti pro přeshraniční spolupráci ve směru digitalizace se tudíž nabízejí u všech prioritních oblastí a na všech prostorových úrovních. To přináší nové příležitosti také pro spíše venkovské území Euroregionu. Další podrobnější vysvětlení a některé konkrétní přístupy týkající se tématu digitalizace jsou ve strategii popsány u příslušných prioritních oblastí.

⁶⁶ Bayerische Staatsregierung (2019): Hightech Agenda Bayern

⁶⁷ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

⁶⁸ Tamtéž

⁶⁹ Tamtéž

⁷⁰ Amt der Oö. Landesregierung (2018): Chance Digitalisierung. Ideen für Gemeinden und Regionen. Linz.

c. Popis územního rozvoje v rámci EU a globálně

Bavorsko-české příhraničí, a tedy i oblast Euroregionu, patří k oblastem, které byly silně ovlivněny historickými událostmi (včetně celoevropských). Na příhraniční oblasti obecně a zejména na bavorsko-české příhraničí lze pohlížet jako na názorný obraz dopadu mezinárodních vztahů na jejich regionální rozvoj. Vzájemné vztahy mezi Bavorskem a Českou republikou mají dlouhou a bohatou historii. Relativně stabilní hranice v bavorsko-českém příhraničním prostoru měnila v důsledku historického vývoje svou funkci od bariérové ke kontaktní linii, což mělo zásadní dopad na rozvoj přilehlých příhraničních regionů (Dokoupil et al. 2014).

Pro bavorsko-českou příhraniční oblast a také pro samotný Euroregion je určující změna členění této oblasti a proměna významu hranice. Toto území a hranice se během relativně krátké doby transformovaly od železné opony přes vnější hranici EU a vnitřní hranici EU až po faktické odstranění hranice v důsledku vstupu České republiky do schengenského prostoru v roce 2007. Tento vývoj vytvořil zcela nové rámcové podmínky a možnosti. To také vedlo k významné změně rozvojových podmínek a impulsů v regionu, a v důsledku toho také k novým možnostem financování přeshraniční spolupráce a společného rozvoje příhraničních oblastí.

Dalším specifickým regionu a zároveň faktorem rozvoje je, že s otevřením hranice a zejména po vstupu České republiky do EU v roce 2004 se bavorsko-české příhraničí dostalo do pozice centrálního regionu mezi aglomeracemi Praha, Mnichov, Norimberk nebo i Linec a Vídeň. I když se jedná o venkovskou oblast: tato poloha oblasti mezi metropolitními regiony měla za následek tranzitní charakter území, což má opravdu velký vliv na regionální rozvoj. S integrací obou zemí v rámci schengenského prostoru lze dokonce hovořit o integračním příhraničním prostoru.⁷¹

Díky tomuto vývoji a integraci obou zemí se zároveň krok za krokem rozvíjela samotná přeshraniční spolupráce. Přeshraniční komunikace a spolupráce se rozvíjely analogicky s rostoucím vědomím obyvatel a důležitých aktérů, že hranice obě strany nejen rozděluje, ale prostřednictvím podobných výzev na obou stranách je také spojuje a přispívá ke snižování periferní polohy území.⁷²

Také organizačně a institucionálně se přeshraniční spolupráce od otevření hranic etablovala do té míry, že nyní již v bavorsko-českém příhraničí existují různé formy a úrovně spolupráce i řada aktérů zapojených do přeshraniční spolupráce.^{73 74} Tyto kooperační struktury jsou často jak přeshraniční, tak i tematicky průřezové a částečně se i vzájemně prostorově překrývají. Jedná se o Euroregiony, regionální spolupráci mezi správními jednotkami, Evropský region Dunaj-Vltava a také řadu menších a spíše maloplošných formátů spolupráce, jako jsou partnerství na komunální úrovni a aktivity mikroregionů/regionů ILE, akčních aliancí nebo místních akčních skupin (MAS). Na národní úrovni funguje například Bavorsko-česká pracovní skupina pro přeshraniční spolupráci organizovaná ministerstvy.

⁷¹ Dokoupil, J. et al. (2014): Euroregion Böhmerwald / Bayerischer Wald-Unterer Inn / Mühlviertel..

⁷² Dokoupil, J. et al. (2014): Euroregion Böhmerwald / Bayerischer Wald-Unterer Inn / Mühlviertel.

⁷³ Chilla, T. et al. (2018): Grenzüberschreitende Regionalentwicklung an der bayerisch-tschechischen Grenze – die Suche nach den ‚richtigen‘ Kooperationsformen. In T. Chilla, F. Sielker (ed). Grenzüberschreitende Entwicklung Bayerns. Dynamik in der Kooperation – Potenziale der Verflechtung. Hannover: Akademie für Raumforschung und Landesplanung, S. 72–89.

⁷⁴ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

Nejdůležitější struktury spolupráce v bavorsko-českých příhraničních oblastech jsou zobrazeny na následujícím obrázku (poznámka: oblast označená žlutě představuje oblast české, hornorakouské a bavorské sekce Euroregionu!):

Obrázek 5: Institucionální struktury spolupráce v bavorsko-českém příhraničí; Zdroj: FAU Friedrich-Alexander Universität Erlangen-Nürnberg, Institut für Geographie, D. Bertram, T. Chilla (návrh 2021)

Euroregiony jsou důležitým zdrojem inspirace a platformami pro přeshraniční spolupráci. Koordinují a podporují přeshraniční spolupráci a rozvoj. Svou poradenskou činností, zprostředkováváním kontaktů a Dispozičním fondem / Fondem malých projektů podporují velké množství projektů people-to-people a projektů setkávání.⁷⁵ Euroregion se nachází v bezprostředním sousedství dvou dalších Euroregionů, na severozápadě sousedí s Euroregionem Egrensis, na jihovýchodě s Euroregionem Silva Nortica. Euroregion úzce spolupracuje s oběma těmito Euroregiony a koordinuje s nimi svůj strategický rozvoj. V případě Euroregionu Egrensis je třeba zmínit zejména spolupráci v rámci programu INTERREG Bavorsko-Česká republika, neboť oba Euroregiony hrají při implementaci programu důležitou roli. Společně s Euroregionem Silva Nortica Euroregion zase zpracovával společnou strategii pro přeshraniční spolupráci 2014-2020.

Kromě Euroregionu hraje důležitou roli trilaterální Evropský region Dunaj-Vltava (ERDV), který byl založen v roce 2012 v bavorsko-česko-rakouském příhraničním prostoru. ERDV pokrývá celou oblast Euroregionu, navíc do něho spadají i regiony Kraj Vysočina, Horní Rakousko a dolnorakouské oblasti Mostviertel a Waldviertel. Díky tomu je ERDV prostorově větším útvarem, který přesahuje bavorsko-české příhraniční oblasti. Tematicky se ERDV zaměřoval na spolupráci v sedmi prioritních oblastech. Těmito perspektivními oblastmi byly: výzkum a inovace; vysoké školy; spolupráce podniků a vytváření klastrů; kvalifikované

⁷⁵ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

pracovní síly a flexibilní trh práce; cestovní ruch zaměřený na přírodu a zdraví, městský a kulturní cestovní ruch; obnovitelné zdroje energie a energetická účinnost; mobilita, dostupnost a doprava.⁷⁶ Od roku 2019 se ERDV věnuje novému střednědobému strategickému zaměření pod heslem „ERDV - prostor pro společnost 4.0“ s podtématy Průmysl 4.0, zdraví, cestovní ruch a průřezovým tématem jazyk.

V roce 2015 byla na popud Bavorského státního ministerstva financí, státního rozvoje a vlasti (StMFLH) a českého Ministerstva pro místní rozvoj vypracována Rozvojová studie pro bavorsko-české příhraničí. Cílem tohoto záměru bylo spojit příhraniční region do společného přeshraničního vzájemně propojeného prostoru budoucnosti. Doporučení a opatření vyplývající z této studie by měla přispět k dalšímu sblížování a srůstání bavorsko-českého příhraničí v jeden společný přeshraniční region.⁷⁷ Prostorově se tato studie týká celého bavorsko-českého příhraničního území, tzn. že zahrnuje bavorské vládní obvody Dolní Bavorsko, Horní Falc a Horní Franky a české kraje Jihočeský kraj, Plzeňský kraj a Karlovarský kraj. Rozvojová studie obsahuje pět prioritních oblastí, u nichž jsou uvedena doporučení pro přeshraniční spolupráci. Jedná se o tyto prioritní oblasti: dopravní infrastruktura, hospodářství, věda a vysoké školy, vzdělávání a kvalifikace, cestovní ruch a kultura. Implementace studie probíhá mimo jiné prostřednictvím finanční podpory definovaných „majákových“ projektů (např. Bavorsko-česká vysokoškolská agentura, Jazykové kompetenční centrum pro němčinu a češtinu nebo Projekt veřejné dopravy Dolní Bavorsko-Jihočeský kraj-Plzeňský kraj) ze strany Bavorského státního ministerstva financí a vlasti (StMFH). Kromě těchto stěžejních „majákových“ projektů vznikla na základě rozvojové studie zejména na bavorské straně řada poradenských, kooperačních a síťových kanceláří pro přeshraniční spolupráci. Díky těmto poradenským kancelářím v každém ze tří vládních obvodů došlo k institucionalizaci přeshraničního managementu sítí.⁷⁸

Euroregion je s těmito dvěma strukturami spolupráce (ERDV a „Rozvojová studie“) propojen nejen prostorově, ale také tematicky a především na bavorské straně z části dokonce i institucionálně. Přímo v kanceláři jednatele Euroregionu ve Freyungu se totiž nachází například projektový management a regionální kontaktní místo ERDV pro Dolní Bavorsko, stejně jako i některá poradenská centra, která byla vytvořena na základě Rozvojové studie pro bavorsko-české příhraničí. To umožňuje užší spolupráci a efektivní výměnu informací mezi jednotlivými kooperačními strukturami.

V bavorsko-českém příhraničním prostoru jsou však přeshraničně aktivní i další aktéři. Jedná se o různá zájmová sdružení z měst a obcí, regiony ILE, mikroregiony, akční aliance, MAS nebo komunální partnerství jednotlivých měst a obcí. Některé z nich jsou skutečně komplexně přeshraniční, jako například Akční sdružení Královský hvozď nebo Akční spolek Čerchov, jiné spolupracují alespoň na společných projektech v rámci Fondu malých projektů / Dispozičního fondu nebo organizují společné akce atd. Tyto kooperace na komunální úrovni hrají v bavorsko-české spolupráci významnou roli, jsou důležitou platformou pro společné setkávání a akce a taktéž výchozím bodem pro mnoho přeshraničních projektů.

Vedle toho představují další důležitou strukturu spolupráce i vztahy mezi správními jednotkami na obou stranách hranice. Bavorské vládní obvody spolupracují někdy i velmi úzce s českými kraji na různých tématech a v různých formátech spolupráce, i když tato spolupráce má tendenci probíhat spíše v určitých osách nebo dílčích částech území. Intenzivní partnerství existuje např. mezi Horní Falcí a Plzeňským krajem, oba regiony

⁷⁶ Europaregion Donau-Moldau (2012): Strategie und Maßnahmenplan für die Europaregion Donau-Moldau. Linz.

⁷⁷ Grontmij et al. (2015): Entwicklungsgutachten für den bayerisch-tschechischen Grenzraum

⁷⁸ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

uzavřely v roce 2001 dohodu o spolupráci. Od té doby probíhají přeshraniční setkání a výměny v rámci různých odborných pracovních skupin, které společně řeší témata jako je infrastruktura, doprava, vzdělávání, zdraví a regionální rozvoj. Další osa leží mezi obvody / kraji Dolní Bavorsko, Jihočeský kraj (a Horní Rakousko). Toto „rozdělení“ bavorsko-českého příhraničí na několik podoblastí spolupráce se týká nejen spolupráce na úrovni správy, ale převážně také dalších výše uvedených aktérů. Rovněž Analýza sítí ERDV totiž ukázala, že příhraniční oblasti jsou sice relativně silně propojené prostřednictvím různých kooperačních partnerství (hodnocena byla přeshraniční spolupráce v letech 2000 až 2010) - toto vytváření sítí však probíhá hlavně v izolovaných podoblastech, například mezi Jihočeským krajem, Horním Rakouskem a Dolním Bavorskem nebo mezi Plzeňským krajem a Horní Falcí.⁷⁹

Přeshraniční spolupráce v bavorsko-českém příhraničí se sice odehrává na různých úrovních, nicméně se ukazuje, že rozvoj spolupráce začíná nejprve na komunální, mikroregionální úrovni ve smyslu principu bottom-up. Přeshraniční spolupráce se v zásadě etablovala především „zdola“. Tuto dynamiku vysvětluje mimo jiné i založení Euroregionu. Naproti tomu k rozvoji spolupráce na vyšších úrovních dochází až opožděně, neboť tento vývoj byl buď zatěžován minulostí (národní úroveň Mnichov – Praha) a nebo byl ovlivněn jen velmi pozvolně se rozvíjející regionální strukturou na české straně (regionální úroveň krajů).⁸⁰ Toto postupné vyplňování mezer ve strukturách spolupráce mělo dopad na utváření přeshraniční spolupráce.

S rozvojem struktur přeshraniční spolupráce jsou spojeny některé výzvy. Určitou překážkou účinnosti přeshraniční spolupráce je správní asymetrie mezi různými částmi Euroregionů a mezi různými správními jednotkami na obou stranách hranice. Příklad: Zatímco v bavorské části Euroregionu silně dominují zemské okresy a nezávislá města, českou část Euroregionu zastupují členské obce. Výsledkem je, že členové bavorské části téměř nemají šanci najít partnera na druhé straně hranice v rámci stejné správní úrovně a naopak. Podobná nekompatibilita se v bavorsko-českém příhraničí projevuje nejen na úrovni Euroregionů, ale i v dalších dimenzích přeshraniční spolupráce. Existují rozdíly ve veřejné správě na obou stranách hranice, charakteristické rysy státní správy a samosprávy nejsou zcela totožné. Například české okresy již několik let nemají žádnou správní funkci. Jednotlivé formáty spolupráce se pak často různými způsoby překrývají a aktéři často nemohou najít rovnocenné partnery s odpovídajícími kompetencemi.^{81 82}

Všelijaká překrývání jednotlivých struktur spolupráce neusnadňují strategicky konzistentní územní rozvoj. To vede k tomu, že v bavorsko-české příhraniční oblasti dosud neexistuje žádná zastřešující strategická koncepce v podobě integrované územní strategie. U takovýchto záměrů a přístupů by přitom právě Euroregiony mohly v budoucnu hrát důležitou roli.^{83 84}

⁷⁹ Euroregion Donau-Moldau (2011): Netzwerkanalyse für die Euroregion Donau-Moldau. Linz.

⁸⁰ Chilla, T. et al. (2018): Grenzüberschreitende Regionalentwicklung an der bayerisch-tschechischen Grenze – die Suche nach den ‚richtigen‘ Kooperationsformen. In T. Chilla, F. Sielker (ed). Grenzüberschreitende Entwicklung Bayerns. Dynamik in der Kooperation – Potenziale der Verflechtung. Hannover: Akademie für Raumforschung und Landesplanung, S. 72–89.

⁸¹ Regionalmanagement Oberösterreich (2014): Öffentliche Verwaltung in Oberösterreich, Südböhmen und Bayern. Linz

⁸² Chilla, T. et al. (2018): Grenzüberschreitende Regionalentwicklung an der bayerisch-tschechischen Grenze – die Suche nach den ‚richtigen‘ Kooperationsformen. In T. Chilla, F. Sielker (ed). Grenzüberschreitende Entwicklung Bayerns. Dynamik in der Kooperation – Potenziale der Verflechtung. Hannover: Akademie für Raumforschung und Landesplanung, S. 72–89.

⁸³ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

Důležitým impulsem pro rozvoj přeshraniční spolupráce a pro územní rozvoj bavorsko-českých příhraničních regionů jsou dostupné struktury financování. Od zahájení iniciativy „CBC Phare“ v roce 1994 se možnosti financování natolik zvýšily, že dnes existuje široká škála dotačních a podpůrných programů. Na prvním místě je to program INTERREG Bavorsko-Česká republika společně s Fondem malých projektů / Dispozičním fondem, které jsou zaměřeny přímo na rozvoj a posilování přeshraniční spolupráce. Instituce z příhraničních oblastí se však v současné době mohou zapojovat i do mnoha dalších programů financování, např. do nadnárodních a meziregionálních programů EU (Interreg Central Europe, Interreg Danube, Interreg Europe a nově Interreg Alpine space). Vedle toho se nabízejí i celoevropské podpůrné programy Evropské komise (např. Horizont 2020, Kreativní Evropa, Erasmus+ aj.). Tyto četné možnosti financování přinášejí regionu nejen finanční zdroje, ale také umožňují zprostředkování kontaktů, sociální interakci, výměnu informací a zkušeností i vytváření různých projektově zaměřených, ale také dlouhodobých partnerství mezi institucemi. Mezinárodní programy EU rovněž nabízejí aktérům příležitost zapojovat se do nadnárodních forem spolupráce a globálních sítí. I v tomto je Euroregion aktivní: v kanceláři jednateleství Euroregionu ve Freyungu funguje poradenské centrum pro financování z nadnárodních a meziregionálních programů EU.

d. Popis výzev pro přeshraniční spolupráci

Přeshraniční spolupráce v bavorsko-českém příhraničí většinou probíhá dobře, ale ne vždy bez problémů, resp. je komplikována různými překážkami a čelí některým výzvám. Tyto bariéry lze rozdělit do dvou skupin:

- obecné nebo průřezové překážky a rámcové podmínky;
- výzvy týkající se určitých témat.

Mezi nejdůležitější překážky, které spolupráci obecně ztěžují, patří přetrvávající jazyková bariéra, administrativní bariéry (různé správní systémy a struktury) a také vzájemná nevědomost a znalost sousední strany, včetně nedostatečných vzájemných výměn.^{85 86}

Podle různých průzkumů jsou největší překážkou jazyková bariéra nebo jazykové rozdíly, protože nedostatečná znalost příslušného sousedního jazyka často zpomaluje již samotnou myšlenku spolupráce. Otázka dvojjazyčnosti v regionu trojmezí je proto vnímána jako překážka ve všech uvedených tematických oblastech.

Důležitou roli hrají také administrativní překážky na obou stranách hranice, neboť ty se projevují v mnoha oblastech a mají také negativní dopad na institucionální spolupráci. Jedná se např. o odlišné správní systémy a struktury s různým rozdělením odpovědností a různými rozhodovacími procesy; různé právní systémy; neharmonizovaná a špatně přístupná data v mnoha oblastech atd. Mnoho záležitostí je řešeno pouze na národních úrovních, bez jakékoli přeshraniční složky. Výsledkem jsou národní návrhy řešení, což v přeshraničním kontextu vede k různým nekompatibilitám.

⁸⁴ Chilla, T. et al. (2018): Grenzüberschreitende Regionalentwicklung an der bayerisch-tschechischen Grenze – die Suche nach den ‚richtigen‘ Kooperationsformen. In T. Chilla, F. Sielker (ed). Grenzüberschreitende Entwicklung Bayerns. Dynamik in der Kooperation – Potenziale der Verflechtung. Hannover: Akademie für Raumforschung und Landesplanung, S. 72–89.

⁸⁵ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027

⁸⁶ Müller, K., B. et al. (2021): Aktivní hranice v Evropě. Identita a kolektivní paměť v přeshraničním prostoru. Nakladatelství Filosofia, Praha.

Vzájemná nevědomost a nedostatek znalostí o sousední straně, včetně nedostatečné vzájemné výměny, je důsledkem historie a dlouhodobého rozdělení obou národních příhraničních oblastí „železnou oponou“, ale souvisí také s výše zmíněnými překážkami. Stav, kdy stále ještě existuje spíše jen málo tradičních každodenních přátelských vztahů mezi lidmi z obou stran hranice, a kdy je někdy stále ještě cítit neurčitý strach nebo nejistota před sousedy, lze zlepšit pouze prostřednictvím dalšího rozvoje přeshraniční spolupráce.

Pokud jde o překážky u konkrétních tematických oblastí, lze jmenovat například následující výzvy, které spolupráci přes hranice velmi komplikují:

- Přeshraniční veřejná doprava: v železniční a linkové autobusové dopravě existuje jen velmi málo nebo dokonce žádné (severovýchodně od Dunaje) veřejné spojení. V případě stávajících přeshraničních tras komplikují kompatibilitu a přijetí ze strany uživatelů odlišná tvorba cen, tarifní systémy, vedení tras, odpovědnosti, plánovací regiony atd.
- Přeshraniční zdravotní péče, zejména stacionární péče: otázky ručení za lékaře, těžkopádné a nákladné registrační procesy v sousední zemi, různé sazby za péči, přeshraniční přeprava léků atd.
- Záchrané služby: existuje mnoho překážek, zejména pokud jde o zásahy, resp. harmonizaci rádiových technologií a poplašných systémů obecně.
- Společný trh práce a mobilita zaměstnanců: je třeba vyřešit například tyto dílčí problémy:
 - Vzájemné uznávání kvalifikací
 - Nedostatečné informace od podniků a učňů v přeshraničním kontextu
 - Současná přeshraniční regulace dojíždějících pracovníků – stále vede k problémům a navíc ke znevýhodňování strukturálně slabších regionů
 - Nedostatek komplexních informací pro přeshraniční dojíždějící (pendlery)

Tyto a další překážky a výzvy budou podrobněji řešeny v kapitole týkající se jednotlivých prioritních oblastí, a to včetně návrhů na překonání těchto výzev.

3. Popis konceptu strategie

a. Cíl koncepce

Cílem koncepce je vytvořit pracovní podklad pro další rozvoj regionů. Při tom by měl být využíván současný stav znalostí, aby bylo možné zjistit potenciály konektivity, sledovat ekonomické, ekologické a sociokulturní aspekty a z nich identifikovat opatření, která budou moci být připravena až k fázi realizace. Přitom je ale důležité formulovat koncept tak, aby na jedné straně odpovídal vědeckým pravidlům z hlediska analytické hloubky a komplexního pohledu, ale zároveň aby zůstal srozumitelný pro aktéry v regionu, kteří budou zodpovědní za jeho realizaci.

Zkoumání a diskuse stávajících znalostí, shromažďování důležitých údajů a otevřený diskurz se zkušenými lidmi, kteří utvářejí region, by měli konceptu nejen dát obsahovou hloubku, ale zároveň vyprodukovat autentické, a tedy i proveditelné projekty a opatření, které povedou k potřebným impulsům na straně aktérů a aktivují tak rozvoj regionu zevnitř.

b. Zaměření koncepce

Jak bylo popsáno, koncepce má být vodítkem pro ty, kteří by se chtěli aktivně podílet na procesu přeshraniční spolupráce, a tím přispívat k upevnění vzájemných vztahů.

S popisem sledované oblasti se podařilo učinit první krok k porozumění regionům. Podrobný rozbor a diskuse definovaných prioritních oblastí by pak mělo vést k interdisciplinárnímu přístupu a podpoře samostatně organizovaných projektů. Koncepce přitom sleduje strategický přístup.

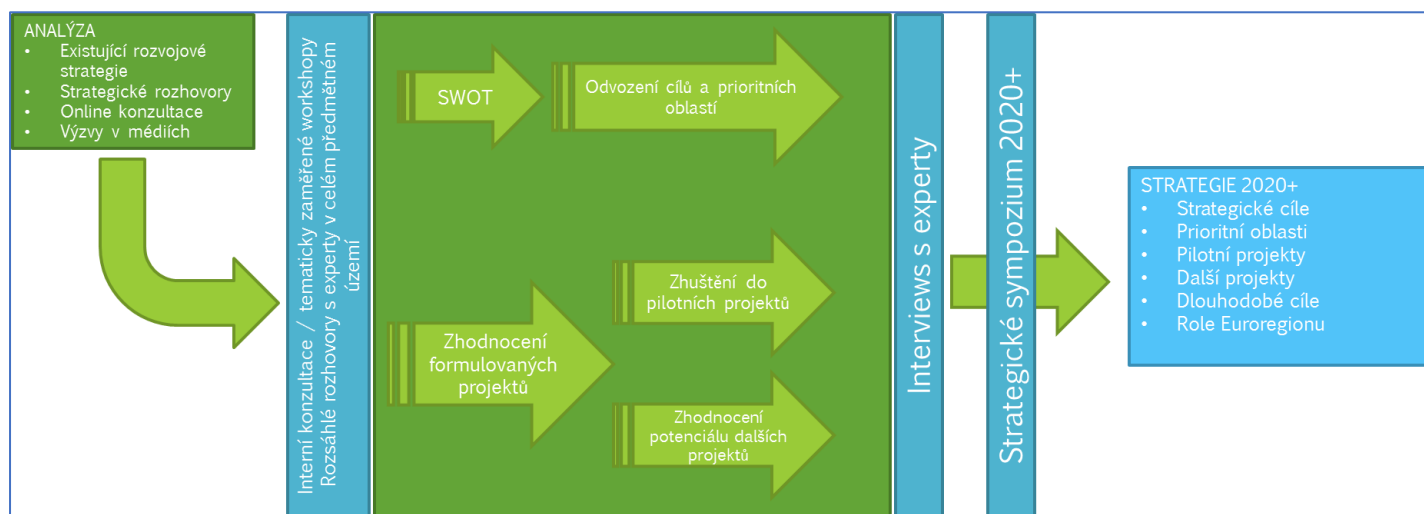
Za dosavadní přeshraniční spolupráci je třeba být vděční často opakujícímu se okruhu aktivních občanů, sdružení, spolků a obcí, kteří sami pro sebe iniciují a realizují klíčové projekty. Zde předkládaná koncepce sleduje takový postup, který by měl vést k formulování strategického přístupu, který je srozumitelný pro všechny, a který poté bude uveden do života prostřednictvím příspěvku každého jednotlivce. Region je díky tomu třeba chápat jako impulsní region, jehož cíle a ideály jsou známy a který nabízí aktivním občanům srozumitelný rámec pro přeshraniční rozvojové procesy. Tím odpadá čistě osobní zaměření při iniciování projektů a myšlenka společného regionu v srdci Evropy se stává viditelnější a srozumitelnější. Přitom je důležité zohlednit a vyhodnotit stávající struktury a orientovat je na společný cíl. Na Euroregion tak připadá ústřední role jako zdroj inspirace a impulsů, zprostředkovatel a aktér podporující síťování.

c. Postup zpracování (výťah ze specifikace zadání s vysvětleními)

Zadání zakázky na vypracování Rozvojové strategie zahrnovalo následující činnosti:

1. Analýza sledovaného území z hlediska různých socioekonomických parametrů
 - a. Definování klíčových výpovědí a nejdůležitějších cílů relevantních nadřazených rozvojových strategií
 - b. Výzvy v médiích k zapojení veřejnosti (vždy min. 1 výzva/dílčí region Dolní Bavorsko, Horní Falc, Plzeňský kraj, Jihočeský kraj)
 - c. Samostatné rozhovory s multiplikátory přeshraniční spolupráce během uplynulých tří let
 - d. Provedení expertních rozhovorů k výsledkům analýzy
 - e. Vyhodnocení výsledků ze všech oblastí analýzy (a.-d.)
2. Definování vůdčích myšlenek a cílů
 - a. Definování tematických oblastí a dílčích cílů
 - b. Definování projektů
3. Definování doporučení a dlouhodobých cílů pro další rozvoj euroregionální spolupráce

4. Definování role Euroregionu
5. Shrnutí

Obrázek 6: Schematické znázornění postupu zpracování; Zdroj: vlastní zpracování

4. Analýza

a. Vysvětlení zdrojů a jejich výběr

K vypracování rozvojové strategie a posouzení rozvojových potřeb regionu bylo použito několik analytických zdrojů. Na jedné straně byla provedena podrobná **analýza stávajících rozvojových dokumentů**. Jednalo se o různé nadřazené, ale i mikroregionální rozvojové strategie nebo koncepce na obou stranách hranice. Za tímto účelem byly do analýzy zahrnuty také některé stávající přeshraniční strategie. Cílem bylo získat pohled na region jak zvenčí, tak i zevnitř. Z tohoto důvodu byly zohledněny strategie na nadřazené regionální úrovni (okresy, kraje), ale také na lokální úrovni (zejména MAS a města).

Dále byla analýza založena na intenzivním zapojení místních aktérů. K tomu došlo prostřednictvím **online dotazníkového šetření**, a zejména prostřednictvím četných **rozhovorů** na obou stranách hranice. Tímto způsobem bylo do analýzy zapojeno několik stovek odborníků a stakeholderů z různých tematických oblastí z regionu.

Byla snaha senzibilizovat při vypracovávání rozvojové strategie rovněž širokou veřejnost. Za tím účelem proběhlo na obou stranách hranice několik **výzev v médiích**, které veřejnosti poskytly příležitost vyjádřit svůj názor na další rozvoj regionu.

Na druhé straně v rámci vypracování rozvojové strategie neprobíhala po odsouhlasení s regionálními aktéry žádná podrobná analýza statistických dat. Celý proces koncipování strategie je od počátku organizován tak, aby strategie byla co nejvíce orientována na praxi s důrazem na doporučení a konkrétní pilotní projekty. Statistická analýza však nebyla zcela vynechána, do tvorby rozvojové strategie byly zahrnuty poznatky ze stávajících aktuálních analýz, např. ze Socioekonomické analýzy pro program INTERREG VI-A Bavorsko-Česká

republika 2021-2027 (Zumbusch et al. 2020) nebo z Rozvojové studie pro bavorsko-české příhraničí (Grontmij et al. 2015) – blíže viz socioekonomická analýza v kapitole 2. Statistická data byla rovněž použita jako doplňkový zdroj při popisu příslušných prioritních oblastí.

Na počátku zpracování rozvojové strategie byl proveden předvýběr tematických oblastí, ve kterých byla provedena vlastní analýza. Tento předběžný výběr se uskutečnil na základě poznatků ze stávajících analýz a rozvojových dokumentů, na základě diskusí s regionálními aktéry (v rámci řídicího grémia projektu) a na základě vlastních zkušeností projektového týmu. Pro analýzu byly definovány následující tematické oblasti:

- Hospodářství a odborné vzdělávání
- Cestovní ruch a kultura
- Ochrana životního prostředí, přírody a klimatu
- Mobilita a doprava
- Zdravotnictví a sociální služby
- Spolupráce vysokých škol a výzkum
- Vzdělávání
- + průřezová oblast místní samosprávy

Zdroje použité pro vypracování strategie byly vybrány s ohledem na stanovené cíle a požadavky rozvojové strategie. Použití těchto zdrojů je předpokladem pro to, aby vstupy a výsledky byly relevantní přímo pro oblast Euroregionu, aby pocházely zevnitř regionu, a aby byly blízké občanům. Základem bylo, aby bylo vypracování celé strategie založené na přístupu bottom-up a znalostech regionu a jeho rozvojových potřeb.

Volba zdrojů a zvolený postup zpracování odpovídají principům integrovaného územního rozvoje a koncipování teritoriálních strategií. S pomocí použitých zdrojů se podařilo získat velmi obsáhlé množství vstupů a podkladů, které představují při použití strukturovaného vyhodnocování odpovídající základ pro odvození prioritních oblastí, cílů a konkrétních opatření.

b. Popis postupu zpracování (srovnání strategií, dokumentů a interviews k odvození prioritních oblastí, cílů a projektů)

Co se týče stávajících **rozvojových strategií** nebo koncepcí, byly do analýzy zahrnuty především strategie na úrovni krajů a okresů, jakož i strategie menšího územního rozsahu na úrovni MAS a větších měst. Dále byly analyzovány také vybrané přeshraniční strategie. Seznam nejdůležitějších teritoriálních strategií pro analýzu je uveden v tabulce 4. Všechny tyto strategie mají přímý vztah ke sledované oblasti Euroregionu.

Tabulka 4: Přehled zkoumaných teritoriálních strategií a koncepcí

Strategie – bavorská strana	Strategie – česká strana
LES Landkreis Cham	Program rozvoje Plzeňského kraje 2014+
LES LAG Arberland	Program rozvoje Jihočeského kraje 2014-2020
LES Landkreis Freyung-Grafenau	Program rozvoje Jihočeského kraje 2021-2027 (návrh – stav z května 2020)
LES Landkreis Straubing-Bogen	SCLLD MAS Ekoregion Úhlava 2014-2020
LES Landkreis Deggendorf	SCLLD MAS Pošumaví 2014-2020
LES Landkreis Passau	SCLLD MAS Český les 2014-2020
LES Landkreis Rottal-Inn	SCLLD MAS Sdružení Růže 2014-2020
SEK Stadt Passau	SCLLD MAS Pomalší 2014-2020
	SCLLD MAS Rozkvět 2014-2020
	SCLLD MAS Šumavsko 2014-2020
Přeshraniční strategie	
Rozvojová strategie pro česko-bavorské příhraničí (2015)	
Regionální rozvojová koncepce přeshraničního akčního spolku Královský hvozď (2014)	
Strategická koncepce akčního spolku Čerchov 2014-2020	

Kromě těchto teritoriálních strategií byly při vyhodnocování zohledněny také některé tematické strategie, například v oblasti cestovního ruchu, dopravy, inovací nebo ochrany životního prostředí a přírody. Strategie byly vyhodnoceny, vzájemně porovnány a byly sesbírány klíčové výpovědi, které mají přeshraniční, resp. euroregionální zaměření. Největší překryv analyzovaných strategií byl patrný v tematických oblastech jako cestovní ruch a kultura, veřejná doprava / mobilita, hospodářství a trh práce, ochrana životního prostředí a přírody / ochrana klimatu, spolupráce vysokých škol a výzkum nebo zdravotnictví a sociální věci.

V rámci **online konzultací** bylo osloveno velké množství aktérů z různých oblastí formou online dotazníku. Dotazníkové šetření probíhalo od konce ledna do března 2020. Dotazníky se týkaly tematických oblastí uvedených v tabulce 5 a tímto způsobem bylo osloveno přibližně 550 adresátů, mj. manažeři MAS, regionální managementy nebo zástupci mikroregionů. Prostřednictvím dotazníků byli respondenti dotazováni např. na výzvy a potenciály v přeshraniční spolupráci nebo na jejich vlastní zkušenosti s přeshraniční spoluprací.

Tabulka 5: Návratnost u online konzultací

Tematická oblast	Bavorská strana	Česká strana
Hospodářství a odborné vzdělávání	2	4
Ochrana životního prostředí, přírody a klimatu	5	0
Zdravotnictví a sociální služby	2	0
Cestovní ruch a kultura	14	0
Spolupráce vysokých škol a výzkum	3	0
Vzdělávání	8	0

Jak lze u těchto metod dotazování očekávat, návratnost byla relativně nízká. Celkem se vrátilo 38 odpovědí ve všech 6 tematických oblastech, pouze 4 z nich přišly z české strany. Přesný počet odpovědí v jednotlivých tematických oblastech je uveden v tabulce 5. U tematické oblasti mobilita a doprava byly převzaty výsledky činnosti příslušné pracovní skupiny v rámci Evropského regionu Dunaj-Vltava.

Dalším důležitým zdrojem jsou osobní **rozhovory** se stakeholdery z regionu. V období od ledna 2019 do června 2020 bylo provedeno více než 150 rozhovorů s odborníky a zástupci institucí ve výše uvedených tematických oblastech stejně jako se zástupci veřejné správy a obcí. Často se jednalo o aktéry, kteří jsou aktivní i přeshraničně. Tyto rozhovory byly zpravidla více zaměřené na praxi se silným důrazem na prioritní oblasti a konkrétní projekty.

Relativně nízký počet získaných odpovědí v rámci online konzultací tak byl nahrazen těmito četnými osobními rozhovory, které je třeba hodnotit v první řadě jako expertní rozhovory. Díky tomu se podařilo získat rozsáhlý základ znalostí pro odvození prioritních oblastí.

Vedle těchto hlavních zdrojů se na obou stranách hranice uskutečnilo také několik **výzev v médiích**. Ty sloužily jako doplňkový zdroj s cílem zapojit širokou veřejnost. V rámci těchto výzev v médiích mohli občané vyjádřit volnou formou své názory a představy k tomuto tématu: „30 let po pádu železné opony – co se podařilo a co je ještě třeba udělat?“ Tato anketa probíhala v únoru 2020 a byla rozeslána na celou řadu tištěných médií, online médií, digitálních médií, sociálních sítí a dalších informačních kanálů. Odezva zde však byla relativně nízká a spíše zdrženlivá. Na základě těchto výzev v médiích se ukazuje, že přeshraniční spolupráce se mezi občany dosud nestala samozřejmostí, a že je rozhodně potřeba nadále zvyšovat práci s veřejností a povědomí.

Expertní rozhovory

Jak již bylo zmíněno, velmi důležitou součástí představuje zapojení **regionálních aktérů**. V průběhu celého zpracování rozvojové strategie probíhaly neustále snahy zapojit do přípravy strategie regionální aktéry z různých oblastí. Odborníci a regionální aktéři byli osloveni v rámci osobních rozhovorů a online konzultací, další aktéři se setkávali v řídicím grémiu pro strategii. Při realizaci a vyhodnocování online konzultací a mediálních výzev a také při

vyhodnocování stávajících rozvojových strategií významně přispěly rovněž české regionální rozvojové agentury (RERA České Budějovice a RRA Plzeň). Celý proces vypracování strategie byl však velmi výrazně ovlivněn a ztěžován pandemií Covid-19. Byly například plánovány další workshopy a expertní rozhovory, během nichž měly být odvozené prioritní oblasti, opatření a pilotní projekty znovu diskutovány a hlouběji rozpracovány v úzké zpětné vazbě s aktéry z bavorsko-českého příhraničního prostoru. Tyto aktivity a akce se nemohly uskutečnit.

c. Odvození prioritních oblastí a konkrétních témat (jaké se objevily klíčové poznatky, jaká témata z toho vyplývají)

Klíčové poznatky

Na základě předchozích analýz lze konstatovat, že regiony na obou stranách hranice, které pokrývají oblast Euroregionu, jsou si v mnoha ohledech podobné, na druhé straně částečně převažují stále ještě velké disparity. Oba regiony však čelí společným nebo podobným problémům a výzvám (viz kapitola 2). To lze potvrdit také z vyhodnocení stávajících regionálních rozvojových strategií a koncepcí, online konzultací a osobních rozhovorů.

- Zacílení rozvojových strategií na obou stranách hranice ukazuje, že existuje mnoho podobných nebo společných témat, např. v oblasti cestovního ruchu, ochrany přírody, vzdělávání atd. Výsledky online konzultací rovněž ukazují významné tematické překryvy. To představuje důležitý faktor rozvoje a zároveň velký potenciál pro přeshraniční spolupráci.
- Zapojování do přeshraničních aktivit je již relativně vysoké. Mnoho organizací a aktérů v bavorsko-českém příhraničním prostoru působí aktivně přes hranice, bylo vytvořeno mnoho partnerství a realizováno mnoho kooperací a projektů. Přibližně 73 % všech aktérů ve všech tematických oblastech, kteří se zúčastnili online konzultací, spolupracovalo od roku 2014 s partnery z bavorsko-českého příhraničního regionu.
- Také samotní lokální aktéři vidí významný příspěvek přeshraniční spolupráce pro celý region i pro jednotlivá města a obce v území Euroregionu (srov. Fráně et al. 2020). Možnosti zde však dosud nebyly vyčerpány, existuje velký potenciál pro další rozvoj přeshraniční spolupráce a pro zapojení dalších aktérů, jak ukazují výsledky online konzultací.
- Dotazovaní aktéři identifikovali mnoho problémů a výzev v přeshraniční spolupráci, ale jednoznačně nejčastěji uváděli jako největší výzvu jazyk a přetrvávající jazykovou bariéru. Celkově obsahovalo přibližně 60 % všech odpovědí v rámci online konzultací jazyk a s ním související aspekty. Další výzvu představují administrativní nebo správní rozdíly a s tím související témata.
- Pokud jde o pozitivní účinky a potenciály přeshraniční spolupráce, které aktéři spatřují, lze odvodit především dvě větší skupiny pozitivních efektů a potenciálů:
 - o Jednak bylo zdůrazňováno, že přeshraniční spolupráce přispívá k formování společného regionu nebo k rozvoji společného prostoru v různých tematických oblastech (hospodářství, vzdělávání, cestovní ruch, příroda atd.). K tomu patří také možnost společného a lepšího marketingu a zlepšení pozice regionu. Přeshraniční spolupráce rovněž pomáhá rozsáhlejšímu vytváření sítí, a tím posílení regionu.
 - o Zároveň aktéři často uváděli, že přeshraniční spolupráce umožňuje nebo usnadňuje vzájemnou komunikaci a přispívá k vzájemnému porozumění. Díky tomu lze také překonávat jazykovou bariéru a odbourávat mentální překážky.

- Četné osobní rozhovory ukázaly, že vzniká a již existuje opravdu velké množství zajímavých projektových záměrů a nápadů v různých tematických oblastech, což představuje další významný faktor pro další rozvoj a další vytváření sítí v příhraničních oblastech Euroregionu (podrobnější popis je uveden přímo u příslušných prioritních oblastí).

Strategické cíle

Souhrnně lze formulovat následující strategické cíle pro stabilizaci rozvoje regionu:

- Etablování a profilování společného strukturálního prostoru
- Podpora konkurenceschopnosti a inovační síly tohoto prostoru
- Podpora nadregionálního významu a působení regionu
- Sdružování a posilování přeshraničních rozvojových struktur a procesů
- Identifikace synergií a jejich zhodnocení
- Budování společné kultury uznání

Parametry udržitelnosti

Aby byl zajištěn co nejvíce udržitelný rozvoj regionu, je potřeba klást při projektové činnosti zvláštní důraz na následující parametry:

a. Vytváření odolných struktur

V nadcházejících letech je potřeba přeshraniční spolupráci dále prohloubit a upevnit. To se podaří nejlépe tak, když co možná nejvíce aktérů bude chápat přidanou hodnotu přeshraniční spolupráce a bude se aktivně zapojovat do procesů a projektů. Je proto velmi důležité zvýšit celkový počet aktérů, neustále je informovat a zapojovat a kvalitativně posílit jejich práci, účast a participaci.

b. Budování znalostí

Zprostředkování specifických tematicky zaměřených znalostí musí být i nadále klíčovým faktorem v přeshraniční spolupráci a ve smyslu získávání aktivních účastí. Součástí projektové činnosti musí být příprava informací specifických pro danou cílovou skupinu, jakož i cílené oslovování a podpora dialogu za účelem zjišťování potřeb.

c. Sít'ování

Projekty by měly vždy sloužit též k vytváření, prohlubování nebo rozšiřování stávajících sítí aktérů. Pro upevnění přeshraniční spolupráce jsou zapotřebí další aktivní účastníci z řad občanů, spolků a sdružení, podniků a obcí. Samozřejmosti a zautomatizování přeshraničních aktivit a společné angažovanosti lze dosáhnout pouze v rámci odolných interdisciplinárních sítí.

Prioritní oblasti

Na základě rozsáhlého vyhodnocení všech zdrojů a za intenzivního zapojení regionálních aktérů bylo odvozeno a definováno šest prioritních oblastí, které jsou zvláště důležité pro budoucí rozvoj oblasti Euroregionu.

Poznámka: prioritní oblasti doprava (zejména infrastrukturní otázky) a hospodářství, které jsou pro region stejně tak důležité, byly, jak již bylo popsáno, jako prioritní oblasti vynechány, protože v regionu již existují organizace, které se těmito tématy intenzivně zabývají a řeší je přeshraničně.

Obrázek 7: Prioritní oblasti Rozvojové strategie, Zdroj: vlastní zpracování

Jednotlivé prioritní oblasti jsou popsány v následující kapitole. Pro každou z prioritních oblastí jsou uvedeny vize a směry implementace, výchozí situace a význam prioritní oblasti pro rozvoj území Euroregionu, příklady projektů pro jednotlivé směry působení a další projektové náměty, stejně jako dlouhodobé cíle v prioritní oblasti včetně strategie jejich dosažení.

Zaměření a směry implementace

Aby bylo možné stanovit pokud možno co nejvíce udržitelné impulzy a udržet další střednědobý a dlouhodobý rozvoj regionu, byla v každé prioritní oblasti formulována tematická zaměření implementace.

5. Popis prioritních oblastí

Při odvozování z rozsáhlých analýz a podrobného rozboru stávajících strategií, jakož i z intenzivního dialogu s místními aktéry, bylo možné identifikovat 6 prioritních oblastí, v nichž je bezpodmínečně potřeba očekávat zvýšenou a strategicky zaměřenou přeshraniční angažovanost, doložitelnou přidanou hodnotu a měřitelný úspěch rozvoje pro tento přeshraniční region jako celek.

a. Cestovní ruch a kultura

Výchozí situace

Cestovní ruch má pro region velký ekonomický význam. Až do propuknutí pandemie koronaviru se každý rok zvyšoval průměrný počet příjezdů hostů a přenocování.

Nabídka pro návštěvníky je různorodá. Centrálně umístěné jsou dva národní parky, které představují zvláštní lákadlo pro pěší turisty a rekreanty v přírodě. Se svými návštěvnickými centry a rozsáhlou sítí turistických a cyklistických stezek jsou Nationalpark Bayerischer Wald a Národní park Šumava hnací silou turistických outdoorových aktivit. V okolí národních parků se nacházejí přírodní parky, přírodní chráněné oblasti a chráněné krajinné oblasti, které mají rovněž vysokou hustotu turistické infrastruktury a jsou oblíbeným cílem zejména pro pěší turisty a cyklisty.

Turistická nabídka trvá nyní již po celý rok. V nížeji položených částech regionu lze nabídku pěší turistiky udržovat celoročně. V centrálních částech příhraničního regionu je vzhledem k nadmořské výšce v zásadě stále ještě dostatečná záruka zimní sezóny s dostatečnou sněhovou pokrývkou. Navzdory změnám klimatu zde mohou být nabídky zimního cestovního ruchu velmi spolehlivě zachované a mají pro dotčená místa velký význam z hlediska přidané hodnoty pro cestovní ruch. I zde však zimní podmínky - ať už kvůli častějším opakovaným oblevám nebo jednoduše kvůli měnícím se požadavkům hostů - již automaticky neodpovídají minimálním požadavkům v zimním cestovním ruchu a je třeba více uvažovat o opatřeních k prodloužení sezóny.

Úplně na jihu regionu se nachází tak zvaný lázeňský trojúhelník se svými lázněmi Bad Füssing, Bad Griesbach a Bad Birnbach, které jsou velmi poptávanou destinací především pro lázeňské hosty a wellness turisty.

V neposlední řadě nabízí region Bayerischer Wald - Šumava řadu destinací městského cestovního ruchu. Od mezinárodně známých historických měst, jako jsou České Budějovice, Český Krumlov a Pasov, až po spíše jen lokálně známé tajné tipy. V městském cestovním ruchu se host zpravidla zdržuje pouze po krátkou dobu (1–2 noci), ale pro jednotlivá místa generuje důležitou přidanou hodnotu. Města a také menší obce se často nacházejí na řekách, což umožňuje další dodatečné volnočasové aktivity u vody a na vodě.

Atraktivita měst pro krátké dovolené je dána především jejich historickými stavbami a působivými architektonickými památkami, které nezapomínají u hosta vytvářet souborový efekt. Barokní nádhera v Pasově nebo sgrafitové fasády v Českém Krumlově ve stínu nádherného zámeckého komplexu jsou u národního i mezinárodního publika velmi žádané.

Kulturní dědictví, resp. kulturní život v regionu je pro cestovní ruch rovněž nepostradatelným faktorem úspěchu. Ten ale formuje také lidi, kteří zde žijí, a je zároveň i jimi dále utvářen. I když byl region po celá desetiletí rozdělen železnou oponou, tak toho přesto existuje stále ještě mnoho, co Bayerischer Wald a Šumavu kulturně spojuje. Z historického pohledu by to byly například solné obchodní cesty a vodní cesty („Zlaté stezky“ a „plavební kanály“), ale také mnoho společných zvyků a tradic.

Pandemie koronaviru byla pro cestovní ruch a kulturu zcela jistě drastickým obdobím, zejména v příhraničním regionu. Pandemie však skrývá také příležitosti: cestovní ruch ve vlastní zemi a v blízkém příhraničním regionu zažije boom, jak již ukázalo léto 2020. Vzpomínky na přírodu, pryč od shonu a davů velkoměst, to vše přitáhne pozornost více potenciálních hostů na tento region.

A zároveň toto dlouhé nedobrovolné zřeknutí se kulturního života přinese kulturní tvorbě v Bavorském lese a na Šumavě zvýšený zájem a návštěvnost.

SWOT

Silné stránky:

- V regionu se nachází mnoho zavedených turistických regionů
- Různorodá turistická infrastruktura (ubytovací služby a gastronomie všech kategorií od jednoduchých po sofistikované, turistické atraktivity a „majáky“, jako jsou např. stezky v korunách stromů, hustá síť turistických stezek, cyklostezek a běžeckých stezek) a zkušenosti poskytovatelé turistických služeb v podnicích a zařízeních, stejně jako v průvodcovské oblasti
- Typické regionální produkty, gastronomie a umělecká řemesla
- Etablovaná kultura služeb s odpovídajícími nabídkami pro hosty
- Vysoce atraktivní přírodní a kulturní krajina se dvěma národními parky, přírodními parky, přírodními chráněnými územími a chráněnými krajinnými oblastmi
- Turistická centra s regionální přitažlivostí
- Jedinečné znaky, jako jsou dva národní parky, říční turistika, udržitelný cestovní ruch spojený s přírodou atd.
- Očekávaný regionální boom v oblasti cestovního ruchu a kultury po pandemii koronaviru

Slabé stránky:

- V rámci stávajících regionálních struktur v Bavorském lese a na Šumavě existují stále ještě roztržité struktury, které jsou dosud málo přeshraničně zasíťované, často je vidět pouze lokální smýšlení.
- Malá výměna informací týkající se turistických nabídek partnerského regionu
- Deficity v kvalitaci pracovníků v cestovním ruchu
- Chybějící vytváření sítí mezi kulturními tvůrci a kulturními nabídkami
- Nedostatečná podpora soukromých aktérů v kultuře
- Malé vnímání regionu jako jednoho kulturního prostoru se společným kulturním dědictvím a aktivním kulturním životem
- Pandemie koronaviru téměř zastavila cestovní ruch a kulturu, obě odvětví budou potřebovat určitou „dobu zotavení“ a dojde k výpadkům

Nadřazený cíl (vize)

Etablování společného turistického regionu "Bayerischer Wald - Šumava"

Turistický region "Bayerischer Wald - Šumava" je prostorová jednotka, která nabízí hostům (a díky tomu v mnoha ohledech i místním) vše, co by chtěli pro svůj pobyt využít – od ubytování a stravování až po volnočasový program. Vizí v této prioritní oblasti by proto mělo

být umožnit hostům a místním obyvatelům prostřednictvím intenzifikace a rozvoje společných turistických a kulturních projektů takovou nabídku, která by odpovídala požadavkům ve smyslu rekreační destinace. K tomu je nezbytné vytvářet, posilovat a rozšiřovat struktury a sítě a podporovat povědomí o společném kulturním a turistickém regionu.

Směry implementace a klíčové projekty

Směr implementace 1: Vytváření sítí aktérů v cestovním ruchu a kultuře

Kulturní život v regionu se vyznačuje téměř neuvěřitelnou rozmanitostí. Nicméně kultura (s výjimkou významných událostí) se však odehrává často velmi lokalizovaným způsobem a je často stěží vnímaná mimo vlastní místo či lokalitu. Situace je často srovnatelná i v turistické nabídce, povědomí je v mnoha případech omezené jen na malý radius. Se zaměřením implementace na vytváření sítí by se zde mělo dosáhnout jasného zlepšení z hlediska viditelnosti nabídek.

Klíčový projekt 1: Vytvoření turistického a kulturního regionu Bayerischer Wald-Šumava s mezinárodní přitažlivostí - rozvoj společných kulturních a turistických nabídek v hraničním regionu

NÁVRH PROJEKTU	Region – Region budoucnosti Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Název projektu	Vytvoření společného turistického regionu "Bayerischer Wald – Böhmerwald"
Prioritní oblast	Cestovní ruch a kultura
Vize	Vytvoření společného turistického regionu "Bayerischer Wald - Šumava"
Splněné parametry udržitelnosti	✓ Vytváření společných organizačních struktur ✓ Předávání znalostí ✓ Vytváření sítí
Cíle	• Optimalizace a internacionalizace společné turistické infrastruktury • Společný přeshraniční turistický projektový management • Společné řízení • Transfer znalostí mezi poskytovateli turistických služeb • Síťování turistických informací, kvalitních podniků a zemědělství jako zdroj inspirace pro témata, řešení a produkty v cestovním ruchu • Spojení turistických potenciálů • Síťování poskytovatelů služeb cestovního ruchu • Identifikace společného strategického zaměření • Ověření a zhodnocení stávajících struktur • Vytvoření společné pracovní struktury • Vytvoření společného řízení • Iniciování společného marketingu zaměřeného na cílové skupiny • Odvození infrastrukturních opatření v cestovním ruchu • Sloučení marketingových strategií regionů do společné

	strategie v rámci vybraných kulturních a turistických projektů při odvození společné komunikace dovnitř a navenek
Komplexnost	Vysoká
Obsah projektu	
PB 1	Vytvoření strategie
Aktivita 1	Proces vytváření strategie • Společné vypracování strategických cílů • Nástroj: analýza a workshop s regionálně relevantními aktéry v cestovním ruchu • Cíl: dohoda o základním strategickém směřování společných kulturních a turistických témat
Aktivita 2	Proces vytváření struktury • Iniciování společného tématického marketingu • Definování úkolů a zásad rozhodování • Stanovení kritérií pro personální obsazení • Stanovení pracovních struktur (rozhodovací grémium, řídicí skupiny, přípravné práce atd.)
Aktivita 3	Vytvoření tématicky orientovaného přeshraničního marketingu • Strategické směřování a) Analýza cílových skupin b) Hledání pozice / pokrytí témat c) Objevení / zpřístupnění trhů d) Analýza interkulturních rozdílů • Organizační úroveň a) Analýza personálních a odborných kapacit b) Stanovení odpovědnosti c) Kvalifikace, jmenování a pověření interních odborníků dle témat • Zapojení a kvalifikace regionálních partnerů a) Klasifikace ve vztahu k produktům a rozšíření stávající klasifikace • Nástroje a) Workshopy b) Exkurze c) Školení a další vzdělávání
PB 2	Marketing destinace
Aktivita 1	Vypracování komunikační strategie
Aktivita 2	Vypracování příručky ke Corporate Design pro společný přeshraniční marketing vybraných kulturních a turistických projektů
PB 3	Optimalizace a internacionalizace turistické infrastruktury
Aktivita 1	Vypracování katalogu opatření pro střednědobé a dlouhodobé rozšíření turistické infrastruktury • Pozorování a hodnocení stávající infrastruktury • Porovnání stávající infrastruktury se specifikacemi ze společného marketingu a se stanovenými specifikacemi kvality pro udržitelný cestovní ruch • Vypracování pracovních podkladů souvisejících s projekty, včetně odhadů nákladů a přípravy žádostí o financování projektů při realizaci infrastrukturních opatření • Poradenství a podpora při podávání žádostí

Projektoví partneři	• Poradenství a podpora: Euroregion • Koncepční činnosti: externí dodavatel • Účastníci projektu: zájemci z řad obcí v regionu Bayerischer Wald – Šumava 2020+ • Turistický svaz Východního Bavorska • Informační centra Bayerischer Wald – Šumava • Plzeňský kraj, Jihočeská centrála cestovního ruchu
Asociovaní partneři	• Odbory cestovního ruchu okresů a krajů • územní společenství
Úrovně koordinace a schvalování	• Místo zpracovávající žádosti • Turistické svazy • Okresy a kraje • Správy národních parků
Nákladové položky	• Poradenství a podpora • Koncepce • Práce s veřejností
Příspěvek k dosažení dlouhodobých cílů příhraničního regionu	• Podpora politiky sebekoordinace • Podpora procesů vytváření struktur a jejich ukotvení • Komunikace celého regionu bez hranic a začlenění regionu do evropské myšlenky

Směr implementace 2: Rozšiřování, internacionalizace, zlepšování kvality a vytváření sítí turistických informačních a řídicích zařízení

Také u informačních a řídicích zařízení chybí (přeshraniční) vytváření sítí. Podařilo se sice podniknout první kroky, například se sdíleným kalendářem akcí, ale kvalita z hlediska aktuálnosti a validity informací je stále ještě často špatná, kromě toho informace velmi často nejsou k dispozici ve dvojjazyčném provedení. Pomocí zaměření implementace směrem k rozšiřování, internacionalizaci, zlepšování kvality a vytváření sítí by informace k cestovnímu ruchu a kultuře v regionu měly být v budoucnu přenášeny a zprostředkovávány komplexněji, spolehlivěji a transparentněji. Přitom to může být způsob, jak rozvíjet strategicky vybraná turistická informační centra jako centrální informační a síťová místa. Například v příhraničních městech ve smyslu incomingového cestovního ruchu a v turisticky významných obcích přímo v příhraničním regionu, které pak působí jako hnací síla a motor pro zapojování a vytváření sítí dalších poskytovatelů služeb cestovního ruchu v regionu. Dále by mělo být úzce zapojeno také Cenrum Bavaria Bohemia (CeBB) v Schönsee se svým již řadu let existujícím dvoujazyčným přeshrančním bavorsko-českých kalendářem akcí bbkult.net.

Klíčový projekt 2: Přeshraniční zhodnocení a rozvoj komunálních turistických kanceláří

NÁVRH PROJEKTU	Region – Region budoucnosti Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Název projektu	Přeshraniční zhodnocení a rozvoj komunálních turistických kanceláří
Prioritní oblast	Cestovní ruch a kultura
Vize	Vytvoření společného přeshraničního souhrnné turistického regionu
Splněné parametry udržitelnosti	• Vytváření společných organizačních struktur • Předávání znalostí • Vytváření sítí
Cíle	• Optimalizace a internacionalizace společné turistické

	infrastruktury • Společný destinační management • Společné řízení • Zefektivnění a zvýšení účinnosti • Rozvoj speciálních znalostí • Vytváření odolných síťových struktur • Zhodnocení a rozvoj turisticky významných center • Zvýšení kvality služeb pro hosta • Odvození infrastrukturních opatření v cestovním ruchu • Sloučení marketingových strategií regionů do společné strategie a odvození společné komunikace dovnitř a navenek
Komplexnost	Vysoká
Obsah projektu	
PB 1	Vytvoření sítě bavorsko-českých turistických informačních center
Aktivita 1	• Pojmenování obsahových atributů • Vypracování minimálních standardů s ohledem na vybavení turistických informací v oblastech: • Dodržování souladu se standardy kvality značky i-Marke Německého turistického svazu (DTV) • Bezbariérovost • Vypracování standardů z hlediska kvality informací • Aktuálnost a rozsah přeshraničních informací • Konektivita informací a personálu • Digitalizace informací • Dostupnost informací v němčině, češtině, angličtině a dalších jazycích
Aktivita 2	Akviziční fáze • Určení a zapojení strategicky relevantních turistických informací • Informace a aktivizace • Smluvní závaznost a vyjasnění zadání
Aktivita 3	Aktivizační fáze • Zjišťování potřeb na místě • Stanovení nákladů • Síťování zaměstnanců ve smyslu vytváření speciálních znalostí • Vypracování společných strategií z hlediska informační politiky zaměřené na cílové skupiny • Realizace všech definovaných opatření v oblasti vybavení, vytváření sítí a informací • Evaluace po 1, 3 a 5 letech
Projektoví partneři	• Poradenství a podpora: Euroregion • Koncepční činnosti: externí dodavatel • Účastníci projektu: zájemci z řad obcí v regionu Bayerischer Wald – Šumava 2020+ • Turistický svaz Východního Bavorska • Informační centra Bayerischer Wald – Šumava • Plzeňský kraj, Jihočeská centrála cestovního ruchu
Asociovaní partneři	• Odbory cestovního ruchu okresů a krajů • Územní společenství

Úrovně koordinace a schvalování	• Místo zpracovávající žádosti • Turistické svazy • Okresy a kraje (odbory cestovního ruchu) • Turistická územní společenství
Nákladové položky	• Podpora a poradenství / projektový management • Koncepce a plánování (vnitřní vybavení, případně i stavby) • Personální náklady • Technické vybavení • Digitalizace • Marketing • Práce s veřejností
Příspěvek k dosažení dlouhodobých cílů příhraničního regionu	• Podpora politiky sebekoordinace • Podpora procesů vytváření struktur a jejich ukotvení • Komunikace celého regionu bez hranic a začlenění regionu do evropské myšlenky • Rozšíření a upevnění sítě aktérů • Zvýšení a osamostatnění / zesamozřejmení přítomnosti přeshraniční spolupráce • Zefektivnění struktur

Směr implementace 3: Zvyšování kvality, vytváření sítí a rozšiřování přeshraničních turistických infrastruktur a zařízení pro volný čas

Přeshraniční souhrnná destinace by měla také nabízet téměř neomezené možnosti trávení volného času. Zejména u velmi frekventovaných turistických a cyklistických stezek je stále ještě hodně co dohánět, protože četné turistické nabídky jsou k dispozici pouze v příslušném národním jazyce a jsou jen málo propojené nebo nejsou propojené vůbec. Aby byla zajištěna co možná nejlepší orientace na místě a zároveň podporován a zjednodušen pohyb hostů přes hranice, měla by být turistická nabídka vzájemně daleko více propojena. Přitom by měly být uplatňovány jednotné standardy z hlediska orientace na cílovou skupinu a také z hlediska kvality a bezbariérovosti – zejména s ohledem na jazykové bariéry.

Klíčový projekt 3: Realizace přeshraniční sítě cyklostezek Dunaj-Vltava

NÁVRH PROJEKTU Region – Region budoucnosti Bayerischer Wald – Šumava 2020+	
Název projektu	Realizace přeshraniční sítě cyklostezek Dunaj-Vltava
Prioritní oblast	Cestovní ruch a kultura
Vize	Vytvoření společného přeshraničního turistického regionu
Splněné parametry udržitelnosti	✓ Vytváření společných organizačních struktur ✓ Vytváření sítí
Cíle	• Optimalizace a internacionalizace společné turistické infrastruktury • Společný destinační management • Společné řízení / produktový management • Vytváření odolných síťových struktur • Zapojení poskytovatelů služeb cestovního ruchu • Zvýšení kvality služeb pro hosta • Objevování nových cílových skupin (zejména E-bike)

	• Zvýšení pohybu hostů přes hranice prostřednictvím cíleného usměrňování návštěvníků • Odlehčení oblastí významných z hlediska ochrany přírody prostřednictvím cíleného usměrňování návštěvníků
Komplexnost	Střední
Obsah projektu	
PB 1	Příprava a plánování
Aktivita 1	• Definice cílových skupin • Stanovení standardů kvality • Akvizice účastníků • Stanovení hlavních a vedlejších tras • Zjišťování potřeb a plánování nákladů ○ Stavební práce ○ Značení tras ○ Infrastruktura nabíjecích stanic ○ Prvky cest • Zapojení odborných a dotačních míst • Zapojení grémíí
PB 2	Fáze realizace
Aktivita 1	• Implementace potřeb identifikovaných v PB 1
PB 3	Utváření produktů a marketing
Aktivita 1	• Organizace síťovacích setkání (účastníci: turisté, odborníci na cestovní ruch, poskytovatelé turistických služeb, hotely a restaurace) za účelem společného vývoje produktů a marketingových strategií • Kalkulace nákladů • Digitalizace nabídek
Projektoví partneři	• Poradenství a podpora: Euroregion • Koncepční činnosti: externí dodavatel • Účastníci projektu: ○ Obce ○ Turistická územní společenství • Turistický svaz Východního Bavorska • Informační centra Bayerischer Wald – Šumava • Plzeňský kraj, Jihočeská centrála cestovního ruchu
Asociovaní partneři	• Odbory cestovního ruchu okresů a krajů • Spolky, sdružení a svazy
Úrovně koordinace a schvalování	• Místo zpracovávající žádosti • Turistické svazy • Okresy a kraje (odborníky cestovního ruchu) • Turistická územní společenství • Odborná místa • Vlastníci lesů • Myslivci • Poskytovatelé turistických služeb (cyklistika / hotely a gastronomie / ostatní)
Nákladové položky	• Podpora a poradenství / projektový management • Koncepce a plánování • Stavební práce

	• Značení a vybavení cest • Infrastruktura dobíjecích stanic • Digitalizace • Marketing • Práce s veřejností
Příspěvek k dosažení dlouhodobých cílů příhraničního regionu	• Podpora politiky sebekoordinace • Podpora procesů vytváření struktur a jejich ukotvení • Komunikace celého regionu bez hranic a začlenění regionu do evropské myšlenky • Rozšíření a upevnění sítě aktérů • Zvýšení a osamostatnění / zesamozřejmění přítomnosti přeshraniční spolupráce • Zefektivnění struktur

Směr implementace 4: Rozšiřování, internacionalizace, profilování a zvyšování kvality kulturní infrastruktury

Také kulturní infrastruktura je v současné době utvářena z velké části ve velmi malém územním měřítku. Velké angažovanosti umělců a kulturních tvůrců před kulisami a v zákulisí a dokonce ani samotnému kulturnímu životu se proto nedostává (nad-)regionální pozornosti, kterou by si zasloužila. Zaměření implementace směrem ke zlepšování kulturní infrastruktury by v tomto ohledu chtělo začít vytvářet povědomí o kulturní krajině regionu Bayerischer Wald - Šumava, ale také vytvářet zcela jasné a nezaměnitelné profily kulturních nabídek.

Klíčový projekt 4: Zhodnocení a vytváření sítí regionálních muzeí a kulturních míst s přeshraniční přitažlivostí

NÁVRH PROJEKTU	
Region – Region budoucnosti Bayerischer Wald – Šumava 2020+	
Název projektu	Zhodnocení a vytváření sítí regionálních muzeí a kulturních míst s přeshraniční přitažlivostí
Prioritní oblast	Cestovní ruch a kultura
Vize	Vytvoření společného přeshraničního turistického regionu
Splněné parametry udržitelnosti	✓ Vytváření společných organizačních struktur ✓ Předávání znalostí ✓ Vytváření sítí
Cíle	• Optimalizace a internacionalizace společné kulturní infrastruktury • Vytváření odolných síťových struktur • Podpora umělců a kulturních tvůrců • Rozšíření turistické nabídky • Posílení regionální identity
Komplexnost	Vysoká
Obsah projektu	
PB 1	Příprava a plánování
Aktivita 1	• Dokumentace muzejní krajiny, resp. všech kulturních míst v regionu • Zachycení jejich tematického zaměření a přeshraničních vztahů • Stanovení společných kritérií kvality • Společná přeshraniční ofenzíva kvality

	○ Stanovení standardů kvality z hlediska popisů, bezbariérovosti, jazyka • Analýza možností iniciovat další kulturní nabídky s přeshraniční orientací • Zpracování identitárních jedinečných znaků jednotlivých institucí / památek • Implementace přeshraniční kulturní nabídky do společného marketingu destinace
PB 2	Fáze realizace
Aktivita 1	• Síťování institucí / sdružování nabídek specificky podle témat • Vytváření digitálních informačních nabídek • Podpora výměn mezi institucemi • Prolínání nabídek s cestovním ruchem
PB 3	Marketing
Aktivita 1	• Rozvoj společných marketingových struktur a marketingových nabídek
Projektoví partneři	• Poradenství a podpora: Euroregion • Koncepční činnosti: externí dodavatel • Účastníci projektu: ○ Obce ○ Turistická územní společenství • Turistický svaz Východního Bavorska • Informační centra Bayerischer Wald – Šumava • Plzeňský kraj, Jihočeská centrála cestovního ruchu centrála
Asociovaní partneři	• Odbory cestovního ruchu okresů a krajů • Krajská památková péče a péče o vlast a domov, kulturní úředníci okresů a krajů • kraje
Úrovně koordinace a schvalování	• Místo zpracovávající žádosti • Turistické svazy • Okresy a kraje (odborné odbory cestovního ruchu) • Turistická územní společenství • Odborná místa • Vlastníci lesů (na bavorské straně) • Myslivci (na bavorské straně) • Poskytovatelé turistických služeb (cyklistika / hotely a gastronomie / ostatní)
Nákladové položky	• Podpora a poradenství / projektový management • Vybavení • Digitalizace • Marketing • Práce s veřejností
Příspěvek k dosažení dlouhodobých cílů příhraničního regionu	• Podpora politiky sebekoordinace • Podpora procesů vytváření struktur a jejich ukotvení • Komunikace celého regionu bez hranic a začlenění regionu do evropské myšlenky • Rozšíření a upevnění sítě aktérů

	• Zvýšení a osamostatnění / zesamozřejmění přítomnosti přeshraniční spolupráce • Zefektivnění struktur
--	---

Směr implementace 5: Podpora přeshraniční mobility v rámci environmentálního sdružení

Až na několik málo výjimek končí veřejná osobní doprava vždy blízko hranice. Také individuální doprava se koncentruje na relativně malý počet přechodů, a proto je o to důležitější ulehčit silnicím v příhraničních oblastech, které jsou právě zejména během prázdnin často přetížené. Cílem tohoto zaměření implementace směrem k podpoře přeshraniční mobility je optimalizovat nebo nově navrhnout vhodné přeshraniční trasy veřejné dopravy ve spojení s atraktivní frekvencí a tarifem.

Klíčový projekt 5: Optimalizace a zlepšení přeshraniční veřejné dopravy

NÁVRH PROJEKTU	
Region – Region budoucnosti Bayerischer Wald – Šumava 2020+	
Název projektu	Optimalizace a zlepšení přeshraniční veřejné dopravy
Prioritní oblast	Cestovní ruch a kultura
Vize	Vytvoření společného přeshraničního turistického regionu
Splněné parametry udržitelnosti	✓ Vytváření společných organizačních struktur ✓ Vytváření sítí
Cíle	• Optimalizace nabídky přeshraničního cestování • Sítování komunikačních a informačních kanálů • Iniciování transferu znalostí a informací mezi dopravními podniky a dalšími aktéry
Komplexnost	Vysoká
Obsah projektu	
PB 1	Příprava a plánování
Aktivita 1	• Analýza stávajících tras v přeshraniční veřejné dopravě (autobusové, železniční) v regionu Bayerischer Wald - Šumava • Definování cílových skupin v přeshraniční veřejné dopravě a jejich potřeb • Vyzdvižení problémových oblastí a identifikování proveditelných řešení
PB 2	Fáze realizace
Aktivita 1	• Implementace uživatelsky přívětivých linek a přepravy • Iniciování uživatelsky přívětivého přeshraničního ticketingu • Vytvoření společné dvojjazyčné informační platformy, rozhraní se stávajícími informačními systémy jízdních řádů
PB 3	Marketing
Aktivita 1	• Marketing veřejné dopravy zaměřený na cílové skupiny jako součást společného marketingu destinace • Rozšíření služby ekologické jízdenky pro hosty (GästeserviceUmweltTicket – GUTi) do ČR
Projektoví partneři	• Poradenství a podpora: Evropský region – veřejná doprava spolu s Euroregionem

	• Koncepční činnosti: externí dodavatel • Účastníci projektu: Okresy a kraje regionu Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Asociovaní partneři	• Oddělení veřejné dopravy okresních a krajských úřadů • Vláda Dolního Bavorska/Horní Falce • Zástupci dopravních podniků • Koordinační kancelář GUTi
Úrovně koordinace a schvalování	• Místo zpracovávající žádosti • Turistické svazy • Okresy a kraje • Odborná místa • Koordinační kanceláře GUTi
Nákladové položky	• Podpora a poradenství / projektový management • Digitalizace • Marketing a informace
Příspěvek k dosažení dlouhodobých cílů příhraničního regionu	• Podpora procesů vytváření struktur a jejich ukotvení • Komunikace celého regionu bez hranic a začlenění regionu do evropské myšlenky • Rozšíření a upevnění sítě aktérů • Zvýšení a osamostatnění / zesamozřejmení přítomnosti přeshraniční spolupráce • Zefektivnění struktur

Další, konkrétně uvedené projektové náměty

- Digitalizace turistické nabídky, zejména usměrňování návštěvníků
- Vytvoření kulturní platformy Bayerischer Wald – Šumava
- Kulturní projekt „zaniklé obce“
- Přeshraniční opatření v oblasti marketingu, infrastruktury a managementu návštěvníků v národních parcích
- Sítování nabídek volnočasových aktivit v bezprostředním regionu Trojmezí
- Zahradní výstava Freyung přeshraničně
- Další rozvoj prémiové turistické stezky Zlatá stezka (Goldsteig) a dalších přeshraničních dálkových a poutních turistických stezek, jakož i iniciování naučných stezek s přeshraničním působením
- Rozšiřování přeshraničních volnočasových zařízení

Dlouhodobé cíle v prioritní oblasti cestovní ruch a kultura

V prioritní oblasti „Cestovní ruch a kultura“ by měly být nadále sledovány dosud formulované cíle. Dlouhodobým cílem by přitom mělo být vytvoření společné přeshraniční destinace. To v zásadě zahrnuje zavedení společného destinačního managementu, společného marketingu destinace a odvození odpovídajících společných infrastrukturních opatření. Stávající turistická a marketingová územní společenství, která jsou spíše maloplošná – a tedy jen méně průbojná s menší schopností proniknutí na trh, by měla z dlouhodobého hlediska vystupovat za společnou destinací. Tento proces je složitý, ale slibuje velkou přidanou hodnotu pro region.

b. Vzdělávání

Výchozí situace

Spektrum vysokých škol regionu je již poměrně rozsáhlé a dobře zavedené. S univerzitami v Pasově, Českých Budějovicích a Plzni, ale především s vysokými školami a jejich oborovými kampusy s různým zaměřením nacházejícími se někdy i ve velmi malých městech a obcích, se v regionu prosazuje velmi decentralizovaná a prostorově orientovaná strategie akademického učení, výzkumu a vývoje. Tyto regionální kampusy mají i přes svou neobvykle rurální polohu a svou záměrně udržovanou menší velikost nadregionální význam.

V regionu Bayerischer Wald – Šumava nejsou ani žádné velké podniky, a to i kvůli topografické struktuře a poloze regionu. Mezi malými a středními podniky (MSP) nicméně existuje velký počet podniků, které působí globálně a často se díky inovativnímu podnikovému řízení a výrobě dostaly na vedoucí pozice na světových trzích. Úspěch těchto firem je založen v neposlední řadě na kompetencích jejich dobře vzdělaných a školených zaměstnanců. Nedostatek kvalifikovaných pracovníků představuje problém i zde v regionu, ale na rozdíl od metropolitních oblastí zde mohou podniky počítat s velkou loajalitou svých zaměstnanců. Zaměstnanec se zpravidla ztotožňuje nejen se svým životním okolím jako s domovem, ale také se svým pracovištěm a za normálních okolností mu rád zůstane věrný.

Mnoho firem z Bavorského lesa působí také v Česku nebo má se sousední zemí rozsáhlé ekonomické vztahy. Mnoho Čechů dojíždí za prací do příhraničních regionů v Bavorsku, zejména v oblasti pohostinství a hotelnictví, ale také v průmyslu a v sektoru služeb tvoří čeští zaměstnanci již dnes velký a nepostradatelný podíl. Jak se však opakovaně uvádí, zde čelí podniky nadále velké výzvě ve smyslu překonávání jazykové bariéry.

Existuje velké množství aktérů a iniciativ na podporu jazykových dovedností ve veřejném a soukromém sektoru, na druhou stranu se však v tomto ohledu stále ještě opomíjí vytváření sítí. Pokud jde o jazykové vzdělávání pro účely zaměstnání, realizované ve spolupráci mezi vzdělávacími institucemi a podniky, tak v této oblasti zatím neexistují téměř žádné nabídky.

Také stále ještě chybí mnohem více aktivit v oblasti vzájemného osvojování jazyků v raném dětství, takže se u dětí ztrácejí rozhodující roky jazykového (a nezapomínejme, že i interkulturního) vzdělávání.

SWOT

Silné stránky:

- Široká a zavedená univerzitní sféra ve městech a ve venkovském prostoru
- Především lokální univerzitní kampusy se osvědčily jako výzkumné a vývojové instituce se štíhlou strukturou a přiměřenou velikostí, ale s nadregionálním významem
- Velká část MSP v regionu je mezinárodně aktivní a působí mimořádně inovativně
- Ve veřejném a soukromém sektoru existuje velké množství aktérů a iniciativ na podporu jazykové kompetence
- Historie vzdělávání v regionu se vyznačuje velkou rozmanitostí a neustále se dále vyvíjí

Slabé stránky:

- Jazyková bariéra je v regionu Bayerischer Wald – Šumava nadále velkou překážkou
- O vzdělávání se uvažuje izolovaně. Užší propojení s trhem práce, zejména pokud jde o jazykové vzdělávání, se odehrává pouze na základní úrovni
- Ačkoli v rámci regionu již existují úzké ekonomické vazby, je stále příliš málo vnímán jako JEDEN hospodářský a pracovní prostor
- Obyvatelé regionu Bayerischer Wald – Šumava mají často malý vztah ke své společné kulturní historii
- Téměř neexistuje jazykové vzdělávání a kulturní výměny v raném dětství

Nadřazený cíl (vize)

Vytváření vzdělávacího regionu s jazykovou kompetencí

Stejně jako mnoho jiných oblastí vzdělávání se jazykové vzdělávání neomezuje pouze na školní věk, ale může a mělo by být součástí celoživotního učení.

Chtěli bychom rozšiřovat a posilovat jazykové kompetence v regionu, aby se dále zlepšovalo propojování a vytváření sítí v regionu. V neposlední řadě toto slouží místním ekonomickým zájmům, ale právě „vzájemné porozumění“ toho zahrnuje ještě podstatně více a jde až nad rámec čistě strukturálních aspektů.

Tento přístup by měl být mezigenerační, od rané péče přes nabídky na školách a vysokých školách až po další vzdělávání dospělých.

Směry implementace a klíčové projekty

Směr implementace 1: Prohlubování jazykového odborného a dalšího vzdělávání

Vzdělávací nabídky existují již dnes, a to ve škole i v mimoškolních oblastech, ale z nejrůznějších důvodů jsou příliš málo využívány. Zejména ve vzdělávání dospělých to může souviset s nepříjemnými vzpomínkami na vlastní školní časy, takže lidé často nechtějí investovat ani čas, ani úsilí, protože nerozpoznají tu základní přidanou hodnotu. Cílem zaměření implementace směrem k prohloubení jazykového odborného a dalšího vzdělávání je vytvořit pobídky pro vzájemné osvojování jazyků, a to i ve spojení s regionálním hospodářstvím.

Klíčový projekt 1: Vývoj atraktivních modelů pro propagaci a podporu vzájemného osvojování jazyků

NÁVRH PROJEKTU		Region – Region budoucnosti Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Název projektu	Vývoj atraktivních modelů pro propagaci a podporu vzájemného osvojování jazyků	
Prioritní oblast	Vzdělávání	
Vize	Vytváření vzdělávacího regionu s jazykovou kompetencí	
Splněné parametry udržitelnosti	✓ Vytváření společných síťových struktur ✓ Předávání znalostí ✓ Vytváření sítí	
Cíle	• Posilování a rozšiřování jazykové kompetence jako impuls pro jazykovou podporu zaměřenou na cílové skupiny a jako místo síťování	

	• Zprostředkování znalostí • Propojení jazykového vzdělávání a trhu práce • Rozšiřování vzdělávacích nabídek v oblastech „celoživotní vzdělávání“, jazyková kompetence, podnikání, školy, raná péče, kultura a historie • Propojování vzdělávacích nabídek a vzdělávacích institucí • Optimalizace práce s veřejností, resp. marketingu pro vzdělávací nabídky • Zvyšování povědomí o společné kultuře a historii
Komplexnost	Vysoká
Obsah projektu	
PB 1	Příprava a plánování
Aktivita 1	• Průzkum potenciálních účastníků, jejich nabídek a dostupnosti • Společné vypracování přeshraničních vzdělávacích nabídek
PB 2	Fáze realizace
Aktivita 1	• Implementace a realizace rozpracovaných opatření • Spojení nabídek v digitální podobě
PB 3	Marketing
Aktivita 1	• Marketing zaměřený dle cílových skupin
Projektoví partneři	• Poradenství a podpora: Euroregion • Koncepční činnosti: externí dodavatel • Účastníci projektu: zájemci z řad měst a okresů/krajů z regionu Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Asociovaní partneři	• Veřejní a soukromí poskytovatelé vzdělávání • Vzdělávací zařízení • Kulturní zařízení • Regionální MSP
Úrovně koordinace a schvalování	• Místo zpracovávající žádosti • Okresy a kraje • Odborná místa
Nákladové položky	• Podpora a poradenství / projektový management • Digitalizace • Marketing a informace
Příspěvek k dosažení dlouhodobých cílů příhraničního regionu	• Podpora procesů vytváření struktur a jejich ukotvení • Komunikace celého regionu bez hranic a začlenění regionu do evropské myšlenky • Rozšíření a upevnění sítě aktérů • Zvýšení a osamostatnění / zesamozřejmění přítomnosti přeshraniční spolupráce • Zefektivnění struktur

Směr implementace 2: Zvyšování povědomí o společném regionu prostřednictvím setkávání a výměn

Povědomí o vysokém významu celého jednotného regionu Bayerischer Wald – Šumava lze vytvořit a prohloubit pouze tehdy, když lidé znají nebo poznají svého souseda. Prostřednictvím setkávání se odbourávají doposud ještě existující obavy z cizího, člověk zjišťuje rozdíly, ale především podobnosti a společné prvky v každodenním životě. Vzhledem k tomu, že předsudky k neznámému se vytvářejí především až v dospělosti, tak se směr

implementace ke zvyšování povědomí o společném regionu snaží intervenovat zcela cíleně u dětí a mladých lidí, a to v podobě nabídky příležitostí pro setkávání a vzájemné výměny.

Klíčový projekt 2: Vytvoření burzy kontaktů a kooperací Škola / Mládež

NÁVRH PROJEKTU	
Region – Region budoucnosti Bayerischer Wald – Šumava 2020+	
Název projektu	Vytvoření burzy kontaktů a kooperací Škola / Mládež
Prioritní oblast	Vzdělávání
Vize	Vytváření vzdělávacího regionu s jazykovou kompetencí
Splněné parametry udržitelnosti	✓ Vytváření integrační sítě ✓ Předávání znalostí ✓ Vytváření sítí
Cíle	• Posilování a rozšiřování jazykové kompetence jako impuls pro jazykovou podporu zaměřenou na cílové skupiny a jako místo síťování • Podpora vytváření sítí a setkávání mezi mladými lidmi a podniky • Přeshraniční propojení a vytváření sítí poskytovatelů vzdělávání a MSP • Celoregionální zvyšování povědomí u dětí a mladých lidí • Odbourávání předsudků a bariér • Iniciování a rozšíření jazykové kompetence • Působit proti vylidňování regionu a nedostatku kvalifikovaných pracovníků cílenými opatřeními při budování znalostí • Informační kanály • Iniciování transferu znalostí a informací mezi dopravními podniky a dalšími aktéry
Komplexnost	Střední
Obsah projektu	
PB 1	Příprava a plánování
Aktivita 1	• Získávání a digitalizace všech relevantních účastníků projektu • Informace
PB 2	Fáze realizace

Aktivita 1	• Vytvoření burzy kontaktů a kooperací
PB 3	Marketing
Aktivita 1	• Marketing
Projektoví partneři	• Poradenství a podpora: Euroregion • Koncepční činnosti: externí dodavatel • Účastníci projektu: zájemci z řad obcí, škol a MSP z regionu Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Asociovaní partneři	• Další veřejné a soukromé vzdělávací instituce • Zastřešující organizace v hospodářství
Úrovně koordinace a schvalování	• Místo zpracovávající žádosti • Okresy a kraje • Odborná místa
Nákladové položky	• Podpora a poradenství / projektový management • Digitalizace • Marketing a informace
Příspěvek k dosažení dlouhodobých cílů příhraničního regionu	• Podpora procesů vytváření struktur a jejich ukotvení • Komunikace celého regionu bez hranic a začlenění regionu do evropské myšlenky • Rozšíření a upevnění sítě aktérů • Zvýšení a osamostatnění / zesamozřejmění přítomnosti přeshraniční spolupráce • Zefektivnění struktur

Další uvedené projektové náměty

- „Zažít dějiny“ – Historická místa s hodnotou svědectví, k tomu turistická nebo cyklistická naučná stezka
- Železná opona – archivace výpovědí očitých svědků, k tomu turistická nebo cyklistická naučná stezka
- Rozvoj německo-českých setkání mládeže a přeshraničních výměn mládeže
- Další rozvoj výměn mezi školami (také odborné školy); včetně spojení s praxí (např. exkurze do firem, odborné praxe)
- Mimoškolní výměny – přátelství bez hranic
- Hostující školní rok (Gastschuljahr): rozšíření konceptu Gastschuljahr o střední odborné školy
- Projekty „Dílňy“ pro školy s orientací na průmysl 4.0 a digitalizaci

Dlouhodobé cíle v prioritní oblasti vzdělávání

Vzdělání a přístup ke vzdělání by měly být samozřejmým cílem celého regionu. Zvýšení jazykových dovedností umožňuje přitom nejen porozumění informacím, ale také porozumění znalostem utvářejícím identitu a komplexním aspektům. Dlouhodobým cílem v této prioritní oblasti by měla být stabilizace nabídky vzdělávání na pozadí dalekosáhlých přeshraničních úvah.

c. Spolupráce vysokých škol a výzkum

Výchozí situace

Jak již bylo vysvětleno v prioritní oblasti vzdělávání, silná stránka a též jedinečnost regionální vysokoškolské sféry spočívá v její decentralizované struktuře. Klasické univerzity a vysoké školy jsou takto doplněny výzkumem a výukou v kampusech ve venkovských oblastech, kde na jedné straně mají tyto instituce globální přitažlivost, ale na druhé straně také generují zcela konkrétní výhody z hlediska profilování a přidané hodnoty pro region.

Prozatím se podařilo dosáhnout toho, že široká veřejnost tyto kampusy již akceptuje a cení si jich, ale přesto vytváření sítí v oblastech, jako je regionální rozvoj a lokální / regionální ekonomika, stále není dostatečně rozvinuté. Kampusy fungují srovnatelným způsobem jako ostrovy uvnitř jejich okolí, ačkoli je třeba přiznat, že jedním z původních záměrů, které stojí za vytvořením těchto odštěpených subjektů (spin-off), bylo iniciovat v dalších letech prostřednictvím výzkumu a vývoje produktů zakládání nebo příliv podniků do regionu, aby tyto produkty později vyráběly sériově. Avšak ani propojení mezi jednotlivými ústavami ještě není optimálně nastaveno.

Přeshraniční přístup také ještě není dobře rozvinutý. Chybí společná výzkumná infrastruktura, ale i klastry a centra dalšího vzdělávání.

Je to však právě charakter širokého rozptýlení jednotlivých ústavů v prostoru, co může znamenat velkou příležitost synergií a spolupráce pro region Bayerischer Wald – Šumava: kdyby se podařilo smysluplně propojit kampusy, univerzity, vysoké školy a výzkumné instituce přes hranice, pak by tato síť byla již velmi hustá, rozsáhlá a úzce propojená. Pozitivním vedlejším účinkem této užší spolupráce by také mohlo být zapojení obyvatel dle možností do různých procesů, protože tato zařízení jsou díky své poloze tak jako tak „blízka lidem“. V optimálním případě win-win situace, která povede u obyvatel k více přeshraničnímu utváření identity a akademickým institucím umožní ještě lepší lokální a regionální ukotvení a uznání.

SWOT

Silné stránky:

- Vysoké školy, vysokoškolské kampusy a univerzity jako výzkumné a vývojové instituce s nadregionálním významem
- Četné spin-off firmy z vysokoškolské sféry
- Díky decentralizovanému přístupu se již etablovala regionální vzdělávací krajina

Slabé stránky:

- Nedostatečné zapojení vysokých škol a výzkumných institucí do témat a procesů regionálního rozvoje
- Nedostatečná spolupráce mezi vědou a praxí
- Příliš malé propojení mezi vysokoškolskou sférou a hospodářstvím
- Chybějící společná výzkumná infrastruktura na národní i regionální úrovni
- Příliš malé propojení vysokých škol a výzkumných institucí navzájem
- Nedostatek digitálních kompetencí a strategií
- Nedostatečné vytváření přeshraničních klastrů a center dalšího vzdělávání

Nadřazený cíl (vize)

Vytváření inovačního a Startup regionu

Prostřednictvím nadřazeného cíle budování inovačního a Startup regionu by se měly dlouhodobě a udržitelně posílit dvě významné oblasti v „regionu budoucnosti“: na jedné straně akademické instituce pro výzkum, vývoj a výuku a na straně druhé regionální MSP.

Doposud se nedaří generovat dostatečný transfer znalostí směrem k regionálním podnikům, aby mohly okamžitě profitovat z vědeckých poznatků a nově vyvinutých produktů.

S opatřeními pro užší vytváření sítí a strukturální optimalizaci je snahou umožnit rovné příležitosti na obou stranách hranice, kde u českých MSP stále ještě existuje nevyužitý velký potenciál.

Vytváření sítí by proto mělo probíhat na národní i mezinárodní úrovni, v rámci odvětví i mezi jednotlivými obory, a to do oblastí hospodářství a regionálního rozvoje.

Směry implementace a klíčové projekty

Směr implementace 1: Podpora rozšiřování a propojování výzkumných a technologických center

Decentralizované vzdělávací prostředí v oblasti technologických kampusů atd. by mělo zůstat zachováno a mělo by se dále rozvíjet a rozšiřovat. Prostřednictvím zaměření implementace k podpoře a financování by měl nyní hrát stále důležitější roli přeshraniční aspekt, to znamená, že je snahou posílit již existující společné potenciály a kapacity, ale také optimalizovat a etablovat transfer znalostí do regionálních MSP.

Klíčový projekt 1: Etablování technologických zařízení mimo okresní a krajská města

NÁVRH PROJEKTU	Region – Region budoucnosti Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Název projektu	Etablování technologických zařízení mimo okresní a krajská města
Prioritní oblast	Spolupráce vysokých škol a výzkum
Vize	Vytváření inovačního a Startup regionu
Splněné parametry	✓ Vytváření společných síťových struktur

udržitelnosti	✓ Předávání znalostí ✓ Vytváření sítí
Cíle	• Propojování a rozšiřování stávajících potenciálů • Expanze regionu jako technologického a výzkumného centra • Propojování výzkumu a praxe • Rozšiřování technologických míst do prostoru
Komplexnost	Vysoká
Obsah projektu	
PB 1	Koncepční práce
Aktivita 1	• Přehled zúčastněných institucí, odvětví a témat v oblasti výzkumu, vzdělávání a technologií • Identifikace potenciálních míst • Strategické rozhovory s poskytovateli a obcemi • Zpracování analýz trhu
Projektoví partneři	• Poradenství a podpora: Euroregion • Koncepční činnosti: externí dodavatel • Zájemci z řad obcí, vysokých škol, výzkumných zařízení a MSP z regionu Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Asociovaní partneři	• Další veřejné a soukromé vzdělávací instituce • Zastřešující organizace v hospodářství
Úrovně koordinace a schvalování	• Místo zpracovávající žádosti • Okresy a kraje • Odborná místa
Nákladové položky	• Koncepční práce
Příspěvek k dosažení dlouhodobých cílů příhraničního regionu	• Podpora procesů vytváření struktur a jejich ukotvení • Komunikace celého regionu bez hranic a začlenění regionu do evropské myšlenky • Rozšíření a upevnění sítě aktérů • Zvýšení a osamostatnění / zesamozřejmění přítomnosti přeshraniční spolupráce • Zefektivnění struktur

Zakladatelům a mladým podnikatelům většinou nechybí dobré nápady pro jejich podnikání, ale v důsledku nedostatku zkušeností a chybějícím vztahům a sítím některé zajímavé podnikatelské nápady selhávají kvůli výzvám souvisejícím s každodenním chodem podniku. Pomocí zaměření implementace směrem k podpoře a síťování mladých podnikatelů je zde snahou vytvořit cílené nabídky vzájemné pomoci a podpory napříč hranicemi.

Klíčový projekt 2: Realizace odvětvově specifických platform pro přeshraniční podnikatelské sítě

NÁVRH PROJEKTU	
Region – Region budoucnosti Bayerischer Wald – Šumava 2020+	
Název projektu	Realizace odvětvově specifických platform pro přeshraniční podnikatelské sítě
Prioritní oblast	Spolupráce vysokých škol a výzkum
Vize	Vytváření inovačního a Startup regionu
Splněné parametry udržitelnosti	✓ Vytváření společných síťových struktur ✓ Předávání znalostí ✓ Vytváření sítí
Cíle	• Zvyšování transferu znalostí • Rozšiřování vnímání trhu • Síťování aktérů ze stejného oboru a témat • Síťování zakladatelů a zavedených podniků
Komplexnost	Vysoká
Obsah projektu	
PB 1	Zjišťování potřeb
Aktivita 1	• Zjišťování struktury podniků s rozsahem služeb a kvalitou mentorů • Konceptualizace a strukturování potenciální strany mladých podnikatelů
PB 2	Fáze aktivizace
Aktivita 1	• Vytvoření digitální informační a komunikační platformy • Vývoj systému párování (Matching system) k propojování partnerů • Propojení informační platformy s odbornými a dotačními místy • Organizace akcí orientovaných na potřeby
Projektoví partneři	• Poradenství a podpora: Euroregion • Koncepční činnosti: externí dodavatel • Zájemci z řad obcí, vysokých škol, výzkumných zařízení a MSP z regionu Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Asociovaní partneři	• Další veřejné a soukromé vzdělávací instituce • Zastřešující organizace v hospodářství
Úrovně koordinace a schvalování	• Místo zpracovávající žádosti • Okresy a kraje • Odborná místa
Nákladové položky	• Koncepční práce a organizace • Digitalizace • Náklady na organizaci akcí
Příspěvek k dosažení dlouhodobých cílů	• Podpora procesů vytváření struktur a jejich ukotvení • Komunikace celého regionu bez hranic a začlenění

příhraničního regionu	regionu do evropské myšlenky • Rozšíření a upevnění sítě aktérů • Zvýšení a osamostatnění / zesamozřejmění přítomnosti přeshraniční spolupráce • Zefektivnění struktur
-----------------------	--

Směr implementace 3: Digitalizace jako budoucí příležitost pro region

Mohla-li být vnímaná izolovanost regionu a často kritizovaná pouze základní dopravní infrastruktura nezdědka považovaná za nevýhodu pro MSP, tak mnoho z těchto argumentů je v době digitalizace již překonaných. Prostřednictvím umělé inteligence, Big Data, Virtual Reality nebo jednoduše možnosti homeoffice nebo práce v coworkingovém centru se zásadně změnilo nebo již změnilo životní a pracovní podmínky v mnoha odvětvích. Zaměření implementace č. 3 uznává digitalizaci jako důležitou budoucí příležitost pro region a je snahou začít zde s konkrétními opatřeními.

Příklad projektu ke 3: Vytváření a síťování digitálních podnikatelských inkubátorů/start-up center

NÁVRH PROJEKTU	Region – Region budoucnosti Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Název projektu	Vytváření a síťování digitálních podnikatelských inkubátorů/start-up center
Prioritní oblast	Spolupráce vysokých škol a výzkum
Vize	Vytváření inovačního a Startup regionu
Splněné parametry udržitelnosti	✓ Vytváření prvních společných síťových struktur ✓ Předávání znalostí
Cíle	• Zvyšování transferu znalostí • Zvyšování přijatelnosti digitálních procesů v regionu • Síťování zakladatelů navzájem a se zavedenými podniky • Oživení scény inkubátorů a vytváření kultury zakládání/start-up
Komplexnost	Vysoká
Obsah projektu	
PB 1	Zjišťování potřeb
Aktivita 1	• Přehled stávajících aktuálních nabídek v oblasti poradenství při zahájení podnikání • Zjišťování stávajících potřeb
PB 2	Implementace
Aktivita 1	• Vytváření dalších podnikatelských inkubátorů specifických pro dané téma a odvětví • Síťování činností podnikatelských inkubátorů
PB 3	Marketing
Aktivita 1	• Vytvoření společných informačních platforem • Organizace tematicky a odvětvově zaměřených akcí • Společný marketing
Projektoví partneři	• Poradenství a podpora: Euroregion • Koncepční činnosti: externí dodavatel • Zájemci z řad obcí, vysokých škol, výzkumných zařízení a MSP z regionu Bayerischer Wald – Šumava 2020+

Asociovaní partneři	• Další veřejné a soukromé vzdělávací instituce • Zastřešující organizace v hospodářství
Úroveň koordinace a schvalování	• Místo zpracovávající žádosti • Okresy a kraje • Odborná místa
Nákladové položky	• Koncepční práce a organizace • Digitalizace • Náklady na organizaci akcí
Příspěvek k dosažení dlouhodobých cílů příhraničního regionu	• Podpora procesů vytváření struktur a jejich ukotvení • Komunikace celého regionu bez hranic a začlenění regionu do evropské myšlenky • Rozšíření a upevnění sítě aktérů • Zvýšení a osamostatnění / zesamozřejmění přítomnosti přeshraniční spolupráce • Zefektivnění struktur

Další uvedené projektové náměty

- Vědecké projekty na výzkum významných druhů v národních parcích Bayerischer Wald a Šumava
- Podpora investic do vytváření výzkumných center mimo okresní a krajská města: pobočka technologického centra v příhraničí na české straně
- Transfer znalostí - vytvoření přeshraničního rozhraní pro transfer kompetencí a výsledků výzkumu směrem k MSP
- Rozšiřování / iniciování přeshraničních vzdělávacích programů a studijních oborů
- Virtual Reality ve společných vzdělávacích programech
- Spolupráce a výměna zkušeností při zakládání regionálních kreativních center
- Iniciování a podpora výzkumných studií k tématům s regionálním významem nebo v oblastech s očekávaným přínosem pro regionální MSP

Dlouhodobé cíle v prioritní oblasti spolupráce vysokých škol a výzkum

- Prvořadým dlouhodobým cílem v oblasti spolupráce vysokých škol a výzkumu je vytvořit kulturu zakládání / start-up, která bude přenášet regionální kompetence vhodnými síťovými, informačními a podpůrnými nabídkami do globální konkurence.
- Rámcové podmínky, sítě a oblast financování by se přitom měly synchronizovat přeshraničně a měly by se upevnit a stabilizovat tak, aby představovaly spolehlivé a odolné parametry při etablování nových podniků.

d. Ochrana přírody, klimatu a životního prostředí

Výchozí situace

Přírodní prostor regionu Bayerischer Wald – Šumava se vyznačuje velkou rozmanitostí. Údolí řek a široké pláně se střídají s kopcovitým předhůřím, které zase přechází v hlavní hřeben Šumavy. V této topografické krajině se nacházejí nejrůznější ekosystémy, od téměř alpsky vypadajícího horského lesa s jeho reliktními druhy z doby ledové, přes citlivě vyvýšené oblasti rašelinišť, až po říční nivy a řeky, v nichž mají svá stanoviště spíše teplomilná zvířata a rostliny.

Také spektrum chráněných oblastí je mimořádně rozsáhlé. Majáky regionu jsou určitě oba dva národní parky. Jelikož je však tvář regionu významně formována kulturní krajinou, jsou pro udržitelné směřování regionálního přírodního prostoru nesmírně důležité též přírodní parky a chráněné krajinné oblasti s jejich vedoucí a utvářející funkcí.

Navzdory intenzivním desetiletí trvajícím snahám a ochraně přírody a krajiny je samozřejmě také region Bayerischer Wald – Šumava vystaven působení změny klimatu a jejím dopadům. Ve vysokých nadmořských výškách je to patrné zejména na dřívějším rašení listů stromů a měřitelném výškovém posunu oblastí s rozšířením hmyzu. V údolích jsou tyto dopady znatelně dramatictější. Situace ohledně srážek se vyvíjí do extrémů, dlouhá období sucha jsou přerušována náhlými prudkými dešti. V důsledku toho se zhoršuje povodňová situace podél řek a potoků, lesy reagují ve stresu na vlivy prostředí a trpí nejen jejich přímými dopady, ale také tím způsobenému napadení škůdci.

Výzvy v této prioritní oblasti jsou proto značné. Udržitelné myšlení zde znamená nejen reagovat na globální změny klimatu a jejich konkrétní dopady, ale také proaktivně řídit důležité procesy: přizpůsobovat strukturu kulturní krajiny tak, aby byla stabilnější a pružnější vůči povětrnostním jevům a událostem, navrhovat infrastrukturu takovým způsobem, aby byla dostatečně a komplexně připravená na extrémní klimatické jevy a nadále se v hlavních zónách chráněných oblastí starat o to, aby se v průběhu procesní ochrany mohly ekosystémy přizpůsobovat měnícím se klimatickým podmínkám pokud možno samy a nezávisle.

SWOT

Silné stránky:

- Existující povědomí v populaci o tématech souvisejících s ochranou přírody
- Velký počet aktérů, akčních skupin a programů v oblasti regionální ochrany přírody a životního prostředí
- Přírodní a národní parky jako majáky ochrany přírody, klimatu a životního prostředí, zejména v oblasti environmentálního vzdělávání a výzkumu

Slabé stránky:

- Nedostatek společného řízení aktérů a nabídek v oblasti environmentálního vzdělávání, ochrany životního prostředí, klimatu a přírody
- Nerovnoměrná intenzita aktivit v oblasti environmentálního vzdělávání
- Nedostatečné vytváření sítí a transfer znalostí, pokud jde o inovace týkající se ochrany klimatu
- Nedostatečná přeshraniční spolupráce v oblasti environmentálního vzdělávání mezi školami zejména v regionech národních parků

Nadřazený cíl (vize)

Vytváření regionu udržitelnosti

Region Bayerischer Wald – Šumava má již nyní dobrou pozici z hlediska třech klasických pilířů udržitelnosti – ekologie, ekonomie a společnosti. Pro region, který se vyznačuje velkými přírodními oblastmi, jsou investice do ochrany životního prostředí a do opatření v oblasti environmentálního vzdělávání, stejně jako i do výzkumu v oblasti ekologie a biologické rozmanitosti nepostradatelné, protože pokud možno neporušená příroda a přírodě blízká kulturní krajina mají naopak také největší hospodářský a společenský význam, v neposlední řadě i pro odvětví šetrného a přírodě blízkého cestovního ruchu.

Aktéři regionálního rozvoje optimalizují struktury a zavádějí opatření, které generují příležitosti pro společnost a hospodářství, například iniciativy, které mají nalákat mladé lidi po dokončení školy / studia opět zpět do regionu pomocí atraktivních možností pro bydlení a práci.

Vize regionu udržitelnosti je založena na nutnosti jednak strukturálně propojit již zavedené iniciativy týkající se udržitelnosti a na straně druhé plánovat a jednat přeshraničně, a to jak v rámci pilířů udržitelnosti, tak i komplexně v celém rozsahu.

Směry implementace a klíčové projekty

Směr implementace 1: Podpora odolnosti přeshraničních ekosystémů vůči změně klimatu

Povětrnostní podmínky změněné v důsledku změny klimatu mají přímý dopad na citlivé ekosystémy. Ty se v regionu často nacházejí přeshraničně, takže je potřeba plánovat a provádět odpovídající ochranná a rozvojová opatření rovněž přeshraničně. Obecně je zde kladen důraz zejména na rozsáhlé lesní oblasti v regionu, kdy budou u těchto lesů nezbytná opatření zaměřená na přeměnu lesů, aby se zvýšila jejich odolnost vůči změně klimatu. Také v oblasti vodního hospodářství bude nutné podél větších potoků a říčních toků přijmout příslušná preventivní opatření jak pro případ povodní, tak i pro případ sucha a nízkých hladin. Obzvláště velkou pozornost je třeba věnovat zásobování pitnou vodou, protože to je pod stále rostoucím tlakem v důsledku klimatických změn a kvůli nízké přirozené akumulaci schopnosti půdy.

Klíčový projekt 1: Zvyšování povědomí a vytváření pilotních projektů pro lesní a vodní hospodářství odolné vůči změně klimatu

NÁVRH PROJEKTU	Region – Region budoucnosti Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Název projektu	Zvyšování povědomí a vytváření pilotních projektů pro lesní a vodní hospodářství odolné vůči změně klimatu
Prioritní oblast	Ochrana přírody, klimatu a životního prostředí
Vize	Vytváření regionu udržitelnosti
Splněné parametry udržitelnosti	✓ Vytváření společných sítí ✓ Předávání znalostí
Cíle	• Síťování odborných agentur a občanů • Propojování odborných agentur mezi sebou navzájem • Transfer znalostí a dialog • Iniciování opatření ke zvýšení povědomí • Etablování regionu jako výzkumného regionu z hlediska resilience a adaptace na změnu klimatu • Podpora projektových záměrů v oblasti výzkumu, ochrany zdrojů a ochrany klimatu a životního prostředí
Komplexnost	Vysoká

Obsah projektu	
PB 1	Vytváření sítí aktérů
Aktivita 1	• Přehled stávajících institucí, aktérů a zájmových skupin • Definování cílových skupin a hledání strategie
PB 2	Implementace
Aktivita 1	• Organizace informačních a síťových setkání • Vypracování společných strategií v oblasti zvyšování povědomí a přenosu znalostí • Podpora při iniciování pilotních projektů, poradenství ohledně možností financování • Propojení stávajících projektů, poznatků z projektu a aktérů s nově zahájenými opatřeními
PB 3	Marketing
Aktivita 1	• Marketing zaměřený specificky na cílové skupiny • Zavádění digitálních řešení pro informování, přenos znalostí a práci s veřejností
Projektoví partneři	• Poradenství a podpora: Euroregion • Koordinace projektu: externí dodavatel • Zájemci z řad obcí, vysokých škol, výzkumných zařízení a MSP z regionu Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Asociovaní partneři	• Zařízení na ochranu přírody • Přírodní parky a národní parky • Další výzkumné instituce v oblasti resilience a adaptace na změnu klimatu • Spolky, svazy a sdružení v oblasti vodního hospodářství a lesnictví • Akční aliance (Aktionsbündnisse) a soukromé zájmové skupiny v oblasti udržitelnosti
Úrovně koordinace a schvalování	• Místo zpracovávající žádosti • Okresy a kraje • Odborná místa • Spolky, svazy a zájmová sdružení
Nákladové položky	• Koncepční práce a organizace • Digitalizace • Náklady na organizaci akcí • Marketing a práce s veřejností
Příspěvek k dosažení dlouhodobých cílů příhraničního regionu	• Podpora procesů vytváření struktur a jejich ukotvení • Komunikace celého regionu bez hranic a začlenění regionu do evropské myšlenky • Rozšíření a upevnění sítě aktérů • Zvýšení a osamostatnění / zesamozřejmění přítomnosti přeshraniční spolupráce • Zefektivnění struktur

Směr implementace 2: Zachování přírodní krajiny, ochrana druhů a usměrňování návštěvníků

Podíl zpevněných ploch (stavební plochy, průmyslové oblasti, silnice atd.) je v regionu Bayerischer Wald – Šumava stále ještě poměrně nízký. Nicméně úspěšná opatření v regionálním rozvoji často vedou k rozšiřování infrastruktury, protože se zde usazuje více lidí a/nebo podniků, rozšiřuje se dopravní infrastruktura atd. Hlavní výzvou strategie udržitelnosti

je zde udržení rovnováhy mezi ekonomickým rozvojem a zachováním ekologické ochrany nebo jejím případným rozšířením. Aby byla zajištěna ochrana druhů a biodiverzity, a to zejména ve stanovených ekologických nikách (chráněných oblastech), je nutný důsledný přeshraniční management návštěvníků včetně opatření ke zvyšování povědomí.

Klíčový projekt 2: Podpora a zhodnocení nabídky pro informační místa i nabídky od nich

NÁVRH PROJEKTU	Region – Region budoucnosti Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Název projektu	Podpora a zhodnocení nabídky pro informační místa i nabídky od nich
Prioritní oblast	Ochrana přírody, klimatu a životního prostředí
Vize	Vytváření regionu udržitelnosti
Splněné parametry udržitelnosti	✓ Vytváření společných sítí ✓ Předávání znalostí
Cíle	• Utváření povědomí a práce s veřejností • Senzibilizace a šíření znalostí • Zvyšování regionální identity
Komplexnost	Vysoká
Obsah projektu	
PB 1	Zjišťování potřeb
Aktivita 1	• Strukturování stávajících veřejných a soukromých nabídek v informačních místech a publikacích • Definování cílových skupin a stanovení standardů kvality • Identifikace potřeb a strategií pro zhodnocení, rozvoj nebo podporu informačních míst
PB 2	Implementace
Aktivita 1	• Implementace strategií pro zhodnocení, rozvoj a podporu informačních míst • Propojování nabídek mezi sebou navzájem a také s poskytovateli vzdělávacích a turistických nabídek
PB 3	Marketing
Aktivita 1	• Digitalizace nabídek • Společný marketing
Projektoví partneři	• Poradenství a podpora: Euroregion • Koncepční činnosti: externí dodavatel • Zájemci z řad obcí, vzdělávacích zařízení, zástupci problematiky ochrany přírody a klimatu z regionu Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Asociovaní partneři	• Nadřazení zřizovatelé vzdělávacích institucí • Nadřazené zastřešující organizace zástupců problematiky ochrany přírody a klimatu
Úrovně koordinace a schvalování	• Místo zpracovávající žádosti • Okresy a kraje • Odborná místa
Nákladové položky	• Koordinace projektu • Realizace jednotlivými nositeli Träger • Marketing
Příspěvek k dosažení dlouhodobých cílů příhraničního regionu	• Podpora procesů vytváření struktur a jejich ukotvení • Komunikace celého regionu bez hranic a začlenění regionu do evropské myšlenky

	• Rozšíření a upevnění sítě aktérů • Zvýšení a osamostatnění / zesamozřejmění přítomnosti přeshraniční spolupráce • Zefektivnění struktur
--	---

Směr implementace 3: Prevence rizik v důsledku klimatických změn

V krátkodobém a střednědobém horizontu lze předvídat extrémní projevy počasí v důsledku klimatických změn a jejich frekvence se zvyšuje. Zde si klade tento směr implementace týkající se prevence rizik za cíl iniciovat preventivní, ale také potlačující opatření, abychom byli společně i přeshraničně připraveni na povětrnostní jevy a události, jako jsou silné deště a povodně, období sucha atd.

Klíčový projekt 3: Rozšiřování spolupráce mezi záchrannými organizacemi

NÁVRH PROJEKTU	Region – Region budoucnosti Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Název projektu	Rozšiřování spolupráce mezi záchrannými organizacemi
Prioritní oblast	Ochrana přírody, klimatu a životního prostředí
Vize	Vytváření regionu udržitelnosti
Splněné parametry udržitelnosti	✓ Vytváření společných síťových struktur ✓ Předávání znalostí
Cíle	• Zvyšování přenosu znalostí • Zvyšování zásahových dovedností • Zefektivnění stávajících struktur • Rozvoj speciálních znalostí • Podpora samostatně organizovaných iniciativ spolupráce • Propojování potřeb a politických odpovědností za účelem zlepšení stávajících rámcových podmínek
Komplexnost	Vysoká
Obsah projektu	
PB 1	Zjišťování potřeb
Aktivita 1	• Identifikace potenciálních partnerů a zahájení dialogu • Zjišťování potřeb ve srovnání s možnými scénáři (včetně stanovení priorit)
PB 2	Implementace
Aktivita 1	• Vytváření a podpora síťových aktivit, zprostředkování znalostí a pracovních skupin • Podpora při nastavování komunikačních kanálů • Podpora při organizování informačních akcí, cvičení a výměně zkušeností • Pojitko mezi úrovní aktérů a politikou • Doprovodná práce s veřejností
Projektoví partneři	• Poradenství a podpora: Euroregion • Koncepční činnosti: externí dodavatel • Zájemci z řad obcí, organizací v oblasti záchrany, záchranářství, zvládání katastrof a lékařské péče z regionu Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Asociovaní partneři	• Instituce a zastoupení pro ochranu přírody a klimatu • Národní parky a přírodní parky • Zástupci lesů • Kraje a okresy

	• Vládní obvody
Úrovně koordinace a schvalování	• Místo zpracovávající žádosti • Okresy a kraje • Odborná místa
Nákladové položky	• Koncepční práce a organizace
Příspěvek k dosažení dlouhodobých cílů příhraničního regionu	• Podpora procesů vytváření struktur a jejich ukotvení • Komunikace celého regionu bez hranic a začlenění regionu do evropské myšlenky • Rozšíření a upevnění sítě aktérů • Zvýšení a osamostatnění / zesamozřejnění přítomnosti přeshraniční spolupráce • Zefektivnění struktur

Další uvedené projektové náměty

- Zřízení ústředního kompetenčního centra pro vytváření sítí, podporu a iniciaci projektů v oblasti udržitelnosti a ochrany klimatu
- Etablování parku tmavé oblohy Bayerischer Wald-Šumava
- Opatření podél „Zeleného pásu“
- Specifikace a rozšíření aspektů environmentálního vzdělávání v národním parku
- Opatření pro usměrňování návštěvníků Naturpark Oberer Bayerischer Wald-CHKO Český Les
- Iniciování nových přírodních rezervací, např. Regentalaue
- Péče o kulturní krajinu a návrhová opatření ke zlepšení vnímatelnosti hranice: „Kvetoucí hranice“
- Opatření zaměřená na udržitelnost a environmentální výchovu v Národním parku Šumava
- Optimalizační opatření pro správu chráněných území (Natura 2000)
- Opatření pro udržitelnou práci v oblasti služeb veřejného zájmu
- Výzkum globálních změn klimatu v příhraničním regionu
- Pořízení speciálních vozidel pro hašení lesních požárů
- Přeshraniční akce v oblasti pěší turistiky, projekty na ochranu klimatu

Dlouhodobé cíle v prioritní oblasti ochrana přírody, klimatu a životního prostředí

Z dlouhodobého hlediska by mělo vytváření regionu udržitelnosti pokračovat a postupně se upevňovat do té míry, až budou výměny mezi výzkumnými, vzdělávacími a informačními institucemi stejně přirozené jako kontakt a podpora občanské angažovanosti v oblasti ochrany přírody, klimatu a životního prostředí. Měla by přitom vzniknout kultura inovací a osobní odpovědnosti a všichni zúčastnění by se měli navzájem co nejlépe povzbuzovat a podporovat.

e. Zdravotnictví a zdravotní péče

Výchozí situace

Aktuální situaci v oblasti lékařské péče v regionu lze klasifikovat jako relativně stabilní. Zařízení nejsou nutně centralizovaná (kromě větších nemocnic a odborných klinik), takže obyvatelé mají přiměřený přístup ke komplexní lékařské péči. Sektor služeb je také široce rozptýlený a v současné době dokáže stále uspokojovat poptávku.

Pohled do budoucnosti však ukazuje, že se situace může zvrátit. Je vidět, že kliniky a celý sektor péče stále více trpí enormním tlakem na náklady a stejně jako jinde se řešení doposud nehledala v oblasti přeshraniční spolupráce a výměny know-how. Také lze již předvídat, že mnoho praktických lékařů a také specialistů v dohledné době odejde do důchodu a že hledání nástupců bude velmi obtížné. Mladí lékaři často upřednostňují zaměstnání na městských klinikách před samostatným „životem venkovského lékaře“ pracujícího jako OSVČ, takže jednou z největších výzev v budoucnu bude zajistit i nadále poskytování komplexní lékařské péče.

Další problém spočívá v přeshraničních zdravotnických službách. Rozdíly ve vybavení, postupech a administrativních strukturách jsou zde velmi velké, k tomu se přidává navíc i jazyková bariéra při společných zásazích, zejména v urgentní medicíně.

Především v horských oblastech regionu Bayerischer Wald – Šumava dochází často k zapojení aktérů z obou zemí, protože kvůli topografii je na hraničním hřebenu pohoří často jen velmi špatný mobilní signál, a proto není při varování řídicího centra na výběr. V tomto je proto nezbytné plánovat společné řízení, resp. společné standardy a postupy, aby bylo možné zvládat zásahy hladce a v zájmu zdraví pacienta.

SWOT

Silné stránky:

- Komplexní plošná síť zdravotnických zařízení (i když s negativním trendem z hlediska dlouhodobého zabezpečení)
- Existuje přeshraniční trh práce pro zdravotnický odborný personál (ale ne nesporně)
- Existují základní struktury v oblasti first responder

Slabé stránky:

- Nebezpečí snižování dostupnosti zdravotní péče
- Příliš malá nebo žádná koordinace přeshraničních vzdělávacích a kvalifikačních opatření
- Rostoucí tlak na výkon a náklady
- Malý nebo žádný zájem poskytovatelů péče a služeb o přeshraniční spolupráci
- Zvyšující se stárnutí populace
- Jazyková bariéra jako velká překážka
- Nedostatečné společné řízení přeshraničních zásahů a spolupráce v případě nouze u hasičů, technické pomoci a záchranných služeb
- Žádné závazné přeshraniční sladění standardů kvality a postupů

Nadřazený cíl (vize)

Vytváření společného regionu zdraví

V současné době jsou struktury v oblasti zdravotnictví stále ještě velmi odlišné a přeshraničně nejsou téměř vůbec propojeny. Prostřednictvím vytvoření společného regionu zdraví je cílem dosáhnout toho, aby byly brány vážně a pokud možno i odstraněny systémové, strukturální a administrativní problémy v přeshraniční zdravotní péči. Smysluplné by bylo začít v první řadě se záchrannými službami, protože v posledních letech se již pracovalo na synchronizaci a optimalizaci procesů a postupů. Stále zde však existuje velká potřeba dalších kroků a přednost by měla dostat urgentní medicína. Zdá se také velmi důležité, aby se region více zaměřil na zdravotnické a pečovatelské služby, protože populace stále více stárne a v tomto ohledu stále čekají ještě obrovské výzvy. Nakonec by také mělo určitě smysl usilovat o vytváření sítí v podobě přeshraničních sdružení klinik, aby bylo možné např. společně používat drahé lékařské přístroje, společně objednávat lékaře a ošetřující personál, věnovat více prostoru specializaci atd. Ačkoli toto již není formulováno jako klíčový projekt, měly by se k této problematice zahájit diskuse.

Směry implementace a klíčové projekty

Směr implementace 1: Synchronizace technického vybavení a personálu u záchranných služeb

Aby bylo možné provádět zásahy v příhraničí pokud možno co nejrychleji a plynule, je nutné, aby aktéři a infrastruktura fungovali nejen samostatně a nezávisle, ale aby také koordinovaně spolupracovali. Se zaměřením implementace na synchronizaci je zde snahou vypracovat a implementovat první kroky směrem ke kompatibilitě.

Klíčový projekt 1: Provádění společných preventivních a výcvikových opatření

NÁVRH PROJEKTU	Region – Region budoucnosti Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Název projektu	Provádění společných preventivních a výcvikových opatření
Prioritní oblast	Záchranné služby, zdravotní péče a služby
Vize	Vytváření společného regionu zdraví
Splněné parametry udržitelnosti	✓ Vytváření společných síťových struktur ✓ Předávání znalostí
Cíle	• Vytvoření společné pracovní a komunikační základny • Snižování stávajících politických, právních a jazykových překážek
Komplexnost	Vysoká
Obsah projektu	
PB 1	Zjišťování potřeb
Aktivita 1	• Analýza potřeb, pokud jde o vybavení, jazykové znalosti a technické specifikace • Zahájení dialogu mezi aktéry v záchranných službách a

	napříč hranicemi • Vypracování strategického dokumentu
PB 2	Implementace
Aktivita 1	• Implementace strategického dokumentu a také testovací a evaluační koncepce
Projektoví partneři	• Poradenství a podpora: Euroregion • Management projektu: externí dodavatel • Zájemci z řad obcí, organizací a soukromých poskytovatelů v oblasti záchranných služeb z regionu Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Asociovaní partneři	• Nadřazené asociace a organizace z oblasti záchranných služeb
Úrovně koordinace a schvalování	• Místo zpracovávající žádosti • Okresy a kraje • Odborná místa
Nákladové položky	• Koncepční práce a organizace • Pořízení / nákup • Náklady na organizaci akcí • Práce s veřejností
Příspěvek k dosažení dlouhodobých cílů příhraničního regionu	• Podpora procesů vytváření struktur a jejich ukotvení • Komunikace celého regionu bez hranic a začlenění regionu do evropské myšlenky • Rozšíření a upevnění sítě aktérů • Zvýšení a osamostatnění / zesamozřejmění přítomnosti přeshraniční spolupráce • Zefektivnění struktur

Směr implementace 2: Zajištění péče, asistenčních a podpůrných služeb v průběhu demografických změn

Demografické změny mají v oblasti zdravotnictví na region dvojí dopad. Na jedné straně hrozí nedostatek lékařů, protože vysoké procento stávajících praktických lékařů je v pokročilém věku a zajištění nástupce není vždy vyřešeno; na druhé straně je právě obyvatelstvo příhraničního regionu v nadprůměrně vysokém věku, na základě čehož lze také očekávat vysokou poptávku po zdravotnických a ošetřovatelských službách. Se zaměřením implementace na zabezpečení pečovatelských služeb by se v této oblasti měla vypracovat a realizovat opatření ke zlepšení situace.

Klíčový projekt 2: Zvyšování povědomí a podpora modelových projektů

NÁVRH PROJEKTU	Region – Region budoucnosti Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Název projektu	Zvyšování povědomí a podpora modelových projektů
Prioritní oblast	Záchranné služby, zdravotní péče a služby

Vize	Vytváření společného regionu zdraví
Splněné parametry udržitelnosti	✓ Vytváření společných síťových struktur ✓ Předávání znalostí
Cíle	• Senzibilizace a zvyšování povědomí • Budování kultury inovací • Podpora inovativních řešení a projektových záměrů
Komplexnost	Střední
Obsah projektu	
PB 1	Zvyšování povědomí a marketing
Aktivita 1	• Konceptualizace opatření ke zvýšení povědomí a ke společnému marketingu • Realizace a implementace
Projektoví partneři	• Poradenství a podpora: Euroregion • Koncepční činnosti: externí dodavatel/marketingové poradenství • Zájemci z řad obcí, vysokých škol, výzkumných zařízení a MSP z regionu Bayerischer Wald – Šumava 2020+
Asociovaní partneři	• Zastřešující organizace z oblasti záchranných služeb • Zřizovatelé vzdělávacích institucí a institucí dalšího vzdělávání
Úrovně koordinace a schvalování	• Místo zpracovávající žádosti • Odborná místa
Nákladové položky	• Koncepční návrhy • Realizace v tištěné a online formě
Příspěvek k dosažení dlouhodobých cílů příhraničního regionu	• Podpora procesů vytváření struktur a jejich ukotvení • Komunikace celého regionu bez hranic a začlenění regionu do evropské myšlenky • Rozšíření a upevnění sítě aktérů • Zvýšení a osamostatnění / zesamozřejmění přítomnosti přeshraniční spolupráce • Zefektivnění struktur

Další uvedené projektové náměty

- First Responder – vyškolené osoby, které mohou prostřednictvím mobilní aplikace fungovat jako první pomoc
- Přeshraniční spolupráce a koordinace hasičských sborů, záchranné služby, horských záchranných služeb
- Společná cvičení a školení záchranných služeb
- Spolupráce záchranných složek na úrovni personálu a technického vybavení

Dlouhodobé cíle v prioritní oblasti zdravotnictví

Z dlouhodobého hlediska by se měly v regionu vytvořit a zkonsolidovat sítě a struktury, které umožní zajistit odpovídající celoplošnou, místně dostupnou a v případě nouze rychlou lékařskou péči. Nejen urgentní medicína, ale i organizovaná zdravotní péče a ošetrovatelství by mohly mít obrovský prospěch z přeshraniční spolupráce, jak je patrné z jiných evropských příhraničních regionů.

f. Setkávání a inovace v příhraničí

Výchozí situace

Přeshraniční setkávání a společné akce spojují lidi z obou stran hranice a přispívají k vzájemnému poznávání, rozvoji interkulturních kompetencí a posilování přeshraniční důvěry. Pomáhají také mimořádným způsobem odbourávat obavy z cizího a dalších překážek, které jsou v současné době bohužel opět stále více patrné, a to mimo jiné v souvislosti s národními preventivními opatřeními proti šíření pandemie Covid-19 (uzavírání hranic, předpisy pro vstup do země atd.). Setkávání a vzájemný dialog jsou velmi důležité – nejen na občanské, ale také na odborné úrovni v rámci všech prioritních oblastí. Právě v bavorsko-českém příhraničí by měla být setkáním věnována zvláštní pozornost.

V regionu Bayerischer Wald – Šumava jsou aktivní občané, obce, sdružení, spolky a další organizace a aktéři, kteří projevují velkou angažovanost a jsou si vědomi důležitosti přeshraničních setkání. V rámci nich se často také rozvíjejí nové myšlenky, které již často vedly k inovativním projektům přeshraniční spolupráce. Výsledkem toho je, že v současné době existuje mnoho druhů společných aktivit v nejrůznějších tematických oblastech, jejichž vznik je výsledkem vzájemných setkání a společného utváření názorů.

Hlavním nástrojem podpory tohoto typu přeshraničních aktivit a v širším smyslu tematických sítí v regionu je podpora malých projektů v rámci dispozičního fondu programu INTERREG. Z téměř všech provedených odborných rozhovorů vyplynulo, že podpora malých projektů rozhodujícím způsobem přispěla ke sbližování a úspěšnému rozvoji příhraničních oblastí. Bylo by proto žádoucí tento nástroj financování nejen zachovat, ale také jej dále rozvíjet a ještě více jej upravit pro potřeby příhraničního regionu.

SWOT

Silné stránky:

- Výrazná občanská angažovanost v regionu
- Rozmanité struktury v oblasti spolků a dobrovolné práce
- Vysoké regionální povědomí o nutnosti jednat přes hranice a společného setkávání
- Četné přeshraniční iniciativy v regionu
- Vysoký inovační potenciál u přeshraničních aktivit

Slabé stránky:

- Nejistota a neznalost ohledně těchto možností financování
- Jazyková bariéra jako překážka
- Částečně slabší znalost druhé strany a nadále přetrvávající předsudky
- Časově náročné administrativní postupy
- Výhradní zaměření na setkávání
- Společná identita jako společného přeshraničního prostoru se dosud neutvořila

Nadřazený cíl (vize)

Podpora inovačního regionu občanek a občanů

Setkávání stojí v jádru přeshraniční spolupráce a je otevřené všem občanům různého věku a různých zájmů, jakož i dalším aktérům a organizacím z různých prioritních oblastí.

Jelikož se prostřednictvím vzájemné účasti a přeshraniční výměny vytvářejí nové, zajímavé nápady, mělo by být snahou více využívat právě tyto platformy a kreativitu lidí v regionu k rozvoji a realizaci inovativních přístupů a záměrů. To by mělo probíhat prostřednictvím společných setkání, akcí, aktivit a projektů, které se odehrávají přeshraničně. Pro tyto účely by měly být k dispozici vhodné možnosti financování, včetně souhlasně zacílené podpory malých projektů.

Tyto aktivity by měly v konečném důsledku také posilovat společnou identitu obyvatel v regionu tím, že podporují zlepšování povědomí o vzájemné sounáležitosti.

Statement „Silné stránky malých projektů“

V procesu zpracování analýzy a při prováděných rozhovorech se ukázalo – jak již bylo zmíněno, že přeshraniční setkávání v rámci podpory malých projektů významně přispěla k udržitelnému rozvoji příhraničních oblastí a široké přeshraniční integraci. Umožnit zejména občanům, spolkům, sdružením, obcím, organizacím a zájmovým sdružením zviditelnit jejich angažovanost, iniciovat a realizovat projekty samostatně a mít přitom možnost využívat co možná nejjednodušší postupy podávání žádostí a vyúčtování, posiluje vlastní důvěru v potenciál přeshraniční spolupráce, zprostředkovává perspektivu a udržitelnost vlastní práce a připravuje odpovídající udržitelnou platformu nápadům a iniciativám, které se v zásadě rodí ze samotných těchto základů. S financováním takzvaných malých projektů mohou probíhat

obsahově založené výměny a skutečné nadšení pro přeshraniční působení. Malé projekty tak významně přispívají k utváření společného odolného regionu jako celku a činí Evropu občanů hmatatelnou na široké úrovni.

Diferenciace cílů projektů a dimenzí v oblasti setkávání a inovací v příhraničí

V průběhu optimalizace financování malých projektů by stálo za zvážení uvažovat o třech typech projektů, které se od sebe navzájem liší z hlediska svých cílů, ale také nákladů na projekt nebo cílových skupin.

„projekty people-to-people“

- ❖ Cíl: posilování místních, lokálních, mikroregionálních setkání, zejména za účelem podpory občanské angažovanosti v oblasti přeshraniční spolupráce
- ❖ Nízký finanční limit a velmi nebyrokratické postupy (paušály)
- ❖ Maximální náklady projektu: 5.000 EURO
- ❖ Cílové skupiny: občané, zájmová sdružení, školy, soukromoprávní organizace

„Malé projekty“

- ❖ Cíl: vytváření a rozšiřování trvalých forem spolupráce k posílení institucionální spolupráce
- ❖ Vedle měkkých aktivit je smysluplná i podpora malých infrastrukturních opatření a lze očekávat mimořádný multiplikační efekt
- ❖ Maximální náklady projektu: 50.000 EURO
- ❖ Co možná nejméně byrokratické postupy
- ❖ Cílové skupiny: veřejné a soukromé instituce ve všech oblastech přeshraniční spolupráce

„obstacle & cross border innovation“

- ❖ Cíl: podpora inovativního rozvoje příhraničních oblastí na subregionální úrovni, odstraňování administrativních a právních překážek a příprava regionálních stěžejních projektů
- ❖ Maximální náklady projektu: 100.000 EURO
- ❖ Co možná nejméně byrokratické postupy
- ❖ Cílové skupiny: veřejné a soukromé instituce ve všech oblastech přeshraniční spolupráce

Požadavky na uvedené typy projektů:	
Dílčí cíl	Parametr splnění
Přeshraniční charakter a	Projekt pozitivně přispívá k podpoře společného regionu

působení	jako celku
Konformita s cíli „regionu budoucnosti“	Projekt podporuje a propaguje vize a cíle regionu
Participativní přístup	Projekt byl rozvíjen lokálně, regionálně nebo přeshraničně ze strany občanů, sdružení, projektantů, zástupců hospodářství, vědy a/nebo obcí.
Inovativní obsah	Projekt má pilotní charakter
Působení v prioritních oblastech regionu	Projekt lze přiřadit k prioritním oblastem regionu
Udržitelnost	Projekt vykazuje charakter udržitelnosti

Dlouhodobé cíle v prioritní oblasti setkávání a inovace v příhraničí

Rozsáhlejší přeshraniční setkávání by měla dlouhodobě přispět k dalšímu posilování regionální angažovanosti v přeshraniční spolupráci v regionu. Je snahou dosáhnout dalšího sbližování a srůstání příhraničních regionů na obou stranách hranice směrem k vytvoření společného prostoru kontaktů a spolupráce, aby mohla vzniknout živá síť kooperujících institucí a občanů. Prostřednictvím nadále se zintenzivňujících kontaktů, setkávání, partnerství a rozšířených trvalých forem spolupráce by se mělo umožnit nejen další odbourávání stávajících překážek, ale také prohloubení přeshraniční integrace regionu a posílení společné identity a inovační síly.

Euroregion by chtěl dosáhnout těchto cílů prostřednictvím dobře strukturovaných a zacílených možností financování, které osloví mnoho aktérů. Při dosahování cílů má zároveň velký význam aktivní poradenství ohledně možností financování malých projektů a také ohledně dalších podpůrných programů. Euroregion by také chtěl pokračovat v realizaci vlastních projektů, například v oblastech vzdělávání, kultury nebo cestovního ruchu, které jsou založeny na setkávání a spojují mnoho lidí. Všechny tyto kroky by měly přispět k rozšíření a prohloubení přeshraniční spolupráce v „regionu budoucnosti“ Bayerischer Wald – Šumava.

6. Doporučení a dlouhodobé cíle pro další rozvoj Euroregionální spolupráce

Cíle

Pro další dlouhodobý rozvoj euroregionální spolupráce byly definovány následující cíle:

- Posilování a osamostatnění / zesamozřejmění občanské angažovanosti pro přeshraniční spolupráci
- Podpora politiky sebekoordinace
- Podpora důležitých procesů hledání struktury a jejich udržitelné ukotvení
- Podpora vnitroregionální spolupráce napříč obory a odvětvími
- Komunikace celého regionu bez hranic a jeho začlenění do evropských politik

7. Role Euroregionu při realizaci Rozvojové strategie 2020+

Trilaterální bavorsko-česko-rakouský Euroregion „Bavorský les-Šumava-Mühlviertel“ / „Bayerischer Wald-Böhmerwald-Mühlviertel“ je přeshraničním sdružením měst, obcí, okresů a svazů/spolků v bavorsko-česko-hornorakouské příhraniční oblasti.

Euroregion je charakterizován evropskou myšlenkou dobrého sousedství, a proto se stará o rozvoj a rozšiřování přeshraniční spolupráce v regionu Trojmezí ve prospěch tam žijících lidí a s cílem, aby se tato příhraniční oblast rozvíjela a dále se prohlubovala evropská integrace. Hlavním cílem Euroregionu je podporovat přeshraniční spolupráci na úrovni obcí a občanské společnosti a přispívat k řešení problémů vzniklých na základě rozdílných společenských a správních struktur.

Celý trilaterální Euroregion nemá vlastní právní subjektivitu. V rámci tohoto trilaterálního Euroregionu probíhá úzká spolupráce mezi všemi třemi sekcemi.

Složení pracovního společenství Euroregionu:

- EUREGIO Bayerischer Wald-Böhmerwald-Unterer Inn e.V. (bavorská sekce se sídlem ve Freyungu)
- Euroregion Šumava – jihozápadní Čechy, z. s. (česká sekce se sídlem v Klatovech / Běšinách)
- EUREGIO Bayerischer Wald-Böhmerwald-Regionalmanagement Mühlviertel e.V. (rakouská sekce se sídlem ve Freistadtu)

Právně jsou jednotlivé sekce Euroregionu zapsanými spolky. Přes hranice tvoří pracovní společenství s trilaterálně obsazeným „shromážděním Euroregionu“ jako nejvyšším orgánem. Od roku 2019 jsou všechny tři sekce navzájem členy dalších dvou sekcí. Díky tomu by v budoucnu mělo dojít k ještě užšímu propojení všech obcí, okresů a dalších regionálních partnerů ve společném příhraničním prostoru.

Trilaterální pracovní společenství Euroregionu geograficky zahrnuje bavorské okresy Cham, Pasov, Regen, Deggendorf, Rottal-Inn, Straubing-Bogen, Freyung-Grafenau a také nezávislá města Pasov a Straubing, velký počet obcí z českých okresů Domažlice, Klatovy, Prachatice, Český Krumlov a Strakonice a hornorakouské politické okresy Perg, Freistadt, Rohrbach a Urfahr-Umgebung. Kromě mnoha obcí a okresů je členy Euroregionu také mnoho různých organizací a sdružení/spolků.

Euroregion je důležitým zdrojem inspirace a platformou pro přeshraniční spolupráci. Koordinuje a podporuje přeshraniční aktivity a rozvoj. Svou poradenskou činností, zprostředkováním kontaktů a prostřednictvím Dispozičního fondu / Fondu malých projektů v rámci programu INTERREG podporuje velké množství projektů people-to-people a projektů setkávání. Euroregion je díky tomu centrem přeshraniční spolupráce a regionálního rozvoje v různých tematických oblastech v bavorsko-česko-rakouských příhraničních oblastech.

Jelikož „Rozvojová strategie Bayerischer Wald – Šumava 2020+“ pokrývá obsahově pouze bavorsko-českou část tohoto území, odpovídá za implementaci Rozvojové strategie 2020+ pouze bavorská a česká sekce s kontaktními místy, resp. kanceláři ve Freyungu a Klatovech / Běšinách / Stachách.

Pro realizaci „Rozvojové strategie Bayerischer Wald – Šumava 2020+“ bude Euroregion plnit úkoly v následujících oblastech:

Práce s veřejností a zvyšování povědomí

- Komunikace dovnitř a navenek: Euroregion má v současné době celkem téměř 250 členů na bavorské a české straně, kteří jsou Euroregionem informováni o aktuálním vývoji v regionu. Euroregion úzce spolupracuje s mnoha aktéry, jako jsou okresy a kraje, ministerstva, národní parky a také ostatní Euroregiony a další instituce, které jsou informovány o záležitostech regionu Bayerischer Wald – Šumava; Euroregion poskytuje občanům informace o důležitých tématech v regionu a Evropské unii; tato komunikace probíhá prostřednictvím různých informačních nosičů a médií.
- Prezentace regionu, jeho cílů a také nabídek Euroregionu: Za účelem efektivního zajištění informačních aktivit a práce s veřejností bude rozvojová strategie zveřejněna v online verzi a také ve zkrácené verzi jako publikace. Plánováno je také několik akcí (buď online nebo formou osobních setkání). Kromě toho jsou region a s ním související témata prezentovány prostřednictvím různých publikací (výroční zprávy, Messenger, zpravodaj atd.), webových stránek Euroregionu nebo sociálních médií. Euroregion je často zapojen jako stakeholder do různých iniciativ a fór, kde může rovněž prezentovat region a nabídky Euroregionu. Kromě toho se počítá i s obvyklými prostředky pro práci s informacemi a veřejností, jako jsou rollupy na akcích a přeshraniční síťová setkání.
- Zastupování příhraničního regionu a jeho zájmů na nadřazené úrovni: Euroregion zastupuje příhraniční region a jeho zájmy na regionální úrovni, jako např. při Evropském regionu Dunaj-Vltava, na zemské a státní úrovni (například v Bavorsko-české pracovní skupině pro přeshraniční spolupráci) a také na evropské úrovni v rámci Společenství evropských příhraničních regionů (AEBR).

Informace a transfer znalostí ve všech prioritních oblastech

- Rozpracování témat z rozvojové strategie: Euroregion je důležitým zdrojem inspirace a platformou pro přeshraniční spolupráci. Podílí se na přenosu znalostí a vytváření sítí regionálních aktérů v jednotlivých prioritních oblastech (například prostřednictvím odborných síťových setkání). Euroregion zpracovává témata z rozvojové strategie ve spolupráci s regionálními aktéry z příslušných prioritních oblastí (strategický vývoj projektů). U některých prioritních oblastí (např. vzdělávání nebo cestovní ruch) se Euroregion může také aktivně spolupodílet na realizaci konkrétních projektů (projektové partnerství).

Poradenství a podpora

- Centrální kontaktní místo pro dotazy a informace: Euroregion je kontaktním místem pro přeshraniční projekty mezi Bavorskem a Českou republikou. Funguje jako informační a poradenské centrum v oblasti Euroregionu ve vztahu k aktuální rozvojové strategii a programu INTERREG Bavorsko-Česká republika. Vedle toho Euroregion působí také jako poradenské centrum pro financování nadnárodních a meziregionálních programů EU (Interreg Central Europe, Interreg Danube, Interreg Europe) a také poskytuje poradenství přímo při zajišťování finančních prostředků na národní a evropské úrovni. Dostupné přeshraniční a nadnárodní nástroje financování Euroregion prezentuje vždy online a v komprimované verzi také v příslušných informačních brožurách.
- Inicie a podpora přeshraničních projektů a procesů: Euroregion je aktivní při zprostředkování kontaktů, hledání partnerů, aktivizaci aktérů nebo poradenství při realizaci projektů atd. Euroregion podporuje nositele projektů z území Euroregionu při vývoji, vypracování, podání žádosti, realizaci a vyúčtování přeshraničních projektů nebo projektů ve smyslu této rozvojové strategie.

Koordinace a síťování

- Koordinace přeshraničních aktivit: Euroregion se stará o přeshraniční koordinaci, plánování a rozvoj v politických, sociálních, ekonomických a kulturních tematických oblastech v bavorsko-českém příhraničí. Koordinuje a podporuje přeshraniční aktivity a rozvoj a úzce přitom spolupracuje se svými partnery na obou stranách hranice. Euroregion pomáhá při plánování, koordinaci a provádění důležitých přeshraničních opatření.
- Síťování regionálních aktérů, implementace aktuálních témat, jakož i podpora nalézání témat a nápadů: Euroregion podporuje kontakty mezi zapojenými regiony a institucemi. Je aktivní při iniciování a navazování nových přeshraničních kooperací a projektově zaměřených nebo i dlouhodobých partnerství. Svou poradenskou činností, zprostředkováním kontaktů, pořádáním různých akcí a prostřednictvím Dispozičního fondu / Fondu malých projektů podporuje velké množství projektů people-to-people a projektů setkávání. Ty umožňují lepší vzájemné poznání aktérů, odbourávání bariér mezi obyvateli a posilování vzájemné důvěry. To zase vytváří příležitosti pro nové společné iniciativy, protože právě zapojování a účast lidí a aktérů je přesně to, co vede neustále k novým nápadům pro přeshraniční aktivity. Síťové aktivity Euroregionu tak umožňují lepší využití potenciálu regionu při implementaci aktuálních témat i při generování nápadů.

Další vývoj a aktualizace rozvojové strategie

K zajištění úspěšné implementace rozvojové strategie je nutný průběžný fungující systém monitoringu a evaluace.⁸⁷ Tento systém je rozdělen do následujících dvou oblastí:

- **Evaluace cílů a realizace projektů:** V průběhu hodnocení realizace projektů se budou zjišťovat a evidovat výsledky realizovaných projektů v každé prioritní oblasti. K

⁸⁷ K tomu blíže viz: Schönegger, C., Lampelmaier, L. (2021): Euregionale Strategie 2021-2027 für das grenzüberschreitende Territorium der ARGE EUREGIO Bayerischer Wald - Böhmerwald - Unterer Inn - Salzach (Zadavatel: Regionalmanagement OÖ GmbH), Linz.

tomu budou vyžadovány a shromažďovány údaje k níže uvedeným ukazatelům. Tyto ukazatele a výsledky projektů budou zpracovány v jednotné struktuře (tabulce) pro každou prioritní oblast a také souhrnně pro celou rozvojovou strategii.

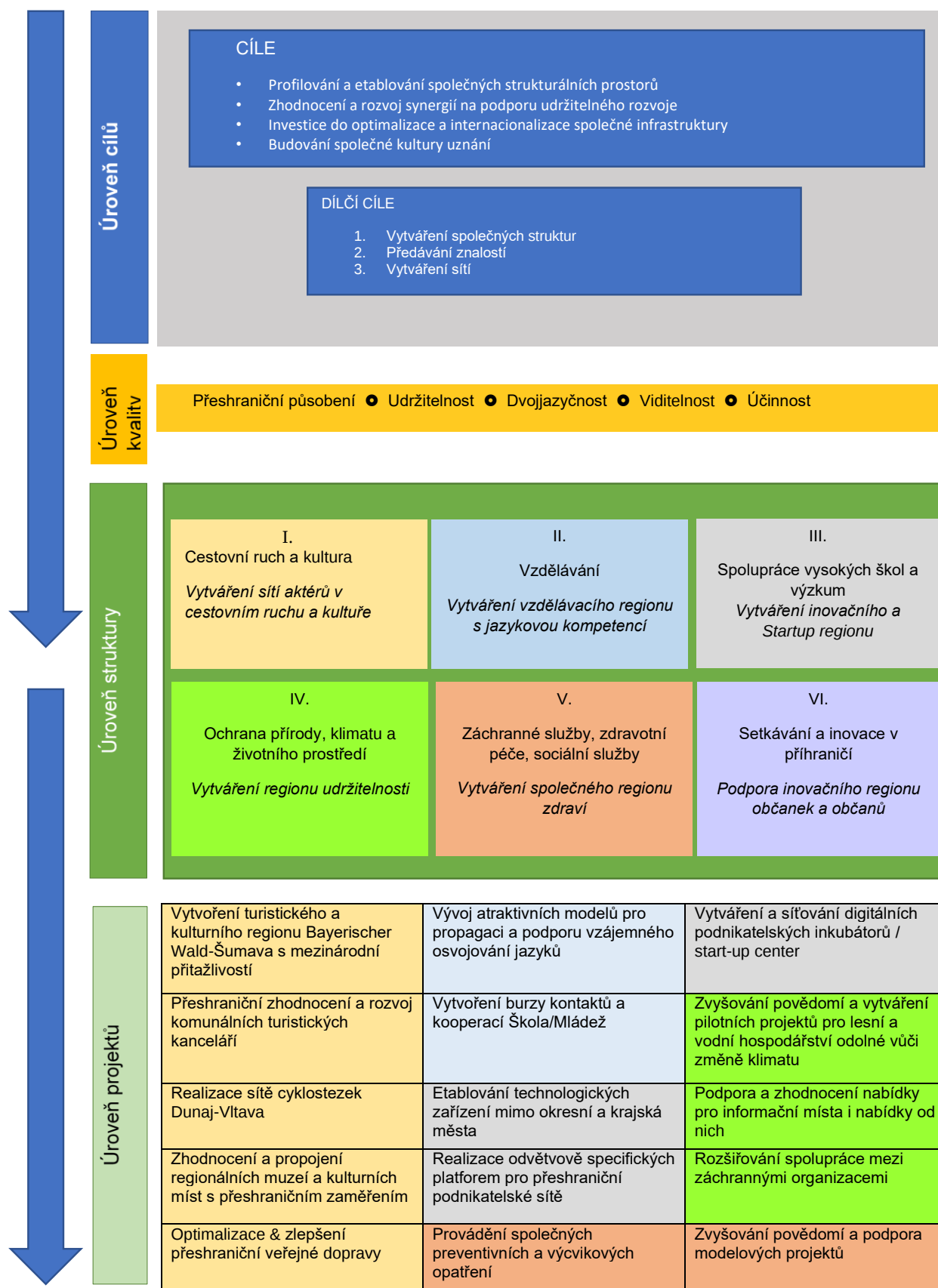
- Předložený rozpočet projektu v EUR za projekt
 - Vyplacené prostředky ERDF v EUR za projekt
 - Celkový počet projektových partnerů zapojených do projektu (z toho nově zapojených projektových partnerů v projektu)
 - Přiřazení projektu ke směru implementace
 - Příspěvek projektu k požadovaným výsledkům daného směru implementace (kvalitativní hodnocení)
 - Příspěvek projektu ke kvantitativním indikátorům úspěšnosti daného směru implementace
- **Aktualizace rozvojových procesů:** V návaznosti na výsledky evaluace cílů a realizace projektů proběhne hodnotící workshop (pokud možno každé dva roky) za účasti zástupců obou sekcí Euroregionu. V rámci tohoto evaluačního workshopu budou řešena níže uvedená témata. Celkovým výsledkem evaluace bude hodnotící zpráva, která se bude skládat z výsledků evaluace cílů a realizace projektů a zápisu z hodnotícího workshopu. Tato evaluační zpráva bude současně tvořit základ pro jakékoli případné úpravy nebo aktualizace rozvojové strategie.
 - Standardizované hodnocení šesti prioritních oblastí: hodnocení zahrnuje přehled toho, co nebo které projekty byly dosud v prioritní oblasti realizovány, a celkové kvalitativní hodnocení na stupnici od 1 do 10.
 - Kvalitativní hodnocení práce v prioritních oblastech za poslední 2 roky: měly by být diskutovány otázky jako „co šlo dobře, co šlo méně dobře, co by se dalo zlepšit?“ a dále relevantnost strategie a případná potřeba její aktualizace.
 - Výhled: diskuse o nezbytných aktivitách na následující 2 roky (např. aktivace nositelů projektu, práce s veřejností, aktualizace strategie atd.).

8. Shrnutí podstatných výsledků koncepce v přehledné a názorné formě

V bavorsko-českém příhraničí, v oblasti Euroregionu, se doposud již úspěšně investovalo do propojování regionů a budování sítí aktérů. Přitom byly iniciovány a realizovány projekty, které dokázaly dosáhnout přidané hodnoty ve vzájemném sblížení a porozumění partnerů.

V budoucnu by měly být podporovány projekty a opatření, které primárně podporují rozšiřování těchto sítí, a tím kvalitativně přispívají k dosažení strategických cílů celého regionu.

Rozvojová strategie Bayerischer Wald – Šumava 2020+

Obrázek 8: Grafika Rozvojové strategie; Zdroj: vlastní zpracování

a. Kteří aktéři by se měli v budoucnu více zapojovat do přeshraniční spolupráce

Poté, co bylo jasně stanoveno zacílení dalšího přeshraničního rozvoje a v souvislosti s tím je nezbytně nutné odpovídající rozšíření stávající sítě aktérů, tak je vhodné vybudovat širokou základnu multiplikátorů. V tomto by měla být věnována ještě větší pozornost zejména komunální úrovni. Lokální výbory mohou hrát klíčovou roli při upevňování a stabilizaci přeshraniční práce ve smyslu získávání dalších partnerů. Jako představitelé občanů, a tedy i zájmů spolků, svazů, sdružení a poskytovatelů služeb ve všech oblastech společenského života, hrají velmi důležitou roli. Členové těchto grémií by proto měli být nejen informováni o potenciálech a možnostech, cílech a kvalitách přeshraniční rozvojové práce, ale měli by být do těchto aktivit i více zapojováni. Totéž platí pro spolupráci obcí na meziobecní úrovni.

b. O jaké struktury komunikace a managementu by se mělo v přeshraniční spolupráci usilovat.

Čím samostatněji a sebeorganizovaněji aktéři v regionu pracují a čím větší je jejich samozřejmost v jejich práci, tím lépe. Je ovšem důležité, aby práce všech aktérů byla koncipována co nejtransparentněji. Tímto způsobem lze spojovat synergie a podobné snahy se mohou za účelem dosažení cíle propojovat a vytvářet sítě.

Komunikační a řídicí struktury se vytvářejí vždy na začátku realizace projektu. Zvláštní důraz by měl být v tomto ohledu kladen na skutečnost, že v rámci plánování projektu je plánována i komunikace s orgány na vyšší úrovni jako nedílná součást celého procesu. Právě v počáteční fázi projektu hraje Euroregion zvláštní roli v oblasti komunikačních a řídicích struktur. Při poskytování poradenství a dohledu nad projekty může Euroregion vytvářet sítě, vyžadovat struktury komunikace a pomáhat s vytvářením struktur managementu, které jsou relevantní z hlediska projektu, a které následně vedou až k nadřazeným strukturám na vyšší úrovni.

Přitom je důležité definovat monitorovací období, rozdělení odpovědnosti, termíny a lhůty a také obsah projektu přímo společně s příslušnými odbornými místy a s kontaktními místy poskytujícími financování, aby bylo zajištěno úzké propojení odborných vstupů.

9. Seznam literatury a zdrojů

- ❖ Amt der Oö. Landesregierung (2018): Chance Digitalisierung. Ideen für Gemeinden und Regionen. Linz.
- ❖ Bayerische Staatsregierung (2019): Hightech Agenda Bayern.
<https://www.bayern.de/hightech-agenda-bayern-2/#IV>. (Ověřeno k 15.05.2021).
- ❖ Bayerisches Landesamt für Statistik.
<https://www.statistik.bayern.de/statistik/index.html>.
- ❖ Borsch, R. et al. (2013): ETZ-Programm Bayern-Tschechien 2014-2020. Sozioökonomische Untersuchung. (Zadavatel: Verwaltungsbehörde Interreg-A Programm Bayern-Tschechien, Bayerisches Staatsministerium für Wirtschaft und Medien, Energie und Technologie), München.
- ❖ Chilla, T. et al. (2018): Grenzüberschreitende Regionalentwicklung an der bayerisch-tschechischen Grenze – die Suche nach den ‚richtigen‘ Kooperationsformen. In T. Chilla, F. Sielker (ed). Grenzüberschreitende Entwicklung Bayerns. Dynamik in der Kooperation – Potenziale der Verflechtung. Hannover: Akademie für Raumforschung und Landesplanung, S. 72-89.
- ❖ Cross-border friendship database (2017): Euroregiony.
<http://apl.czso.cz/cbfd/startCBFD.htm>. (Ověřeno k 07.04.2021)
- ❖ Český statistický úřad (2019): Euroregiony. <https://www.czso.cz/csu/xs/euroregiony>. (Ověřeno k 07.04.2021)
- ❖ Dokoupil, J. et al. (2014): Euroregion Böhmerwald / Bayerischer Wald-Unterer Inn / Mühlviertel. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Plzeň.
- ❖ EUREGIO / Šumava – Unterer Inn – Mühlviertel, Euroregion Silva Nortica (2014): Strategie der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit 2014-2020.
- ❖ Eurobarometer 2012: https://ec.europa.eu/echo/resources-campaigns/publications/eurobarometer2012_en. (Ověřeno k 23.05.2021)
- ❖ Europaregion Donau-Moldau (2012): Strategie und Maßnahmenplan für die Europaregion Donau-Moldau. Linz.
- ❖ Europaregion Donau-Moldau (2011): Netzwerkanalyse für die Europaregion Donau-Moldau. Linz.
- ❖ European Commission (2012): Europeans and their Languages. Special Eurobarometer 386. Brüssel.
https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_386_en.pdf. (Ověřeno k 07.04.2021).
- ❖ Fráně, L. et al. (2020): Přeshraniční spolupráce v trilaterálních euroregionech Nisa a Šumava z perspektivy starostů a starostek. Geografie. 125 (2): 243-269.
- ❖ Grontmij et al. (2015): Entwicklungsgutachten für den bayerisch-tschechischen Grenzraum (Zadavatel: Bayerisches Staatsministerium der Finanzen, für Landesentwicklung und Heimat gemeinsam mit dem Ministerium für Regionale Entwicklung der Tschechischen Republik), München, Prag.
- ❖ Jihočeský kraj (2020): RIS3 strategie Jihočeského kraje 2021-2027.
<http://www.risjk.cz/files/risjk/uploads/files/vystupy-projektu/15936853301-132-ris3-jk-aktualizace-ver-3062020-schvaleno-zk.pdf>. (Ověřeno k 15.05.2021).
- ❖ Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky (2021): Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky 2021 – 2027 (Národní RIS3 strategie). https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/ris3-strategie/dokumenty/2021/1/A_RIS3-Strategie.pdf. (Ověřeno k 15.05.2021).
- ❖ Müller, K., B. et al. (2021): Aktivní hranice v Evropě. Identita a kolektivní paměť v přeshraničním prostoru. Nakladatelství Filosofia, Praha.

- ❖ Planungsbüro Blum (2019): Machbarkeitsstudie GRÜNES BAND Oberpfalz - Tschechische Republik. Regensburg.
- ❖ Regionalmanagement Oberösterreich (2014): Öffentliche Verwaltung in Oberösterreich, Südböhmen und Bayern. Linz.
- ❖ Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje (2020): Regionální inovační strategie Plzeňského kraje (RIS3 strategie). <https://www.inovujtevpk.cz/ris-3-strategie>. (Ověřeno k 15.05.2021).
- ❖ Schönegger, C., Lampelmaier, L. (2021): EUREGIONale Strategie 2021-2027 für das grenzüberschreitende Territorium der ARGE EUREGIO Bayerischer Wald - Böhmerwald - Unterer Inn - Salzach (Zadavatel: Regionalmanagement OÖ GmbH), Linz.
- ❖ Tschechisches Statistikamt. <https://www.czso.cz/>.
- ❖ Zumbusch, K. et al. (2020): Sozioökonomische Analyse für das Interreg VI-A Programm Bayern-Tschechien 2021-2027 (Zadavatel: Verwaltungsbehörde Interreg-A Programm Bayern-Tschechien, Bayerisches Staatsministerium für Wirtschaft, Landesentwicklung und Energie), München.